

DC-VET WB

Priručnik za Socijalnu Inkluziju

Deliverable D3.1

Project n. 101092450 – DC-VET WB

**Co-funded by
the European Union**

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Sadržaj

Kontekst

Uvod

1. Faza istraživanja
2. Faza obuke
3. Ažuriranje nastavnih metodologija i testiranje
4. Povratne informacije i finalizacija

DOBRE PRAKSE

1. Posjeta Pošti
2. Učešće u jednostavnim sportskim aktivnostima za fizički angažman i timski rad
3. Jesenja magija
4. Osnaživanje socijalne inkluzije kroz kulturno angažovanje i podršku učenicima
5. Podsticanje inkluzivnog okruženja u učionici: Podsticanje motivacije, samostalnosti i odgovornosti
6. Vještine u engleskom jeziku – Jednostavan jezik
7. Vidim drugačije, Građenje zida, Timski rad
8. Novogodišnji bazar - Razvijanje preduzetničkih vještina
9. Radionica šivenja
10. Priprema kolača
11. Odlazak u kino: Zajedničko iskustvo za učenike sa poteškoćama u razvoju i ostalim učenicima
12. Upravljanje novcem i kupovina namirnica
13. Radionica "Prava djeteta
14. Izrada voćne užine
15. Ručno oslikana platnena torba
16. Recikliraj i spasi planetu
17. Dan državnosti BiH
18. Gdje se kreativnost susreće sa saosjećanjem

- [19.](#) Dan Mola
- [20.](#) Decoupage radionica
- [21.](#) Izrada ruža od platna u obliku broša
- [22.](#) Vještina peglanja i slaganja odjeće
- [23.](#) Posjeta Opštini i Policijskoj stanici
- [24.](#) Obilježavanje Dana državnosti
- [25.](#) Jesenja čuda
- [26.](#) Radionica engleskog jezika - Šarolik i zdrav način života
- [27.](#) Sport za sve
- [28.](#) Tajna savršene šoljice
- [29.](#) Simulacija izbora
- [30.](#) Tradicionalna ishrana
- [31.](#) Izrada vunenog nakita
- [32.](#) Humanitarna akcija – Paketići za Novu godinu
- [33.](#) Posjeta školskom centru "Mehmed Handžić
- [34.](#) Obilježavanje Dana jabuka
- [35.](#) Škola prilagođena mojim potrebama
- [36.](#) RUORI alat za procjenu
- [37.](#) Upotreba jednostavnog jezika
- [38.](#) Biramo ono šta kupujemo
- [39.](#) Svakodnevno prihvatanje i osnaživanje talenta izvan granica
- [40.](#) Takmičenje među razredima iz znanja i vještina
- [41.](#) Organizacija okruglih stolova sa psihologom i učenicima sa statusom siročadi, iz porodica samohranog roditelja i sa razvedenim roditeljima
- [42.](#) Piktogram u srednjoj školi/VET školi

[ZAKLJUČCI](#)

[PRILOG](#)

KONTEKST

U stalno razvijajućem okruženju stručnog obrazovanja i obuke (VET), nastavnici neprestano traže inovativne načine da podrže svoje učenike, posebno one sa manje mogućnosti. Ovaj priručnik je osmišljen da poboljša kompetencije nastavnika u VET školama sa alatima i strategijama koje su im potrebne da naprave stvarnu razliku.

Vodič za Erasmus+ program definiše "osobe sa manje mogućnosti" kao pojedince koji se suočavaju s preprekama koje ih sprječavaju da imaju efikasan pristup mogućnostima u okviru programa. Te prepreke mogu biti uzrokovane ekonomskim, socijalnim, kulturnim, geografskim ili zdravstvenim razlozima, migrantskim porijeklom ili razlozi kao što su invaliditet i obrazovne poteškoće.

Ovaj dokument razmatra razvoj priručnika o strategijama socijalne inkluzije u stručnom obrazovanju i obuci (VET). Alat sadrži korisne prakse i savjete o tome kako podržati mlade sa posebnim potrebama, kao što su oni sa posebnim obrazovnim potrebama, kulturnim preprekama ili problemima rodne ravnopravnosti.

Kreiranje ovog priručnika zasniva se na iskustvima nastavnika uključenih u DC-VET WB projekt i njihovoj mreži institucija sa kojima surađuju. Prakse su posebno namijenjene za VET nastavnike na zapadnom Balkanu.

Priručnik nije samo zbirka teorija, već je praktični vodič koji je testiran i usavršen kroz primjenu u stvarnim situacijama. Nastavnici iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova i Crne Gore već su počeli integrirati ove nove elemente u svoje podučavanje u školama.

Nadamo se da ćete korištenjem ovog priručnika poboljšati svoje kompetencije i steći vještine potrebne za podršku učenicima s ograničenim mogućnostima, osiguravajući da postignu ishode učenja iz nastavnog plana i programa. Takođe, Priručnik teži da osnaži učenike za lakši ulazak na tržište rada i bolju integraciju u društvo, time poboljšavajući njihove ukupne ishode.

Priručnik je dostupan na engleskom jeziku i jezicima zapadnog Balkana na [web stranici projekta](#).

UVOD

Program Erasmus+ ima za cilj promovisanje jednakosti i inkluzije pružanjem većih šansi za učešće učenicima iz nepriviligovanih okruženja is sa ograničenim resursima. Ovo uključuje pojedince s invaliditetom, obrazovnim poteškoćama, ekonomskim preprekama, kulturnim razlikama, zdravstvenim problemima i socijalnim preprekama.

Proces razvoja ovog priručnika obuhvatio je četiri koraka:

1. **Istraživanje:** Partneri su proveli analizu nedostatka vještina putem anketa i intervjua kako bi procijenili nivo kompetencija.
2. **Obuka:** Luovi stručni koledž organizovao je trodnevni seminar o socijalnoj inkluziji za osoblje u VET sektoru iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Crne Gore, Italije i Španije.
3. **Ažuriranje nastavnih metodologija i testiranje:** Nastavno osoblje u VET-u na zapadnom Balkanu uvelo je nove elemente u svoje nastavne metodologije i testiralo ih s učenicima.
4. **Povratne informacije i finalizacija:** Završni korak uključivao je analizu rezultata testiranja i njihovu integraciju u završnu verziju alata.

1. Faza istraživanja

Prva faza istraživanja je sprovedena preko Webropol upitnika. Dobili smo 80 odgovora na upitnik koji je podijeljen putem projektnih partnera. Najviše odgovora je pristiglo iz Albanije (31,2%), zatim iz Crne Gore (20%) i Bosne i Hercegovine (16,2%). Većina ispitanika (87,5%) bila je iz VET škola, dok je manji postotak (12,5%) iz drugih organizacija kao što su centri za cjeloživotno učenje i nevladinog sektora. Većina ispitanika bila je na nastavnim pozicijama (56,3%), a zatim na drugim ulogama poput projektnih koordinatora i koordinatora mobilnosti (18,7%).

Jedan od ciljeva upitnika bio je dobiti informacije o tome kako se shvata pojam "učenici s ograničenim mogućnostima". Prema ispitanicima, termin se generalno shvata da uključuje učenike koji se suočavaju sa raznim preprekama kao što su invaliditet, ekonomski izazovi, socijalne i kulturne nepovoljnosti i diskriminacija.

Prema rezultatima, značajna većina (90%) ispitanika ima učenike s ograničenim mogućnostima u svojim školama ili razredima, sa primjerima koji uključuju učenike sa hiperaktivnim poremećajima (ADHD), intelektualnim poteškoćama i one iz porodica sa niskim primanjima.

Za planiranje obuke bilo je važno fokusirati se i na zakonodavstvo i autonomiju škola i

nastavnika. Većina ispitanika (83,6%) navela je da u njihovim zemljama postoji nacionalno zakonodavstvo koje definiše socijalnu inkluziju, s posebnim zakonima i strategijama za različite regije. Škole imaju različite nivoe autonomije u organizovanju inkluzije; neke imaju posebne planove i sisteme podrške, dok druge slijede nacionalne smjernice i zakonodavstvo.

Glavna svrha analize nedostataka vještina bila je definisanje potreba i specifičnih tema za obuku. Ispitanici su izrazili potrebu za više informacija o alternativnim metodama nastave (67,5%), izradi individualnih planova učenja (37,5%) i interakciji sa učenicima sa manje mogućnosti (43,8%).

Takođe smo prikupili podatke o postojećim dobrim praksama putem upitnika.

2. Faza obuke

Nakon što su prikupljeni i analizirani odgovori iz Upitnika, prešli smo na drugu fazu koja obuhvata planiranje i implementaciju obuke. Luovi je organizovao trodnevnu radionicu u Helsinkiju, Finska, od 10. do 14. juna 2024. godine. Obuka je obuhvatala aktivnosti za međusobno upoznavanje, radionice o izradi individualnog plana učenja za učenike, saradnji sa mrežom podrške učenika, komunikaciji na jasnom jeziku, alternativnim metodama poučavanja i interakciji sa učenicima sa manje mogućnosti, kao i sesije za razmjenu ideja. Teme su odabrane na osnovu analize nedostataka vještina, a prakse su odabrane da zadovolje potrebe nastavnika. Obuka je imala fokus na učeniku, što znači da smo se fokusirali na potrebe i interese učenika kako bismo stvorili inkluzivnije okruženje za učenje.

Fokusirali smo se na inovativne pristupe koji se mogu prilagoditi različitim učioničkim okruženjima na zapadnom Balkanu. Cilj je bio inspirisati nastavnike da kreativno razmišljaju i implementiraju nove ideje u svojim nastavnim planovima. Prakse su prikazivale stvarne situacije i uspješne primjere, koji su se pokazali efikasnim kroz primjenu. Prilagodljivost ovih praksi je važna, jer pokazuje kako se mogu prilagoditi različitim obrazovnim kontekstima, potrebama učenika i okruženjima za učenje.

Obuka je bila početak za kolaborativno učenje s ciljem da se podstakne nastavnike na razmjenu ideja, resursa i iskustava s kolegama. Time se potiče podržavajuća zajednica edukatora koji mogu učiti jedni od drugih i kontinuirano unapređivati svoje nastavne metode.

3. Ažuriranje nastavnih metodologija i testiranje

Treći korak u razvoju priručnika bio je ažuriranje nastavnih metodologija i testiranje. Nastavnici iz VET sektora sa Zapadnog Balkana koji su učestvovali na seminaru u Helsinkiju razvili su prakse na osnovu inputa sa seminara ali i vlastitih iskustava.

Uveli su nove elemente u svoje nastavne metodologije i testirali ih na učenicima tokom jeseni 2024. godine. Faza pilotiranja uključivala je online seminare sa učesnicima seminara u Helsinkiju.

Informacije za priručnik su prikupljene koristeći isti format za sve. Primjeri dobre prakse se kreću od općih pedagoških metodologija do vrlo praktičnih savjeta i događaja, pokazujući kako uključiti sve učenike u aktivnosti i proces učenja. Prakse su predstavljene prema zemljama uključenim u projekat.

Opisane su na način da ih i drugi mogu primijeniti i prilagoditi svojoj nastavi. Prakse objašnjavaju ciljanu grupu tokom faze pilotiranja, ali se mogu primijeniti i na druge grupe. Svrha je ohrabriti nastavnike da obogate nastavu i isprobaju nove pristupe u podučavanju, te uključe učenike s ograničenim mogućnostima.

Zemlja	Broj nastavnika uključenih u obuku	Broj dobrih praksi	Broj nastavnika uključenih u pilotiranje	Broj učenika uključenih u pilot fazu
Albania	3	3		74
Bosna i Hercegovina	3	29		470
Kosovo	3	3		43
Crna Gora	3	3		49
Finska	5	2	6	60
Italija	3	-		
Španija	3	2		20
Total	23	42		731

4. Povratne informacije i finalizacija

Završni korak uključivao je evaluaciju rezultata testiranja (najbolje prakse u sljedećem odjeljku) i njihovog uključivanja u finalnu verziju priručnika.

NAJBOLJE PRAKSE

1. Posjeta Pošti Dobra Praksa

Naziv dobre prakse	Posjeta Pošti
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednja poslovno-komercijalna i trgovačka škola, Sarajevo
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Aktivnost je uključivala vođenje djece sa poteškoćama u razvoju do pošte kako bi ih podučili praktičnim vještinama vezana za slanje pisama, paketa, direktne pošte i novčanih naloga. Ovo praktično iskustvo bilo je osmišljeno da upozna učenike s okruženjem pošte i procesima koji su uključeni u slanje pošte.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Praksa je implementirana kako bi se prevazišle praznine u razumijevanju svakodnevnih zadataka koji podstiču samostalnost učenika. Mnogi učenici nisu imali priliku da u susretu sa takvim aktivnostima zbog svojih razvojnih poteškoća ili smetnji. Posjeta je imala za cilj naučiti ih kako se snalaziti u pošti, komunicirati s poštanskim osobljem i razumjeti procese koji su potrebni za slanje pošte. Ovo je također doprinijelo njihovom samopouzdanju u obavljanju zadataka iz stvarnog života.

Koraci za implementaciju dobre prakse od planiranja do izvršenja i evaluacije (ako je uključena):

1	1. Planiranje: ● Identifikovanje ciljeva učenja: Definisati ciljeve kao što su razumijevanje procesa slanja pošte, poboljšanje komunikacijskih vještina, razvijanje samostalnosti u obavljanju svakodnevnih zadataka. ● Koordinacija s lokalnom poštom: Dogovoriti posjetu pošti, osigurati pristupačnost objekta i podržavajuće okruženje za učenike, uz pripremu poštanskog osoblja za rad s učenicima s razvojnim teškoćama ili oštećenjima. ● Informiranje roditelja/staratelja: Obavijestiti roditelje/staratelje o aktivnosti, detaljno im objasniti svrhu i plan, te osigurati njihovu saglasnost za učešće djece. ● Priprema materijala: Pripremiti potrebne materijale kao što su pisma ili paketi koje učenici trebaju donijeti sa sobom u poštu. To može uključivati pripremu edukativnih materijala ili vodiča za učenike o osnovnim uslugama pošte.
2	2. Realizacija: ● Unprijeđ upoznati učenike sa aktivnošću: Objasniti učenicima šta će raditi u pošti, pružiti im informacije o tome što će naučiti i kako će izgledati aktivnosti (npr. slanje pisama, paketa, ispunjavanje obrazaca, komuniciranje s poštanskim radnicima). ● Organizirati siguran prijevoz: Osigurati odgovarajući i siguran prijevoz za učenike do i od pošte, vodeći računa o njihovim potrebama i sigurnosti tokom transporta. ● Vođenje učenika kroz proces korak po korak: Pomoći učenicima da shvate i sudjeluju u svakom koraku procesa: od ispunjavanja obrazaca, interakcije s poštanskim radnicima, plaćanja usluga, do slanja pošiljki. Svaki korak treba biti jednostavno objašnjen i demonstriran. ● Osigurati odgovarajuću podršku od strane nastavnika i asistenta: Nastavnici i asistenti trebaju biti prisutni tokom cijele aktivnosti, pružajući potrebnu pomoć i podršku učenicima, posebno onima koji imaju specifične potrebe, kako bi se osigurao siguran i uspješan završetak aktivnosti.
3	3. Evaluacija:

- **Razgovarati s učenicima nakon aktivnosti:**

Razgovarati s učenicima o njihovom iskustvu, pitati ih šta su naučili i kako su se osjećali tokom aktivnosti. Ovaj razgovor može pomoći u procjeni koliko su razumjeli proces slanja pošte.

- **Ocijeniti njihovo razumijevanje kroz aktivnosti nakon aktivnosti:**

Organizirati dodatne aktivnosti, kao što su pisanje pisama ili simulacija slanja paketa, kako bi se procijenilo koliko su učenici razumjeli korake procesa slanja pošte i koliko su uspjeli primijeniti naučeno.

- **Sakupiti povratne informacije od roditelja/staratelja i poštanskog osoblja:**

Prikupljati povratne informacije od roditelja i poštanskog osoblja o aktivnosti kako bi se identificirali potencijalni aspekti koji mogu biti poboljšani u budućnosti, kao i kako je aktivnost uticala na učenike i što bi moglo biti dodatno prilagođeno za bolji ishod.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

- **Primarna ciljana grupa:** Učenici sa poteškoćama u razvoju koji su učestvovali u posjeti pošti.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- 10 učenika sa poteškoćama u razvoju

Prednosti, utjecaj na učenike i ishodi učenja

Prednosti:

- Povećano samopouzdanje u obavljanju stvarnih zadataka.
- Poboljšane komunikacijske i socijalne vještine.

Povećano razumijevanje načina na koji funkcioniše pošta.

Uticaj:

- Učenici su razvili veću samostalnost i samopouzdanje.
- Iskusili su osjećaj postignuća kroz završavanje praktičnih zadataka.

Ishodi učenja:

- Razumijevanje koraka koji su uključeni u slanje pisama, paketa i novčanih naloga.
- Upoznavanje sa osnovnim obrascima i procesima u pošti.
- Povećane vještine za rješavanje problema i kritičkog razmišljanja pri obavljanju zadataka.

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse:

- Osigurati da pošta bude pripremljena i svjesna potreba učenika unaprijed.
- Provesti igru uloga ili simulaciju aktivnosti prije posjete kako bi se izgradilo samopouzdanje učenika.
- Biti strpljiv i fleksibilan tokom aktivnosti, jer neki učenici mogu zahtijevati dodatno vrijeme ili pomoć.
- Nakon aktivnosti organizirati diskusiju ili reflektivnu vježbu kako bi se učvrstilo stečeno znanje.

2. Učešće u jednostavnim sportskim aktivnostima za fizički angažman i timski rad - Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Učešće u jednostavnim sportskim aktivnostima za fizički angažman i timski rad
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednja poslovno-komercijalna i trgovačka škola, Sarajevo
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

U ovoj praksi učestvovali su učenici sa poteškoćama u razvoju u jednostavnim sportskim i fizičkim igrama. Učenici su učestvovali u aktivnostima poput dodavanja lopte, igranja odbojke i savladavanja osnovne staze s preprekama. Fokus je bio na podsticanju fizičke aktivnosti, poboljšanju motoričkih vještina te jačanju timskog rada i socijalne interakcije u zabavnom i podsticajnom okruženju.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Praksa je implementirana kako bi se promovirala fizička kondicija i poboljšala koordinacija i vještine timskog rada među učenicima. Mnogi učenici nisu imali redovne prilike za fizičke aktivnosti koje bi poboljšale njihove motoričke vještine, ravnotežu i socijalne interakcije. Uvođenjem jednostavnih i pristupačnih igara, cilj je bio angažirati učenike u sigurnom, zabavnom i ohrabrujućem okruženju koje bi također potaknulo pozitivna socijalna ponašanja poput saradnje i komunikacije.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ukoliko je uključena

1	1. Planiranje: • Odaberite odgovarajuće, jednostavne sportove i igre temeljem sposobnosti učenika (npr. dodavanje lopte, osnovna odbojka). • Pripremite sigurno i pristupačno igralište, osiguravajući dovoljno prostora za kretanje i postavljanje poligonske staze. • Obavijestite učenike o aktivnostima i ciljevima za dan, kako bi ih pripremili za sudjelovanje. • Organizirajte asistente ili dodatno osoblje koji će pružiti podršku i osigurati sigurnost tijekom aktivnosti.
2	2. Realizacija : • Započnite sa vježbama zagrijavanja kako biste učenike pripremili fizički i mentalno. • Vodite učenike kroz svaku igru, osiguravajući da razumiju pravila i svoje uloge. • Potaknite timski rad i suradnju tijekom aktivnosti poput dodavanja lopte i igranja odbojke. • Prilagodite aktivnosti različitim razinama vještina, pružajući pomoć gdje je potrebno (npr. pojednostavljenje poligonske staze). • Stvorite pozitivno i podržavajuće okruženje u kojem se svaki učenik osjeća uključeno.
3	3. Evaluacija : • Nakon aktivnosti, organizirajte grupnu diskusiju kako biste razmotrili što su učenici uživali i što su naučili. • Zatražite povratne informacije od učenika, učitelja i asistenata kako biste procijenili utjecaj aktivnosti. • Provedite dodatnu fizičku ili socijalnu aktivnost koja će ojačati vještine ili timski rad stečen tijekom sesije.

Ciljana grupa/grupe za aktivnost

- Učenici za poteškoćama u razvoju

Broj učenika uključenih u aktivnost

- 20 učenika sa poteškoćama u razvoju

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi učenja

Benefit:

- Poboljšana fizička koordinacija, ravnoteža i motoričke vještine.
- Povećana razina tjelesne aktivnosti i zdravstvene koristi.
- Poboljšane socijalne vještine kroz timski rad, komunikaciju i suradnju.

Utjecaj:

- Učenici su stekli samopouzdanje u sudjelovanju u fizičkim aktivnostima.
- Aktivnosti su pomogle učenicima da prevladaju fizičke i socijalne izazove u podržavajućem okruženju.
- Pozitivne interakcije među učenicima su se povećale, jačajući grupnu dinamiku.

Ishodi učenja :

- Razvijanje osnovnih sportskih vještina poput dodavanja, hvatanja i prolaska kroz poligonsku stazu.
- Poboljšan timski rad, suradnja i komunikacija u grupnim aktivnostima.
- Sticanje osjećaja postignuća kroz završavanje poligonske staze i sudjelovanje u igrama.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- Odaberite aktivnosti koje su jednostavne, zanimljive i lako se mogu prilagoditi različitim razinama vještina.
- Osigurajte da je okoliš siguran i pristupačan za sve učenike, uzimajući u obzir potrebe za pomagalicama ili drugim alatima za podršku.
- Potaknite pozitivno ohrabrenje kako biste izgradili samopouzdanje učenika i njihov entuzijazam za fizičku aktivnost.

- Dopustite kratke pauze između aktivnosti kako biste izbjegli umor i osigurali da svi učenici ostanu angažirani.
- Fokusirajte se na zabavu i inkluzivno sudjelovanje, umjesto na natjecanje, kako bi svi učenici osjećali uspjeh.

3. Jesenja Magija

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Radionica "Jesenja Magija"
Škola koja je pilotirala dobru praksu	"Srednjoškolski Centar Hadžići"
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Članovi sekcije "Učenje za život" učestvovali su u radionici "Jesenja Magija", koju je organizirala partnerska škola u okviru DC-VET WB projekta.

Tokom ovog zanimljivog događaja, učenici su istraživali različite kreativne aktivnosti na školskom dvorištu. Koristeći tempera boje na prozirnoj foliji, izražavali su svoje umjetničke talente i stvarali predivna djela. Druga aktivnost bila je izrada umjetničkih radova lijepljenjem lišća na kartonske okvire kako bi stvorili svoju jedinstvenu "jesensku magiju."

Vrhunac radionice bio je prijateljski natječaj u kojem su učenici trčali kako bi napunili svoje kontejnere vodom koristeći sušer. Najbrži učesnik iz domaćinske škole pobijedio je u finalnoj utrci i osvojio posebnu nagradu. Radionica je završena svečanim ručkom koji su pripremili domaćini i njihovi učenici. Svi učesnici su dobili certifikate zahvalnosti za njihov doprinos radionici "Jesenja Magija."

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Radionica je organizirana kako bi se potakla suradnja i inkluzija među školama, unaprijedila kreativnost učenika i potaknuo timski rad kroz praktične aktivnosti.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz DC-VET WB projekta.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ako je uključena

1	Planiranje: ○ Saradnja s drugom školom za organizaciju zajedničkog događaja. ○ Priprema materijala: tempera boje, prozirna folija, kartonski okviri, lišće, suđeri i kontejneri za vodu. ○ Organizacija prostora i osiguranje učešća učenika i osoblja iz obje škole.
2	Realizacija: ○ Početi s uvodnim i zabavnim aktivnostima kako bi se stvorila prijateljska atmosfera. ○ Pokazati učenicima njihove zadatke i dati im primjere za slikanje na foliji i izrada umjetnosti od lišća. ○ Organizirati zabavno takmičenje, kao što su utrke sa suđerima i vodom.
3	Evaluation: ○ Prikupiti povratne informacije od učesnika o njihovom iskustvu. ○ Pregledati kreativne radove kako bi se procijenila angažiranost učenika. ○ Refleksija o ishodima za planiranje sličnih budućih suradnji.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

Učenici Srednje ugostiteljsko-turističke škole i Srednjoškolskog centra Hadžići, s ciljem unapređenja socijalne inkluzije i kreativne suradnje.

Broj učenika uključenih u aktivnost

18 učenika

Benifiti, utjecaj na učenike i ishodi u učenju

- Unapređenje socijalnih i kreativnih vještina.
- Jačanje osjećaja pripadnosti i timskog rada.
- Povećana suradnja među školama.
- Pozitivno ojačavanje kroz zabavne i angažirajuće aktivnosti.

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

- Potaknuti suradnju partnerstvom s drugim školama sličnih ciljeva.
- Prilagoditi aktivnosti interesima učenika i osigurati dovoljno vremena za kreativnost.
- Iskoristiti povratne informacije za unapređenje i poboljšanje budućih radionica.

4. Osnajivanje socijalne inkluzije kroz kulturno angažovanje i podršku učenicima – Dobra Praksa

Naziv dobre prakse	Osnajivanje socijalne inkluzije kroz kulturno angažovanje i podršku učenicima
Škola koja implementira dobru praksu	SHMLT "Arhitekt Sinani" Mitrovica Lindita Muja
Država	Kosovo

Opis dobre prakse

- 🎬 Tokom završne godine srednjoškolskog obrazovanja, naša škola organizuje posjete historijskim spomenicima u različitim zemljama, koje finansira sama škola. Ove godine učenici su posjetili Albaniju.
- 🎬 Uključivanje učenika u kulturne aktivnosti i podrška njihovoj socijalizaciji u društvu je veoma važno.
- 🎬 Glavni cilj ove kulturne posjete bio je osigurati da svi učenici iz mog razreda mogu u potpunosti učestvovati u društvu i doživjeti kulturu na smislen način.
- 🎬 Dodatno, učenici koji su skloni povlačenju iz društva imaju koristi od ovih aktivnosti jer im pomažu u izgradnji samopouzdanja i osjećaju da su važni i cijenjeni u svojim kulturnim doprinosima i u društvu.
- 🎬 Opuštajuće aktivnosti i pauza od svakodnevne školske rutine povećavaju njihovu motivaciju za učenje i bude radoznalost za nove teme.
- 🎬 Da bi se svi učenici uključili u ovu posjetu, važno je:
 - ✓ Informisati ih o svrsi posjete, što povećava njihovu radoznalost i motivaciju za učešće.
 - ✓ Razgovarati s učenicima o nacionalnom kulturnom naslijeđu i UNESCO-ovim zaštićenim lokalitetima kako bi se podstakao njihov interes za historiju.
 - ✓ Diskutovati o važnosti zaštite i očuvanja nacionalnih historijskih spomenika.
- 🎬 Uz saglasnost roditelja, pruža se individualna podrška i motivacioni razgovori, posebno za introvertne učenike koji mogu biti neodlučni da se pridruže grupi tokom posjete.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Ova praksa je implementirana kako bi se učenicima pomoglo da povrate samopouzdanje i postanu sigurniji u grupnim aktivnostima. Cilj je bio da ih pripremimo za učestvovanje u različitim društvenim aktivnostima i osposobimo za profesionalne prakse koje su dio njihovog školskog obrazovanja.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Uočili smo i naučili iz mnogih primjera u DC-VET WB projektu. Pored toga, naša škola ima nekoliko učenika kojima je potrebna motivacija i podrška kako bi se osjećali ohrabreno i uključeno.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ako je uključena

1	Jasna komunikacija: • Obavijestiti učenike o planiranoj kulturnoj aktivnosti, uključujući njenu svrhu i raspored.
2	Određivanje ciljne grupe učenika: • Fokusirati se na učenike koji su povučeni, nemaju dovoljno samopouzdanja ili su često sami.
3	Priprema i uključenje roditelja: • Praktične aktivnosti s vizualnim materijalima: Korištenje slika koje učenici biraju prema osjećajima, što im pomaže u izražavanju (praksa prilagođena iz Luovi metode). • Obavještenje roditeljima i saglasnost: Informisati roditelje o aktivnosti i pribaviti njihovu saglasnost. • Detaljno informisanje: Osigurati da su učenici blagovremeno informisani o detaljima posjete, uključujući mjesta koja će posjetiti i raspored posjete.

4	Obavještenje o nadzoru: • Informisati učenike da će ih tokom putovanja pratiti njihov razrednik i rukovodstvo škole.
5	Logistika i planiranje: • Obavijestiti o aranžmanima za prijevoz, hotelski smještaj i omogućiti učenicima da sami izaberu cime. • Obezbijediti podršku za učenike sa posebnim potrebama i pružiti jasan plan s detaljima o spomenicima koje će posjetiti.
6	Individualna podrška za neodlučne učenike: • Za učenike koji su neodlučni vezano za polazaka potrebno je organizovati individualne informativne sesije, gdje će im se pokazati fotografije i videozapisi dvoraca i historijskih spomenika kako bi ih zainteresovali.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

Učenici koji nemaju dovoljno samopouzdanja, introvertni su ili povučeni, kao i oni koji se suočavaju s društvenim ili emocionalnim izazovima.

Broj učenika uključenih u aktivnost

Ova praksa je inicijalno uključivala troje učenika koji su identificirani kao učenici sa niskim samopouzdanjem, introvertnim sklonostima ili društvenim izazovima. Ovi učenici su dobili fokusiranu podršku i ohrabrenje za učešće u grupnim aktivnostima i kulturnim posjetama, što im je pomoglo da izgrade samopouzdanje i osjećaju se uključenijim u društvene i obrazovne aktivnosti.

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi učenja

Učenici sa niskim samopouzdanjem i društvenim izazovima pokazali su značajan napredak nakon kontinuiranih razgovora podrške, te su na kraju odlučili pridružiti se grupi u kulturološkoj posjeti. Ključni ishodi i uticaji uključuju:

- **Društvena integracija:** Pristali su dijeliti sobu s troje drugih učenika, aktivno

učestvujući u društvenim interakcijama tokom cijelog putovanja.

- **Kulturna svijest:** Učenici su stekli znanje o historijskim spomenicima i kulturnom naslijeđu, uključujući važnost očuvanja.
- **Učešće u društvenim događajima:** Aktivno su učestvovali u aktivnostima, uključujući ples s vršnjacima na društvenim okupljanjima u hotelu.
- **Povećano socijalno samopouzdanje:** Nakon posjete, ovi učenici su počeli sjediti i družiti se s drugima, s vidljivim poboljšanjima u samopouzdanju i ponašanju.
- **Profesionalni razvoj:** Po povratku, započeli su praksu u IT kompaniji, radeći u grupama – jedinstvena prilika koju ranije nisu imali.
- **Napredak u vještinama i saradnji:** Praksa, koja se održava dva puta sedmično, potakla je rast njihovih tehničkih vještina i timske saradnje. Uočeno je povećano angažovanje i razvoj vještina u oblasti IT-a.
- **Pozitivan emocionalni i društveni razvoj:** Njihovo emocionalno stanje i samopouzdanje su se poboljšali, te se osjećaju vrednovano i podržano i u obrazovnom i u profesionalnom okruženju.

Praksa traje do 24. decembra, nakon čega će preći u drugu kompaniju kako bi dodatno izgradili svoje vještine i samopouzdanje.

Tokom prakse, aktivno unapređuju svoje vještine u oblasti IT-a, pokazujući napredak ne samo u tehničkim sposobnostima već i u cjelokupnom emocionalnom blagostanju.

Ova iskustva doprinijela su tome da se učenici osjećaju cijenjeno i podržano na svom obrazovnom i profesionalnom putu.

Prijedlog za buduće korisnike ove dobre prakse

Ova praksa može koristiti svim učenicima, uključujući:

- ✓ Učenike s posebnim potrebama
- ✓ Učenike u redovnom obrazovanju
- ✓ Introvertne ili izolovane učenike
- ✓ Učenike s nedostatkom samopouzdanja

Da bi se maksimizirala učinkovitost ovog pristupa, važno je:

- ☐ Pružiti motivaciju i podršku svim učenicima, osiguravajući da se osjećaju ohrabreno za

učešće.

- ☐ Redovno davati povratne informacije kako bi učenici prepoznali svoje uspjehe, i tokom prakse i u učionici.
- ☐ Stvoriti inkluzivno okruženje koje potiče saradnju i razumijevanje među svim učenicima, čime se poboljšava cjelokupno iskustvo učenja.

Datum: 04.10.2024.

5. Podsticanje inkluzivnog okruženja u učionici: Podsticanje motivacije, samostalnosti i odgovornosti Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Podsticanje inkluzivnog okruženja u učionici: Podsticanje motivacije, samostalnosti, i odgovornosti
Škola koja je implementirala dobru praksu	SHMLP "7 September", Prishtina Fikrije Krasniqi
Država	Kosovo

Opis dobre prakse

Da biste motivisali učenike i dobili pozitivnu povratnu reakciju potrebno je stvoriti podsticajno i angažovano okruženje u kojem se učenici osjećaju cijenjeno i shvaćeno. Da biste to postigli, trebate:

- **Izgraditi lične veze:** Odvojite vrijeme da upoznate učenike kao pojedince. Saznajte više o njihovim interesima, ciljevima i mišljenjima te pokažite iskreno zanimanje. Zapamtite detalje o njihovim životima, interesima i eventualnim izazovima s kojima se suočavaju kako biste ih doživjeli kao jedinstvene osobe, a ne samo kao učenike.
- **Vježbati aktivno slušanje:** Kada učenici govore, pažljivo slušajte bez prekidanja. Klimnite glavom, uspostavite kontakt očima i odgovorite promišljeno. Ove radnje pokazuju da su njihova osjećanja i misli zaista važni.
- **Biti pristupačan i dostupan:** Podstičite otvorenu komunikaciju tako što ćete biti pristupačni i na raspolaganju kada god im je potrebna podrška ili razgovor.
- **Pokazati empatiju i razumijevanje:** Shvatite da učenici prolaze kroz različite izazove i van učionice. Budite puni razumijevanja ukoliko se suočavaju sa poteškoćama i ponudite podršku kada je to potrebno.
- **Pružati konstruktivne povratne informacije koje podstiču razvoj:** Uokvirite povratne informacije (feedback) kao alat za razvoj, a ne kao kritiku. Dajte im do znanja da vjerujete u njihov potencijal za napredak i rast. Povratne informacije trebaju biti konkretne i korisne kako bi učenici tačno razumjeli na čemu trebaju raditi.
- **Stvoriti sigurno i inkluzivno okruženje:** U učionici potičite kulturu u kojoj se učenici

osjećaju sigurno da izraze svoje mišljenje bez straha od ismijavanja. Ohrabrite raznolikost i poštovanje različitih gledišta.

Kada se učenici osjećaju cijenjeno i podržano, veća je vjerovatnoća da će se angažovati, otvoriti za učenje i osjećati motivisano za postizanje uspjeha.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Kada se učenici osjećaju motivisano i podržano, oni su više angažovani u učenju, što često dovodi do boljih rezultata. Pozitivne povratne informacije pomažu im da se fokusiraju na svoje prednosti i grade samopouzdanje i osjećaj vlastite vrijednosti. Kada učenici znaju da su njihovi naponi primijećeni i cijenjeni, veća je vjerovatnoća da će se suočiti s izazovima i razviti način razmišljanja usmjeren na razvoj, gledajući na greške kao na dio procesa učenja.

Podučavanje učenika o samobrizi i odgovornosti pomaže im da postanu samostalniji. Kada nauče postavljati ciljeve, upravljati svojim vremenom i brinuti o sebi, bolje su pripremljeni za suočavanje s izazovima unutar i izvan obrazovnog okruženja. Kada se učenici osjećaju poštovano i cijenjeno, veća je vjerovatnoća da će i sami tako tretirati druge, razvijajući osjećaj empatije i stvarajući pozitivniju atmosferu u učionici.

Mnogi učenici, posebno oni koji su introvertni ili imaju posebne potrebe, mogu se suočiti sa sumnjom u sebe ili osjećajem da su „drugačiji” od svojih vršnjaka. Pozitivne povratne informacije i ohrabrenje pomažu svim učenicima da se osjećaju sposobnim i vrijednim, što jača njihovo samopouzdanje i samopoštovanje. Davanje pozitivnih povratnih informacija hiperaktivnim učenicima pomaže im, čak i na kratko, da izgrade samopouzdanje i osnažuje njihove napore da kontrolišu svoje impulse.

Uključivanje pauza za kretanje ili aktivnosti koje uključuju učenje kroz pokret pomaže im da na strukturiran način oslobode energiju. Tehnike poput dubokog disanja ili trenutaka tišine pomažu hiperaktivnim učenicima da regulišu svoju energiju i shvate važnost preuzimanja odgovornosti za svoje postupke.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Vidjeli smo i čuli mnogo primjera kroz DC-VET WB projekat, ali i u našoj školi ima mnogo učenika kojima je potrebna motivacija i ohrabrenje. Davanjem pozitivnih povratnih informacija i uključivanjem različitih vrsta aktivnosti, nastojimo im pomoći da se osjećaju podržano, samopouzđano i osnaženo za postizanje uspjeha.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ukoliko je potrebna

1	Identifikujte ciljeve za svaku vrstu učenika: ☐ Potaknuti učešće introvertiranih učenika. ☐ Podržati razvoj socijalno-emocionalnih vještina kod učenika sa posebnim potrebama. ☐ Pružiti strukturirane fizičke aktivnosti za hiperaktivne učenike.
2	Definirajte kako ćete pratiti napredak , kao što je "povećanje učešća za 20% među introvertiranim učenicima" ili "pružanje dnevnih pauza za hiperaktivne učenike i učenike sa posebnim potrebama."
3	Planirajte aktivnosti koje angažuju sve tipove učenika: ☐ Planirajte interaktivne aktivnosti koje omogućavaju učešće na različitim nivoima, kao što su grupne diskusije za ekstrovertne učenike, pisane refleksije za introvertne učenike i aktivnosti crtanja za učenike sa posebnim potrebama. ☐ Uključite vježbe socijalno-emocionalnog učenja kako biste promovisali empatiju i razumijevanje među vršnjacima, uključujući aktivnosti za povezivanje grupe, diskusije o poštovanju i prilike za pozitivne povratne informacije od vršnjaka.
4	Jasno komunicirajte očekivanja: ☐ Jasno objasnite kako svaka praksa je od koristi cijelom razredu, pomažući učenicima da shvate važnost poštovanja različitih potreba i preferencija. ☐ Uspostavite norme u razredu koje podstiču inkluzivnost, kao što su aktivno slušanje, poštovanje vremena za tihi rad i pružanje prostora drugima kada je to potrebno.
5	☐ Redovno pratite napredak: ☐ Posmatrajte kako različiti učenici reagiraju na primijenjene prakse. Da li introvertni učenici više učestvuju? Da li hiperaktivni učenici efikasno upravljaju svojom energijom? ☐ Mjerite napredak na osnovu postavljenih specifičnih ciljeva (npr. praćenjem učešća, praćenjem socijalnih interakcija i procjenom nivoa angažiranosti).

6	Podstičite održivost i razvoj: ☐ Vodite bilježite o tome šta najbolje funkcioniše i s kojim ste se izazovima suočili kako biste s vremenom poboljšali i prilagodili pristupe. ☐ Učinite ove prakse redovnim dijelom učioničke kulture kako bi inkluzivnost postala norma. ☐ Podijelite uspješne strategije s kolegama ili razmotrite njihovu primjenu u drugim razredima, ako je moguće.
---	---

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

Širok spektar učenika može imati koristi od ovog pristupa, uključujući introvertne učenike, hiperaktivne učenike, učenike s posebnim potrebama, učenike u redovnom obrazovanju, učenike koji uče engleski jezik, učenike s društvenom anksioznošću, darovite i talentovane učenike, rizične učenike te kulturno raznolike učenike.

Rješavanjem potreba ovih grupa, nastavnici mogu stvoriti učioničko okruženje koje je inkluzivno, puno poštovanja i podrške, pomažući svakom učeniku da se osjeća shvaćenim, cijenjenim i angažovanim na svom obrazovnom putu.

Broj učenika uključenih u aktivnost

Trenutno učestvuje 10 učenika, s planom da se taj broj poveća s vremenom.

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi učenja

Primjena ovih praksi s učenicima može značajno poboljšati njihove ishode učenja. Prednosti uključuju povećano angažovanje i motivaciju, poboljšane socio-emocionalne vještine, veće samopouzdanje i osjećaj vlastite vrijednosti, veću samostalnost i odgovornost, bolju koncentraciju i upravljanje ponašanjem, jaču saradnju među vršnjacima i inkluzivnost, smanjenje anksioznosti i stresa te poboljšanu otpornost i prilagodljivost – sve što doprinosi pozitivnoj kulturi učionice.

Na kraju, ove prakse podstiču lični rast i akademski uspjeh učenika, pripremajući ih da se suoče s budućim izazovima, kako unutar učionice, tako i u okruženjima za praktičnu obuku (npr. u preduzećima i poslovnim sredinama).

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- ✓ Započnite s jednom ili dvije jednostavne strategije prilagođene trenutnim potrebama vaših učenika, a zatim ih postepeno proširujte kako se učenici budu osjećali ugodnije i kako se uspostave rutine. Počinjanje s manjim koracima omogućava vam da pratite učinak i izvršite prilagodbe po potrebi, bez prevelikog opterećenja za vas ili učenike. Saznajte više o potrebama i preferencijama učenika putem anketa ili neformalnih razgovora. Komunicirajte jasno i dosljedno, podsjećajući učenike na svrhu svake prakse kako bi shvatili njenu vrijednost.
- ✓ Stvorite sigurno i poštovano okruženje naglašavanjem poštovanja, empatije i podrške. Redovno tražite povratne informacije od učenika i uključite ih u oblikovanje njihovog okruženja kako biste povećali njihovu angažiranost i osjećaj pripadnosti. Koristite vizualna pomagala kao što su plakati, kartice s emocijama i rasporedi kako biste pojačali rutine i očekivanja, što može biti posebno korisno za vizualne učenike i učenike s posebnim potrebama.
- ✓ Proslavite male uspjehe redovnim priznavanjem čak i malih napredaka. Iznad svega, budite strpljivi i fleksibilni. Promjene zahtijevaju vrijeme, a napredak može biti postepen, ali strpljenje i fleksibilnost omogućit će vam da odgovorite na promjenjive potrebe učenika, čineći vaš pristup održivijim i učinkovitijim.

Slike:

<https://drive.google.com/drive/folders/1di8pMNRMpB74yZC9l1WQ2ynKithPcRd0?usp=sharing>

Datum 30.10.2024

6. Vještine u engleskom jeziku –Jednostavan jezik

Dobre prakse

Naziv dobre prakse	Vještine u engleskom jeziku –Jednostavni jezik
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednja ekonomska škola “Mirko Vešović” , Podgorica
Država	Crna Gora

Opis dobre prakse

Iz materijala koji je podijeljen učesnicima tokom studijske posjete Helsinkiju u junu 2024. godine, aktivnost JEDNOSTAVAN JEZIK je pilotirana sa učenicima sa poteškoćama u razvoju kao probni pristup za buduću nastavnu praksu. Koncept jednostavnog jezika primijenjen je kako bi se pojednostavila gramatička pravila za osnovna vremena u engleskom jeziku korištenjem deskriptivnih gramatičkih izvora za učenike sa poteškoćama u razvoju: vremena su im predstavljena u obliku vremenskih linija i crteža radi lakšeg razumijevanja tvorbe i upotrebe vremena.

Nakon toga, učenici su imali zadatak napisati kratku priču koristeći gramatičke strukture i poznat vokabular na temu Zaštita okoliša i ugrožene vrste. Učenici su povezivali riječi i izraze kako bi formirali rečenice, a zatim su upoređivali svoje odgovore sa ključem odgovora. Nakon toga, učenici su poredali tačne rečenice tako da se kreira/napiše priča.

Dodatne aktivnosti su bile: učenici su čitali/prevodili/prepisivali/pisali sličnu priču mijenjajući po jedan detalj u svakoj rečenici.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

U crnogorskom obrazovnom sistemu, veliki broj učenika sa posebnim obrazovnim potrebama (SEN) uključen je u redovno školovanje, a glavni koncept podrške tim učenicima je redukcija

postojećeg nastavnog plana i programa, prilagođavanjem materijala kako bi odgovarao njihovim potrebama.

Ponekad je zaista teško implementirati ovo, jer naši školski profili u ekonomiji i pravu (prilično teorijsko obrazovanje) zahtijevaju prilagođavanje za SEN učenike sa širokim spektrom potreba. Zato su ideje poput **Jednostavnog jezika** izvanredan resurs za nastavnike, omogućavajući im dalji razvoj nastavnih aktivnosti i diferencijaciju u njihovom pristupu poučavanju.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Aktivnost je preuzeta iz materijala DC-VET WB projekta o socijalnoj inkluziji s posebnim fokusom na učenike s posebnim obrazovnim potrebama.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ukoliko je potrebna.

1	Planiranje: - Definisanje ciljeva: uključivanje gramatičkih pravila i vokabulara, kreiranje priče, razvijanje ličnih i kolaborativnih vještina učenika, učiniti nastavu zanimljivijom, vježbanje specifičnog vokabulara. - Priprema materijala: radni listovi, kopije, olovke. - Planiranje aktivnosti: organizovanje dodatnih časova prema rasporedu ili uključivanje aktivnosti u redovne časove.
2	Realizacija: - Prezentacija gramatičkog dijela i vokabulara. - Vođenje učenika kroz aktivnost i praćenje njihovog napretka. - Podsticanje saradnje i kreativnosti dok učenici rade zajedno.
3	Evaluacija: - Prikupljanje povratnih informacija od učenika o onome što su naučili. - Evaluacija angažovanosti učenika i njihovih rezultata. - Refleksija i vođenje evidencije o efikasnosti ove aktivnosti za buduću upotrebu u različitim situacijama i za različite svrhe: dodatne časove za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama, pripremu učenika sa posebnim potrebama za polaganje završnog maturalnog ispita itd.

Ciljana grupa/grupe

Učenici sa poteškoćama u razvoju Srednje ekonomske škole "Mirko Vešović" Podgorica, Crna Gora

Number of students involved

3

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi

Učenicima je bilo zanimljivo i motivirajuće. Učenici sa posebnim obrazovnim potrebama (SEN) obično su uključeni u grupne aktivnosti i to je za njih zaista korisno. Ali ponekad je zanimljivo uključiti ih u nešto što je posebno osmišljeno za njih kako bi bili svjesni da im nastavnici pružaju punu podršku. Ovo je posebno važno kod učenja engleskog jezika, jer nemamo udžbenike, radne sveske i gramatike prilagođene za učenike sa posebnim potrebama. Oni koriste službeno odobrene udžbenike koji su zapravo resursi iz Velike Britanije kreirani za kurseve. Nastavnici često moraju prilagođavati dostupni materijal.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

Ovo bi trebalo pažljivo provoditi s učenicima, uzimajući u obzir stepen njihovih obrazovnih i emocionalnih potreba. Diferencijacija korištenog materijala takođe je veoma važna. S obzirom na to da su u našem školskom sistemu učenici sa posebnim obrazovnim potrebama uključeni u redovno školovanje, ponekad može biti prilično zahtjevno za nastavnike kreirati i/ili prilagoditi nastavni materijal.

Slike

<https://www.facebook.com/share/p/19fpbsz6Br/>

Datum: 8.11.2024

Ivana Radulović, and Marija Jakovljević, profesorice engleskog jezika,
Srednja ekonomska škola "Mirko Vešović", Podgorica, Crna Gora

7. Vidim drugačije, izgradnja zida, timski rad

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	1. Vidim drugačije 2. Izgradnja zida 3. Timski rad
Škola koja je pilotirala dobru praksu	QK "11 Marsi", Prizren Hajrije Shehu
Država	Kosovo

Opis dobre prakse

Ove aktivnosti su osmišljene da unaprijede kritičko razmišljanje ohrabrujući učenika da prepoznaju i cijene različite perspektive. Realizovane aktivnosti pomažu pojedincima da shvate da ljudi mogu tumačiti istu situaciju na različite načine, u zavisnosti od njihovog porijekla, iskustava i ličnih predrasuda.

Cilj je potaknuti učesnike da prepoznaju da svaki pojedinac vidi svijet kroz jedinstvenu prizmu, oblikovanu ličnim iskustvima, uvjerenjima i predrasudama. Ove vježbe unapređuju empatiju, otvorenost i vještine kritičkog razmišljanja.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

☐ Kako se obrazovanje svake godine sve više mijenja, dok potrebe učenika koji se suočavaju sa izazovima u obrazovanju se povećavaju, smatrao sam razumnim implementirati ove aktivnosti koje će učenike učiniti da se osjećaju više uključenim i motivisati da izgrade efikasniju podršku.

Ove aktivnosti uključuju nekoliko ciljeva, kao što su:

- ☐ Učesnici postaju svjesniji svojih početnih prosudbi i pretpostavki, učeći se da ih prepoznaju i osporavaju.
- ☐ Sagledavajući različite perspektive, učenici postaju otvoreniji za kreativna rješenja i alternativne pristupe, što je vrijedno u ličnom i profesionalnom donošenju odluka.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Uočili smo mnoge pozitivne aspekte DC-VET WB projekta. Slično tome, u našoj školi imamo brojne učenike kojima je potrebna motivacija i ohrabrenje kroz različite aktivnosti. Ovo može pomoći učenicima da se osjećaju ohrabreno, izgrade svoje samopouzdanje i steknu vještine za postizanje uspjeha.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ako je uključena

1	• „Vidim drugačije“ i „izgradnja zida“ Potaknite zauzimanje perspektive i kritičkog razmišljanja Napravite grupe (u radionici je uključeno 15 učenika 12. razreda)
---	---

Moje kolege su obučene i certificirane za ovu obuku i imaju sve potrebne materijale za vođenje ovih radionica. Od njih sam dobila vrijednu pomoć u organizaciji i vođenju aktivnosti.

Omjeri između vrijednosti

Cilj ove radionice je izgradnja empatije među učenicima iz različitih sredina, jer se u našoj školi nastava odvija na tri jezika: albanskom (većina učenika), bosanskom i turskom (manjine).

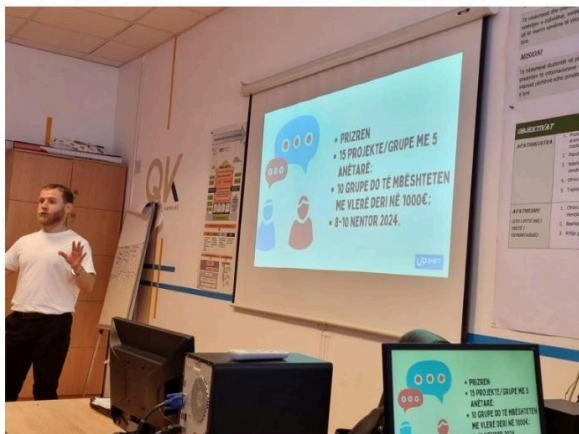
Učenici su bili podstaknuti da prepoznaju osobine i interese koje smatraju ključnim za svoj identitet. Također, ohrabrivani su da mijenjaju grupe, simulirajući izazove integracije u grupu koja možda nije otvorena. Ova vježba imala je za cilj razvijanje empatije, podstičući učesnike da razmotre iskustva drugih i važnost inkluzivnosti.

Radionica je osmišljena da podigne svijest mladih o značaju međusobne pomoći i poštovanja, bez obzira na razlike u nacionalnosti, religiji ili drugim faktorima porijekla. Osim toga, promovisala je zajedničko rješavanje problema i unapređenje komunikacijskih vještina.

Timski rad

Formiranje grupa (6 x 5 učenika po grupi) ukupno 30 učenika

Cilj ove radionice je unaprijediti sposobnosti učesnika za timski rad kroz razvoj vještina, stavova i ponašanja koji doprinose efikasnoj i produktivnoj grupnoj dinamici. Ova radionica se realizuje u saradnji sa nevladinom organizacijom "THY".

Ova obuka uključuje teme koje poboljšavaju verbalnu i neverbalnu komunikaciju radi osiguranja jasnoće i međusobnog razumijevanja unutar tima.

Obuka je obuhvatala:

- **Saradnju:** Podsticanje učenika da efikasno dijele ideje, resurse i odgovornosti.
- **Rješavanje sukoba:** Poučavanje strategijama za konstruktivno upravljanje nesuglasticama i održavanje pozitivnog timskog okruženja.
- **Definisanje uloga i odgovornosti:** Pomaganje timovima da razumiju individualne snage i doprinos svakog člana kako bi postigli zajedničke ciljeve.
- **Promovisanje rješavanja problema:** Razvijanje kolektivnih vještina za rješavanje problema i donošenje odluka kako bi se prevazišle prepreke.
- **Jačanje timske dinamike:** Razumijevanje ponašanja u grupi i stvaranje

podržavajuće, inkluzivne i motivirajuće timske kulture.

- **Usklađivanje ciljeva:** Usklađivanje članova tima oko zajedničkih ciljeva i osiguravanje odgovornosti za postizanje rezultata.

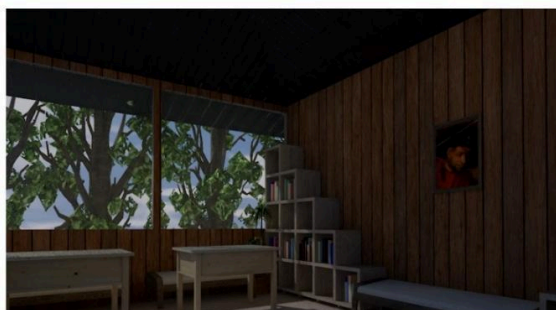
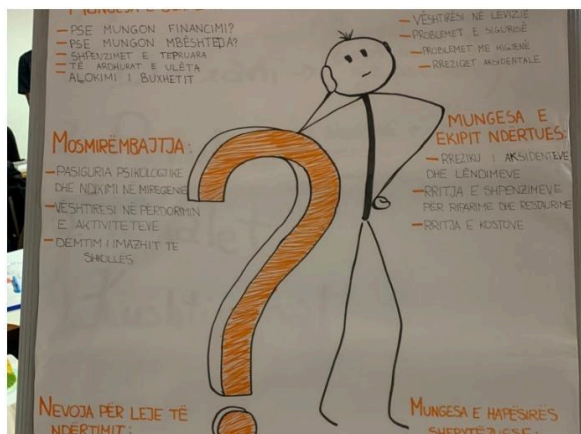
Nevladina organizacija **THY** je dodijelila grantove učenicima, pozivajući ih da se prijave kao grupe s prijedlozima razvijenim nakon završetka obuke. Ovi prijedlozi su se fokusirali na inicijative za poboljšanje školskog okruženja ili stvaranje resursa korisnih za sve učenike. Ove aktivnosti su trajale 4 sedmice (vikendom) do proglašenja pobjednika.

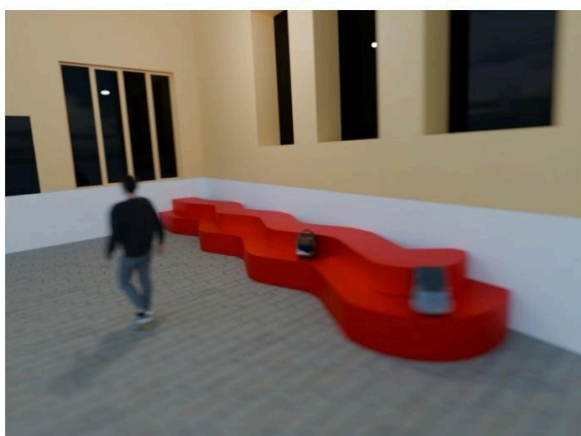
Među šest takmičarskih grupa, tri su nagrađene grantovima za svoje ideje.

Pobjednički prijedlozi uključivali su:

1. **Renoviranje i preuređenje:** Pretvaranje neiskorištene školske verande u funkcionalan i rekreativni prostor za učenike.

2. Projekat Red Line: Dizajniranje i postavljanje modernih sjedišta ispred škole za korištenje učenika.

3. Unapređenje umjetničkog studija: Opremljanje školskog umjetničkog studija raznim bojama kako bi učenici umjetničkog smjera mogli kreirati murale u školskim prostorijama.

Prostorija za obuku i radionice korištena za sve aktivnosti u našoj školi.

Svi ovi projekti su trenutno u toku i planirano je da se završe do 11. marta 2025. godine, na vrijeme za Dana škole, koji će uključivati inicijativu **Otvorenih vrata** u našoj ustanovi.

Evaluacija napretka

- Koristiti ankete, obrasce za povratne informacije ili brzi usmeni upitnik kako biste prikupili mišljenja učesnika o svakoj aktivnosti. Pitajte:
 - ✓ Šta im se svidjelo
 - ✓ Izazovima s kojima su se susreli
- Pregledajte da li je svaka aktivnost ispunila svoje početne ciljeve. Jesu li učesnici pokazali poboljšane vještine u uvažavanju različitih perspektiva, komunikaciji i saradnji?
- Razmislite o tome šta je dobro funkcionisalo, a šta bi se moglo poboljšati. Uzmite u obzir povratne informacije učesnika i, ako je potrebno, prilagodite aktivnosti ili metode za buduće sesije.
- Zabilježite zapažanja i rezultate za buduću upotrebu, uključujući povratne informacije učesnika, uspješne izmjene i bilješke o vremenskom okviru ili resursim

3

4

Promovisanje dugoročne održivosti i kontinuiranog unapređenja inkluzivnih praksi.

• **Dokumentovanje uvida i izazova:** Vodite detaljne zapise o uspješnim strategijama i svim preprekama na koje naidete. Koristite ove bilješke za usavršavanje i prilagođavanje pristupa tokom vremena, osiguravajući da se svaka praksa razvija i poboljšava na osnovu stvarnih iskustava iz učionice.

• **Integracija u kulturu učionice:** Učinite ove inkluzivne prakse dosljednim dijelom svakodnevnih rutina, kako bi poštovanje različitih potreba postalo prirodno i očekivano ponašanje među učenicima. To pomaže u uspostavljanju trajne kulture inkluzivnosti.

5

- **Saradnja i širenje:** Podijelite efikasne strategije s kolegama i istražite mogućnosti za primjenu ovih praksi u drugim razredima, pomažući u stvaranju šireg okruženja inkluzivnosti u cijeloj školi.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

Introvertni učenici, učenici s visokim nivoom energije, učenici s posebnim potrebama, učenici općeg obrazovanja, socijalno anksiozni učenici, daroviti i talentovani pojedinci, učenici u riziku i oni iz kulturno raznolikih sredina – svi mogu imati koristi.

Rješavanjem specifičnih potreba ovih grupa možemo stvoriti okruženje koje je inkluzivno, puno poštovanja i podrške. Ovakav pristup pomaže svakom učeniku da se osjeća shvaćeno, cijenjeno i angažovano, stvarajući učionicu koja zaista podržava individualno obrazovno putovanje svakog učenika.

Broj učenika uključenih u aktivnost

15 učenika za radionicu: Vidim drugačije & izgradnja zida

30 učenika za radionicu: Timski rad

Benefiti, utjecaji na učenike i ishodi

Benefiti

- Učenici razvijaju komunikacijske i saradničke vještine, učeći da poštuju različita gledišta i efikasno rade zajedno.
- Interaktivne aktivnosti drže učenike više angažovanim, podstičući aktivno učešće i dublje zanimanje za učenje.
- Pozitivne povratne informacije i inkluzivne prakse pomažu učenicima da se osjećaju cijenjeno i sposobno, jačajući samopouzdanje i način razmišljanja usmjeren na razvoj.
- Istražujući različite perspektive, učenici postaju empatičniji, bolje razumijevajući potrebe i porijeklo drugih.

Utjecaj na učenike

- Inkluzivne aktivnosti stvaraju podržavajuće okruženje u razredu, čineći da se svi učenici osjećaju prihvaćeno.
- Učenici uče o poštovanju i samoregulaciju kroz strukturisani timski rad i uvažavanje različitih perspektiva, što vodi ka harmoničnijoj učionici.

- Osjećaj uključenosti i razumijevanja poboljšava emocionalno zdravlje učenika, smanjuje anksioznost i povećava motivaciju.
- Rad u raznolikim grupama gradi jače vršnjačke veze, razbija socijalne barijere i podstiče prijateljstva.

Ishodi učenja

Aktivnosti poput "Vidim drugačije" i "Izgradnja zida" poboljšavaju analitičko i kritičko razmišljanje, podstičući učenike da razmišljaju iz više perspektiva, dok u aktivnostima poput "Timski rad" učenici stiču praktično iskustvo timskog rada, učeći kako značajno doprinijeti grupnim zadacima.

Angažovani, samopouzdana učenici obično postižu bolje akademske rezultate, pokazujući napredak kako u individualnim tako i u grupnim zadacima. Učenici postaju kulturno osvješteniji i otvoreniji, pripremajući se da efikasno navigiraju u raznolikim okruženjima.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

1. Vodite bilješke o tome šta dobro funkcioniše i o svim izazovima na koje naiđete. Redovno procjenjujte efikasnost svake prakse posmatranjem interakcija učenika i prikupljanjem povratnih informacija.
 2. Koristite ove uvide za prilagođavanje svog pristupa tokom vremena, osiguravajući da svaka aktivnost ostane zanimljiva i utjecajna.
 3. Podijelite uspješne strategije s kolegama i razgovarajte o tome šta je dobro funkcionisalo ili šta bi se moglo poboljšati. Ovo ne samo da koristi drugim razredima, već i gradi zajednicu za zajedničko učenje među nastavnicima.
 4. Razmotrite organizovanje zajedničke aktivnosti ili događaja u kojem učestvuje više razreda, dodatno izgrađujući osjećaj jedinstva i poštovanja u cijeloj školi.
- Prateći ove savjete, budući korisnici mogu osigurati da ove prakse efikasno podstiču inkluzivno, podržavajuće i angažovano učioničko okruženje koje koristi svakom učeniku.

Datum: 25.01.2024

8. Novogodišnji bazar- razvijanje poduzetničkih vještina Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Novogodišnji bazar - razvoj poduzetničkih vještina
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednja ekonomska škola "Mirko Vešović" Podgorica
Država	Crna Gora

Opis dobre prakse

Svake godine u decembru naša škola organizuje **Novogodišnji bazar** kao vannastavna aktivnost. Ovo organizuju učenici iz **Kluba preduzetnika** i **drugog stranog jezika** (francuski, italijanski i ruski), zajedno sa svojim nastavnicima. Tokom ovoga Bazara, prodavali su se razni predmeti i hrana koju su spremili učenici i nastavnici.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Glavna ideja Bazara je da praktično pokaže učenicima osnove preduzetništva kroz sve faze poslovnog plana (od ideje do njene realizacije). Obično se realizuje u saradnji s nastavnicima **drugog stranog jezika**, jer se hrana tih zemalja često jede i kod nas. Naravno, tu su bila i crnogorska jela.

Učenici su odlučivali o predmetima koji će se prodavati, nabavljali materijale i alate, izrađivali predmete, izlagali ih, reklamirali, prodavali i stalno su bili vođeni i mentorirani od strane nastavnika. Zbog činjenice da je jedina konstanta na svijetu promjena, učenici su organizirali i aktivnost pod nazivom Adventski kalendar (prodaju kutije sa brojevima upakovanih poklona).

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Ne, ovo je primjer dobre prakse implementirane u našoj školi jer uključuje učenike iz različitih socijalnih sredina. To je redovna aktivnost koja se sprovodi svake godine u decembru. Svaki put se unapređuje zahvaljujući doprinosu i učenika i nastavnika, te se prilagođava savremenim potrebama tržišta.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implemetirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ukoliko je potrebna

1	Planiranje: • Definisanje ciljeva: uključiti učenike u primjenu teorijskog znanja stečenog tokom redovne nastave, razvijati saradničke vještine učenika, pružiti podršku učenicima za njihove ideje. • Priprema materijala za predmete: kolačići i slana jela (prehrambeni artikli), pokloni za Adventski kalendar (tkanine, olovke, nakit, dekorativne vrećice, perle, trake, ljepilo itd.). • Planiranje aktivnosti: organizacija logistike (određivanje datuma, reklamiranje, obezbjeđivanje prodajnih štandova itd.).
2	Realizacija: • Priprema prehrambenih proizvoda, izrada poklona za kalendar, postavljanje prodajnih štandova i prodaja artikala. • Vođenje učenika kroz aktivnost i praćenje napretka. • Podsticanje saradnje i kreativnosti dok učenici rade zajedno.
3	Evaluacija: • Prikupljanje povratnih informacija od učenika o tome šta su naučili i šta su uspjeli realizovati prema planu. • Evaluacija angažovanosti učenika i njihovih rezultata. • Razmišljanje o efikasnosti ove aktivnosti i vođenje evidencije za buduću upotrebu u različitim situacijama i za različite svrhe.

Ciljanja grupa/grupe dobre prakse

Učenici Srednje ekonomske škole “Mirko Vešović” Podgorica, Crna Gora

Broj uključenih učenika

40 učenika ukupno, 4 učenika sa poteškoćama u razvoju

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi

Učenici su bili zaista motivisani i angažovani da učestvuju i realizuju planirane aktivnosti. Budući da je ovo tipična preduzetnička aktivnost, benefiti koje su uočili bili su prilično očigledni: kako funkcioniše proces od poslovne ideje do njene realizacije i konačnog cilja (ostvarivanje profita). Takođe, postojala je mogućnost da učenici budu kreativni i primijene određene vještine koje smatraju korisnim (kuvanje, digitalni marketing, izrada poklona, dekoracija prostora itd.).

Štaviše, saradnja među učenicima bila je na visokom nivou. Učili su jedni od drugih. Glavni utjecaj je što se svake godine veliki broj učenika uključuje, ponekad čak i isti učenici, čime se na neki način stvara mreža učenika koji pomažu jedni drugima, što doprinosi osjećaju pripadnosti njihovoj zajednici učenika.

Parlament učenika u našoj školi sprovodi veliki broj aktivnosti različitih tipova, pokušavajući da uključi što više učenika, ne samo iz humanitarnih razloga, već prije svega radi izgradnje zajednice učenika i pružanja prilike učenicima da učestvuju i na taj način donose odluke u svoju korist.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

Ova ideja se može koristiti u izvornom obliku ili prilagoditi različitim nastavnim okruženjima. Zahtijeva mnogo truda od nastavnika od početka do kraja, a takođe je vremenski zahtjevnija za one koji je realizuju prvi put. S vremenom postaje lakše raspodijeliti zadatke učenicima prema njihovim ličnim interesovanjima, motivaciji i vještinama.

Sveukupno, ovo je odlična aktivnost za uključivanje većeg broja učenika i omogućavanje da svaki učenik bude angažovan. Uvijek je veoma zabavno jer je paralelno Studentski parlament organizovao aktivnost **Tajni Deda Mraz**, pa su mnogi učenici kupovali poklone za svoje tajne prijatelje. Nastavnici su takođe kupili mnogo kolačića.

Slike:

<https://www.facebook.com/share/v/19fxv9rMd2/>

Ivana Radulović, profesorica engleskog jezika,

Srednja ekonomska škola "Mirko Vešović", Podgorica, Crna Gora

9. Radionica šivenja – Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Radionica šivenja
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednja ekonomska škola "Mirko Vešović" Podgorica
Država	Crna Gora

Opis dobre prakse

Tokom mjeseca decembra u našoj školi održane su tri radionice – 4., 6. i 20. decembra 2024. godine – na temu krojenja i šivenja odjeće od recikliranog materijala. Profesorica engleskog jezika, Marija Jakovljević, vodila je učenike 3. razreda kroz ovaj kreativni proces.

Cilj radionica bio je podizanje svijesti o mogućnostima prenamjene različitih materijala i odjeće, razvoj želje za kreiranjem predmeta za svakodnevnu upotrebu, sticanje ručnih vještina, ali prije svega uživanje u samom procesu stvaranja.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Naša škola se prvenstveno fokusira na teorijsko znanje, a svaka praktična vještina je direktno povezana sa Ekonomijom i Pravom. Ova ideja se činila korisnom za učenike uopšte, u smislu sticanja životnih vještina.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Ne, ovo je bila ideja naše profesorice. Šivenje je njen hobi.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ako je to potrebno.

1	Planiranje: ○ Definisanje ciljeva: angažovati učenike u sticanju praktične vještine, implementirati međupredmetnu aktivnost. ○ Priprema materijala i opreme: mašine za šivenje, škare, kreda, igle, konci, tkanine, šabloni za izrezivanje. ○ Planiranje aktivnosti: zakazivanje dodatnih časova prema rasporedu, pronalaženje odgovarajućih prostorija, organizacija logistike.
2	Realizacija: ○ Prezentovanje informacija o tome kako praktično obaviti krojenje, rezanje i šivenje. ○ Voditi učenike kroz aktivnost i pratiti njihov napredak. ○ Podsticati saradnju i kreativnost dok učenici rade zajedno.
3	Evaluacija: ○ Prikupljanje povratnih informacija od učenika o tome šta su naučili. ○ Evaluacija angažmana učenika i njihovih rezultata. ○ Refleksija o efikasnosti ove aktivnosti za buduću upotrebu u različitim situacijama i za različite svrhe: može biti podsticaj za buduću poslovnu ideju ili plan učenika.

Ciljana grupa/grupe

Srednja ekonomska škola "Mirko Vešović" Podgorica, koji dolaze iz različitih društvenih sredina, učenici zainteresovani za radionicu.

Broj učenika uključenih u aktivnost

Ukupno 6 učenika, 1 od učenika dijete sa poteškoćama u razvoju

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi

Ove vrste radionica predstavljaju nešto novo i interesantno za učenike. Pružaju praktičnu vještinu koja bi jednog dana mogla postati sjajna preduzetnička ideja, bilo da učenici pokrenu sopstveni biznis ili pronađu posao u industriji mode, sa fokusom na zelenu održivost. Što se tiče učenika sa posebnim obrazovnim potrebama, grupne aktivnosti su izuzetno korisne za

njihov lični razvoj i dobrostanje, u zavisnosti od vrste posebnih potreba koje ovi učenici imaju. Takođe, na ovaj način, kao i kod svake grupne ili timske aktivnosti, povećava se osećaj zajedništva, uz ostale redovne aktivnosti koje naša škola i nastavnici organizuju. Osećaj stvaranja nečega trebao bi doprinijeti samopouzdanju učenika i, na kraju, čak i doprinijeti školskom okruženju. Naravno, razvoj i usavršavanje međuljudskih i društvenih vještina općenito je veoma važno. Jer, opšta ideja obrazovanja je da pripremi učenike za život.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

Može se činiti da je ima previše posla, ali osnovna ideja za nastavnike je da isprobaju nešto sa čim su već upoznati (njihov interes ili hobi), da podijele svoje znanje ili vještinu sa učenicima, umjesto da se uvijek osjećaju pod pritiskom da stalno profesionalno napreduju i uče nešto novo. Ove vrste dobrih praksi trebaju se planirati i realizovati u skladu sa potrebama učenika i onim u čemu se oni osjećaju ugodno, uzimajući u obzir svakog učenika, njihov fizički, emocionalni i mentalni status. Takođe, dobra je ideja organizovati male timove. Ako postoji podrška od drugih nastavnika u školi, to je dodatna korist.

Slike

<https://www.facebook.com/share/v/19fxv9rMd2/>

Datum: 13.11.2024.

Ivana Radulović, prof. engleskog jezika,

Srednja ekonomska škola "Mirko Vešović", Podgorica, Crna Gora

10. Priprema kolača

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Priprema kolača
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednja poslovno-komercijalna i trgovačka škola, Sarajevo
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Ova aktivnost uključivala je vođenje učenika sa poteškoćama u razvoju kroz proces pravljenja kolača koristeći sastojke koje su kupili tokom prethodne aktivnosti kupovine namirnica. Učenici su učili kako da prate recept, mjere sastojke i uz pomoć završe proces pečenja. Ova praksa osmišljena je da integriše praktične životne vještine, ojača ishode iskustva kupovine namirnica i podstakne kreativnost i timski rad.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Praksa je sprovedena na način kako bi učenici naučili kako u okviru budžeta da naprave određeno jelo. Mnogim učenicima je bilo potrebno praktično iskustvo kako bi izgradili samopouzdanje u pripremanju jednostavnih jela ili grickalica. Aktivnost je imala za cilj da poboljša njihovu sposobnost da prate uputstva, rade zajedno i završe opipljiv rezultat (pečeni kolač) uz jačanje koncepata naučenih tokom aktivnosti kupovine namirnica.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ukoliko je potrebna

1	1. Planiranje: • Izabrati jednostavan recept za kolač s jasnim uputstvima i minimalnim sastojcima (razloženi cheesecake). • Pregledati kupljene sastojke iz aktivnosti kupovine namirnica kako bi se osiguralo da imate potrebne sastojke sa recepta. • Pripremiti kuhinjski proctor i adaptivne alate ako je potrebno (npr. pribor s lakim držanjem). • Razgovarati s učenicima o pravilima sigurnosti u kuhinji prije početka aktivnosti.
2	2. Realizacija: • Voditi učenike korak po korak kroz recept, demonstrirajući i objašnjavajući svaku radnju (npr. mjerenje, miješanje i sipanje). • Dopustiti učenicima da naizmjenično obavljaju zadatke, poput razbijanja jaja, miješanja smjese ili prethodnog zagrijavanja rerne, u skladu s njihovim sposobnostima. • Nadgledati proces pečenja kolača u rerni. • Nakon pečenja, uključiti učenike u ukrašavanje kolača ako je primjenjivo.
3	3. Evaluacija: • Proslaviti završetak aktivnosti dijeljenjem kolača s grupom i razgovorom o iskustvu. • Reflektovati s učenicima o tome šta su naučili, kao što su praćenje redoslijeda, korištenje mjera i timski rad. • Prikupiti povratne informacije od roditelja/staratelja ili drugih zainteresovanih strana o učenom utjecaju aktivnosti.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

- Učenici sa poteškoćama u razvoju

Broj učenika uključenih u aktivnost

- 10-15 učenika sa poteškoćama u razvoju

Benifiti, utjecaj na učenike i ishodi

Benifiti:

- Osnaživanje praktičnih životnih vještina kroz kuhanje i pečenje.
- Poboljšana sposobnost praćenja višestepenih uputstava.
- Unaprijeđena timska saradnja i zajednički rad na postizanju zajedničkog cilja.

Utjecaj:

- Učenici su razvili veći osjećaj samostalnosti i postignuća.
- Aktivnost je promovisala kreativnost i rješavanje problema u kuhinji.
- Povećano angažovanje i uživanje kroz praktično, senzorno učenje.

Ishodi učenja:

- Razumijevanje važnosti tačnih mjera u kuhanju.
- Upoznavanje s osnovnim kuhinjskim alatima i sigurnosnim praksama.
- Poboljšana sposobnost slijeda koraka u zadatku od početka do kraja.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- Odaberite recept koji odgovara sposobnostima učenika i zahtijeva minimalnu pripremu kako biste osigurali angažovanje.
- Naglasite timski rad dodjeljivanjem određenih zadataka svakom učeniku u skladu s njihovim nivoom vještina.
- Koristite vizuelna pomagala ili odštampane recepte sa slikama kako biste uputstva učinili dostupnijim.
- Vježbajte sigurnost u kuhinji, kao što je demonstracija korištenja rerne i rukovanja vrućim predmetima, prije početka aktivnosti.
- Uključite kreativnost dopuštajući učenicima da ukrase tortu prelivima ili dizajnima.

11. Odlazak u Kino: Zajedničko iskustvo za učenike sa poteškoćama u razvoju i ostalim učenicima

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Odlazak u Kino: Zajedničko iskustvo za učenike sa i bez poteškoća u razvoju
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednja poslovno-komercijalna i trgovačka škola, Sarajevo
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Ova aktivnost je uključivala odlazak mješovite grupe učenika (uključujući učenike sa poteškoćama i učenike bez poteškoća) u kino kako bi pogledali film prikladan za njihov uzrast. Cilj je bio ponuditi društveni izlazak koji potiče inkluzivnost, kulturno angažovanje i uživanje u zajedničkim iskustvima. Učenici su imali priliku doživjeti kino okruženje, zajedno gledati zanimljiv film i učestvovati u diskusijama nakon projekcije.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Ova praksa je realizovana s ciljem pružanja zajedničkog, ugodnog iskustva za učenike različitih sposobnosti, potičući inkluzivnost i međusobno razumijevanje. Cilj je bio promovirati socijalnu interakciju između učenika s poteškoćama i njihovih vršnjaka bez poteškoća u opuštenom i zabavnom okruženju. Osim toga, pružila se prilika učenicima da dožive društveni izlazak kojem mnogi možda inače ne bi imali pristup, dok su istovremeno razvijali sposobnost učestvovanja u grupnim aktivnostima izvan učionice.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ukoliko je potrebna.

1	1. Planiranje: • Izabrati odgovarajući film koji je prikladan za uzrast i razumijevanje svih učenika. • Organizovati prevoz do i od kina, osiguravajući pristupačnost za sve učenike (npr. pristup za invalidska kolica, raspored sjedenja). • Pripremiti učenike za izlet razgovarajući o pravilima ponašanja u kinu i samom iskustvu unaprijed (npr. tišina tokom filma, poštovanje drugih). • Prikupiti potrebne saglasnosti i pružiti informacije roditeljima/starateljima.
2	2. Realizacija: • Stići u kino ranije kako bi se osigurao nesmetan ulazak i raspored sjedenja. • Osigurati da učenici s posebnim potrebama dobiju odgovarajuću podršku, poput sjedenja s prijateljem ili asistentom ako je potrebno. • Pomoći učenicima da razumiju kino iskustvo (npr. poštovanje drugih, važnost fokusiranja na film). • Pratiti učenike tokom filma kako bi se osigurala njihova udobnost i sigurnost.
3	3. Evaluacija: • Nakon filma, organizovati grupnu diskusiju kako bi se podijelili utisci o iskustvu. • Podstaci učenike da izraze šta im se svidjelo u vezi s filmom i njihovim iskustvom u kinu. • Prikupiti povratne informacije od nastavnika i asistenata kako bi se procijenilo koliko je izlet bio inkluzivan i šta bi se moglo poboljšati za buduće aktivnosti.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

- Miješana grupa, učenici sa i bez poteškoća u razvoju

Broj učenika uključenih u aktivnost

- Miješana grupa od 40-45 učenika

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi

Benefiti:

- Promovisana socijalna inkluzija omogućavanjem učenicima sa i bez teškoća da uživaju u zajedničkoj aktivnosti.
- Pružena prilika za kulturno obogaćivanje kroz izloženost kinematografiji i filmu.
- Poboljšana socijalna interakcija i razumijevanje među učenicima različitih pozadina i sposobnosti.

Utjecaj:

- Učenici su stekli nova iskustva učestvujući u grupnom izletu izvan učionice.
- Zajedničko uživanje u filmu pomoglo je u njegovanju međusobnog poštovanja i prijateljstava među učenicima s različitim sposobnostima.

Ishodi učenja:

- Povećana sposobnost učestvovanja u društvenim aktivnostima u zajednici.
- Poboljšane socijalne vještine, poput saradnje i komunikacije, u javnom okruženju.
- Pojačana kulturna svjesnost i izloženost pripovijedanju kroz film.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- Odabrati film koji je zanimljiv, primjeren uzrastu i pogodan za različite potrebe grupe.
- Planirati udobnost i pristupačnost za sve učenike, uključujući osiguravanje odgovarajućeg sjedenja i podrške ako je potrebno.
- Prije izleta naglasiti važnost poštovanja i ponašanja u kino okruženju.
- Nakon iskustva organizovati grupnu diskusiju ili aktivnost, poput crtanja ili pisanja o filmu, kako bi se potaknula refleksija i izražavanje.
- Razmotriti organizaciju redovnih odlazaka u kino kao dio šireg programa društvene integracije.

12. Upravljanje novcem i kupovina namirnica

Dobra Praksa

Naziv dobre prakse	Upravljanje novcem i kupovina namirnica
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednja poslovno-komercijalna i trgovačka škola, Sarajevo
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Ova aktivnost je uključivala podučavanje učenika sa poteškoćama u razvoju sa osnovama upravljanja novcem kroz stvarno iskustvo kupovine namirnica. Učenici su učili kako planirati listu za kupovinu, budžetirati troškove, prepoznati artikle u prodavnici i izvršiti plaćanja na kasi. Aktivnost je naglasila praktičnu finansijsku pismenost i samostalnost u svakodnevnom životu.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Ova praksa je implementirana kako bi se odgovorilo na potrebu učenika za finansijskom samostalnošću i upoznavanjem s kupovinom u strukturiranom okruženju. Mnogi učenici nisu imali priliku vježbati rukovanje novcem, planiranje troškova ili snalaženje u prodavnici. Ova aktivnost imala je za cilj izgradnju njihovog samopouzdanja u upravljanju malim budžetima, donošenju odluka i interakciji sa zaposlenima u prodavnici.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ukoliko je potrebna

1	1. Planiranje:
---	----------------

	• Definirati ciljeve učenja (npr. brojanje novca, razumijevanje cijena i interakcija s osobljem prodavnice). • Kreirati jednostavnu listu za kupovinu i dodijeliti budžete prilagođene nivou sposobnosti učenika. • Koordinirati posjetu s obližnjom prodavnicom kako bi se organizovala posjeta. Osigurati da okruženje bude podržavajuće i pristupačno. • Upoznati roditelje/staratelje s aktivnošću i obezbijediti njihovu saglasnost.
2	2. Realizacija: • Pripremiti učenike unaprijed razgovarajući o aktivnosti, vježbajući brojanje novca i prepoznavanje artikala s liste. • U prodavnici voditi učenike kroz odabir artikala, upoređivanje cijena i ostajući u okviru budžeta. • Pomoći im u interakciji s prodavačima, plaćanju namirnica i preuzimanju kusura. • Osigurati prisustvo nastavnika i asistenata koji će pružati podršku učenicima tokom procesa.
3	3. Evaluacija: • Analizirajte ovo iskustvo s učenicima kako biste saznali što su naučili i kako su se osjećali tokom aktivnosti. • Organizujte naknadni zadatak u kojem učenici kreiraju vlastite liste za kupovinu ili simuliraju kupovinu u učionici. • Prikupite povratne informacije od roditelja/staratelja i osoblja prodavnice za daljnja poboljšanja.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

- Učenici sa poteškoćama u razvoju

Broj učenika uključenih u aktivnost

- 10-15 učenika sa poteškoćama u razvoju

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi

Benefiti:

- Povećano samopouzdanje kod rukovanja sa novcem i obavljanju kupovina.
- Poboljšane vještine donošenja odluka kroz budžetiranje i određivanje prioriteta potreba.
- Veća samostalnost u obavljanju svakodnevnih zadataka.

Uticaj:

- Učenici su naučili upravljati malim budžetima i prepoznati vrijednost novca.
- Iskusili su osjećaj postignuća prilikom obavljanja zadatka u stvarnom okruženju.

Ishodi učenja:

- Razumijevanje kako planirati i pridržavati se budžeta.
- Upoznavanje s procesima kupovine namirnica, od pronalaska artikala do plaćanja.
- Poboljšane komunikacijske i socijalne vještine kroz interakciju s osobljem prodavnice.

Preporuka budućim korisnicima dobre prakse

- Počnite s malim budžetima i jednostavnim listama za kupovinu kako biste izbjegli preopterećenje učenika.

- Koristite vizuelna pomagala, poput slika ili dijagrama, kako biste pomogli učenicima da prepoznaju artikle i cijene.
- Vježbajte simulaciju kupovine s lažnim novcem i postavkama lažne prodavnice prije stvarne posjete.
- Odaberite prodavnicu koja je manje gužvovita i ima susretljivo osoblje.
- Ohrabrite roditelje da kod kuće pojačaju aktivnost uključivanja učenika u zadatke kućne kupovine.

13. Dječija prava

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Dječija prava
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednja ugostiteljsko-turistička škola Sarajevo
Država	Bosna and Hercegovina

Opis dobre prakse

Radionica na temu “Dječija prava” osmišljena je kako bi pomogla učenicima da na zanimljiv i kreativan način razumiju i istraže svoja osnovna prava. Aktivnosti su uključivale izradu plakata i “Drveta prava djeteta” s ilustriranim karticama. Učenici su takođe učestvovali u igri uloga, oličavajući različita prava kao što su doktor, nastavnik i sportista.

Radionicu su vodili asistenti u nastavi, a učenici su kroz kreativnost i igru učili o svojim pravima, podstičući istovremeno znanje i inkluziju.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Radionica je realizovana s ciljem podizanja svijesti o pravima djeteta i promocije inkluzije kroz vannastavne aktivnosti. Cilj je bio odgovoriti na potrebu za aktivnim metodama učenja koje kreativno angažuju učenike, podstičući istovremeno razumijevanje i izražavanje njihovih prava.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz DC-VET WB projekta, koji ističe radionice osmišljene za promociju aktivnog učešća učenika i unapređenje njihovih vještina kroz saradnički grupni rad i praktične aktivnosti.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ukoliko je potrebna.

1	Planiranje: Definisati ciljeve radionice: edukacija učenika o njihovim pravima uz promociju kreativnosti. Pripremiti materijale: postere, markere, ilustrovane kartice i rekvizite za igru uloga. Odabrati učesnike i organizovati prostor za održavanje radionice.
2	Realizacija: Upoznati učenike sa dječjim pravima kroz diskusiju. Pomoći im u izradi „Drveta dječjih prava“ i postera sa ilustrovanim pravima. Organizovati igru uloga gdje učenici preuzimaju uloge koje simbolizuju određena prava.
3	Evaluacija: Prikupiti povratne informacije od učenika o njihovom iskustvu. Pregledati kreativne radove (postere i drvo) kako bi se ocijenila angažovanost učenika. Razmotriti rezultate radi planiranja budućih aktivnosti.

Ciljane grupe/grupa dobre prakse

Učenici Srednje škole ugostiteljstva i turizma, s fokusom na poticanje inkluzije i kreativnosti među svim učenicima.

Broj učenika uključenih u aktivnost

12 učenika

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi

Povećana svijest o dječjim pravima.
Poboljšane socijalne i kreativne vještine.
Pojačan osjećaj pripadnosti i inkluzije.
Poboljšan timski rad i komunikacija kroz aktivnosti igranja uloga.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

Osigurati inkluzivno učešće i prilagoditi aktivnosti potrebama i interesima učenika.

Obezbijediti dovoljno vremena za kreativno izražavanje.

Koristiti rezultate evaluacije za unapređenje budućih radionica.

Slike:

https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=957072029771363&id=100064057236864&mibextid=wwXlfr&rdid=77nuk68Z0rVbFXOo#

Datum: 25.10.2024.

14. Izrada voćne užine

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Izrada voćne užine
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednja ugostiteljsko-turistička škola Sarajevo
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Dana 27. novembra 2024. godine, naša škola je bila domaćin kreativne i edukativne radionice pod nazivom "Izrada voćne užine", koja je spojila zdravo ishranu s kreativnim izražavanjem.

Radionica je započela interaktivnom diskusijom o važnosti uključivanja voća u uravnoteženu prehranu. Učenici su zatim zajednički radili na pripremi voća za izradu: pranje, guljenje, uklanjanje sjemenki, sjeckanje i čišćenje svojih radnih prostora. Ovaj početni dio radionice bio je usmjeren na razvijanje motoričkih vještina i promovisanje timskog rada, dok je istovremeno poticao odgovornost u zajedničkom zadatku.

Kreativni segment omogućio je učenicima da pretvore pripremljeno voće u umjetničke kreacije. Oblikovali su voće u različite maštovite oblike, uključujući palme, ribe, srca i životinje poput lavova i kornjača. Najmaštovitije kreacije bile su u obliku ježeva i dupina, što je izazvalo razigranu raspravu o tome da li oni također podsjećaju na zmajeve. Nakon izrade svojih voćnih remek-djela, učenici su uživali u degustaciji, oduševljeni ukusnim i vizualno privlačnim kreacijama.

Psiholog je učestvovao u radionici, pružajući podršku učenicima i pomažući u stvaranju inkluzivne atmosfere za sve. Osim toga, gostujući nastavnik podijelio je uvide iz poslastičarskog kurikuluma, dajući praktične savjete o pripremi i posluživanju voćne salate.

Radionica je završena izražavanjem zahvalnosti za kreativnost i timski rad učenika, a učesnici su otišli s osjećajem postignuća i novim znanjem o zdravoj ishrani.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Ova radionica je osmišljena s ciljem promovisanja zdrave ishrane na zanimljiv i praktičan način, istovremeno razvijajući motoričke vještine, timski rad i kreativnost. Cilj je bio stvoriti okruženje u kojem učenici mogu učiti o prehrani dok izražavaju svoje umjetničke talente. Radionica je završena izražavanjem zahvalnosti za kreativnost i timski rad učenika, a učesnici su otišli s osjećajem postignuća i novim znanjem o zdravoj ishrani.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Ova praksa inspirisana je primjerima iz projekta DC-VET WB (Dualno obrazovanje na Zapadnom Balkanu), koji ističe radionice osmišljene s ciljem promovisanja aktivnog učešća učenika i unapređenja njihovih vještina kroz zajednički grupni rad i praktične aktivnosti.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobre prakse, od planiranja do realizacije i evaluacije, ukoliko je potrebna.

1	Planiranje: ○ Definišite ciljeve radionice: poticanje zdravih prehrambenih navika i podsticanje kreativnosti kroz izradu voćnih kreacija. ○ Pripremite materijale: svježe voće, pribor za sjeckanje, tanjire i sredstva za čišćenje. ○ Pripremite prostor i organizujte grupe učenika za aktivnost.
---	---

2	Realizacija : ○ Započnite diskusijom o važnosti zdrave ishrane i prednostima voća. ○ Uputite učenike kako da pripreme voće i kreiraju svoje kreativne voćne užine. ○ Omogućite učenicima da podijele i degustiraju svoje kreacije u opuštenom i ugodnom okruženju.
3	Evaluacija: ○ Prikupite povratne informacije od učenika o tome šta su uživali i šta su naučili. ○ Ocijenite kreativnost i timski rad koji su učenici pokazali tokom procesa izrade. ○ Iskoristite povratne informacije za unapređenje budućih radionica i aktivnosti.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

Učenici Srednje ugostiteljsko-turističke škole sa fokusom na promociju zdrave ishrane, kreativnosti i socijalne inkluzije.

Broj učenika uključenih u dobru praksu

15 učenika

Benefiti, utjecaj na učenike i ishod

- Poboľšane motoričke vještine i koordinacija.
- Povećana svijest o zdravoj ishrani i nutricionizmu.
- Ojačan timski rad i socijalna inkluzija.
- Podstaknuta kreativnost kroz umjetničko izražavanje pomoću hrane.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- Osigurati da aktivnosti budu inkluzivne i dostupne svim učenicima.
- Prilagoditi zadatke interesima učenika kako bi se potaknula kreativnost.

- Koristiti povratne informacije učenika za prilagođavanje i unapređenje budućih radionica.

Slike:

https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=982108503934382&id=100064057236864&mbextid=wwXlfr&rdid=qUn7iLdTxiW6GLW9#

Datum: 27.11.2024

15. Ručno oslikana platnena torba

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Ručno oslikana platnena torba
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednja ugostiteljsko-turistička škola Sarajevo
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Kreativna radionica pod nazivom “Ručno oslikana platnena torba” održana je u školi, s fokusom na kreativno izražavanje kroz slikanje na tekstu.

Radionica je započeta upoznavanjem sa bojama za tkanine i tehnikama za rad na torbama. S obzirom da mnogi učenici po prvi put koriste boje za tkanine, ovaj početni dio radionice imao je za cilj da ih upozna sa alatima kao i smjernicama kako da efikasno rade sa materijalima.

Nakon što su učenici savladali osnove, ohrabreni su da istraže svoju kreativnost oslikavanjem torbi jedinstvenim motivima. Ova praktična aktivnost omogućila im je slobodno izražavanje ideja, rezultirajući raznolikim, maštovitim i osobnim kreacijama.

Glavni ciljevi radionice bili su razvoj kreativnosti, motoričkih vještina i samopouzdanja učenika, uz istovremeno jačanje osjećaja suradnje i inkluzivnosti u grupi. Radionica je ne samo omogućila učenicima da stvore nešto značajno, već im je pomogla i da osnaže osjećaj individualnosti i timskog rada.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Cilj radionice bio je potaknuti učenike da istraže svoje umjetničke sposobnosti, istovremeno razvijajući ključne životne vještine poput samopouzdanja, samostalnosti i timskog rada. Fokus je bio na stvaranju inkluzivnog okruženja u kojem učenici mogu slobodno izražavati sebe kroz kreativnost.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa inspirisana je primjerima iz projekta DC-VET WB (Dualno obrazovanje na Zapadnom Balkanu), koji ističe radionice osmišljene s ciljem promovisanja aktivnog učešća učenika i unapređenja njihovih vještina kroz saradnički grupni rad i praktične aktivnosti.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ukoliko je potrebno.

1	Planiranje: ○ Definirati ciljeve radionice: poticati kreativnost i samoizražavanje kroz slikanje. ○ Pripremiti materijale: boje za tkanine, platnene torbe, četkice i alate za radni prostor. ○ Organizirati prostor i osigurati da se učenici osjećaju ugodno u kreativnom procesu.
2	Realizacija: ○ Upoznati učenike s konceptom slikanja na tkanini i pružiti smjernice o tehnikama. ○ Omogućiti učenicima da kreiraju vlastite dizajne na platnenim torbama, ohrabrujući ih da izraze svoju individualnost. ○ Pružati podršku tokom cijelog procesa kako bi se održala pozitivna i suradnička atmosfera.

3	Evaluacija: ○ Prikupiti povratne informacije od učenika o njihovom iskustvu i onome što su naučili. ○ Procijeniti nivo kreativnosti i angažovanosti prikazan u dizajnim. ○ Koristiti povratne informacije za unapređenje budućih radionica i osigurati da odgovaraju potrebama učenika.
---	---

Ciljana grupa/grupe

Učenici Srednje škole ugostiteljstva i turizma s fokusom na poticanje kreativnosti, samoizražavanja i socijalne inkluzije.

Broj učenika uključenih u aktivnost

15 učenika

Benefiti, utjecaji na učenike i ishodi

- Poboljšano samopouzdanje i lični razvoj.
- Poticaj timskog rada i poštovanja individualnih razlika.
- Ojačan osjećaj postignuća kod učenika kroz njihova umjetnička djela.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- Osigurati da svi učenici imaju pristup potrebnim materijalima i podršci.
- Poticati kreativnost i omogućiti učenicima slobodno izražavanje svojih jedinstvenih ideja.
- Koristiti povratne informacije učenika za unapređenje i prilagođavanje budućih kreativnih radionica.

https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=986500313495201&id=100064057236864&mibextid=wwXlfr&rdid=d8UUqX1KLseQ8Vk9#

16. Recikliraj i sačuvaj planetu

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Recikliraj i sačuvaj planetu
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednja ugostiteljsko-turistička škola Sarajevo
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Radionica pod nazivom “Recikliraj i sačuvaj planetu” održana je s ciljem edukacije učenika o važnosti reciklaže i očuvanja okoliša. Radionica je započela prezentacijom o značaju reciklaže, naglašavajući njenu ključnu ulogu u zaštiti okoliša za buduće generacije. Nakon informativne sesije, učenici su upoznati s praktičnim tehnikama reciklaže, s fokusom na materijale poput stakla, plastike i papira.

U kreativnom dijelu radionice, učenici su primijenili ove tehnike recikliranjem papirnih rola i pretvaranjem u korisne i dekorativne predmete, poput držača za školski pribor.

Cilj radionice bio je potaknuti ekološku svijest i uključiti učenike u aktivnosti prijateljske prema okolišu, ohrabrujući ih da preuzmu aktivnu ulogu u očuvanju planete.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Ova radionica imala je za cilj educirati učenike o važnosti reciklaže i njenoj ulozi u osiguravanju održive budućnosti. Nastojala je odgovoriti na potrebu za povećanjem ekološke svijesti i promoviranjem ponašanja usmjerenog na očuvanje okoliša među mlađim generacijama.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa inspirisana je primjerima iz projekta DC-VET WB (Dualno obrazovanje na Zapadnom Balkanu), koji ističe radionice osmišljene s ciljem promovisanja aktivnog učešća učenika i unapređenja njihovih vještina kroz saradnički grupni rad i praktične aktivnosti.

Koraci kojete treba poduzeti ako želite implementirati dobre prakse, od planiranja do realizacije i evaluacije, ukoliko je potrebno.

1	Planiranje: ○ Definirati ciljeve: educirati učenike o reciklaži i očuvanju okoliša. ○ Pripremiti materijale: papirne rolne, alate za izradu, edukativne resurse o reciklaži. ○ Organizirati prostor i osigurati dostupnost svih materijala za kreativne aktivnosti.
2	Realizacija: ○ Prezentirati informacije o reciklaži i njenom značaju za okoliš. ○ Voditi učenike kroz proces reciklaže i izrade korisnih predmeta od recikliranih materijala. ○ Poticati saradnju i kreativnost dok učenici rade na svojim projektima.
3	Evaluacija: ○ Prikupiti povratne informacije od učenika o tome šta su naučili o reciklaži. ○ Evaluirati uspjeh kreativnih projekata i njihovu praktičnu upotrebu. ○ Analizirati učinkovitost radionice u podizanju ekološke svijesti.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

Učenici Srednje škole ugostiteljstva i turizma s fokusom na ekološku edukaciju i poticanje ekološke svijesti.

Broj učenika uključenih u aktivnost

18 učenika

Benefiti, utjecaj na učenike i ishod

- Povećana svijest o ekološkim pitanjima i važnosti reciklaže.
- Poboljšane kreativne i problemske vještine kroz projekte reciklaže.
- Ojačan osjećaj odgovornosti prema planeti i održivim praksama.
- Poticaj timskog rada i saradnje na inicijativama prijateljskim prema okolišu.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- Osigurati da aktivnosti budu praktične i omoguće učenicima kreativno angažovanje u reciklaži.
- Pružiti dovoljno materijala i smjernica kako bi se učenici osjećali sigurni u svojim projektima.
- Koristiti povratne informacije za unapređenje i prilagođavanje budućih ekoloških radionica.

Slike

https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=992085376270028&id=100064057236864&mibextid=wwXlfr&rdid=3BtRWGqyY9gLIXx6#

Datum: 11.12.2024

17. Dan Državnosti BiH

Dobra Praksa

Naziv dobre prakse	Dan Državnosti BiH
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednja ugostiteljsko-turistička škola
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Povodom obilježavanja 25. novembra, Dana državnosti Bosne i Hercegovine, u školi je održana historijska radionica. Radionicu je organizovala sekcija „Učenje za život“ u saradnji s nastavnikom historije.

Radionica, održana sa učenicima razreda I-5, obuhvatila je niz zanimljivih aktivnosti: izradu historijske vremenske linije Bosne i Hercegovine, pisanje njihovih imena bosanskim pismom „bosančicom“, upoznavanje sa značajnim historijskim ličnostima iz različitih oblasti te izradu zidnih novina o Bosni i Hercegovini.

Učenici su bili veoma aktivni u svim aktivnostima, stičući praktične vještine i dublje razumijevanje historije svoje zemlje. Ova radionica im je omogućila da se na kreativan i interaktivan način povežu s historijom.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Radionica je organizovana povodom obilježavanja Dana državnosti kako bi se kod učenika razvila dublja povezanost s nacionalnom historijom. Cilj je bio da se učenici kroz kreativne metode uključe u učenje, podstičući i individualni izraz i kolektivno učešće.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ovu praksu su inspirisali primjeri iz projekta DC-VET WB (Dualno obrazovanje na Zapadnom Balkanu), koji ističe radionice osmišljene za podsticanje aktivnog učešća učenika i unapređenje njihovih vještina kroz saradnički grupni rad i praktične aktivnosti.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od pilotiranja do realizacije i evaluacije, ako je to potrebno.

1	Planiranje: ○ Odredite obrazovne ciljeve: podizanje svijesti o Danu državnosti i historiji Bosne i Hercegovine. ○ Pripremite materijale: papir, markere, plakat s bosanskim pismom, informacije o historijskim ličnostima. ○ Pripremite učionicu i rasporedite sesiju.
2	Realizacija: ○ Upoznajite učenike s historijskim značajem Dana državnosti. ○ Vodite učenike u izradi historijske vremenske linije i učenju bosanskog pisma. ○ Podijelite uloge učenicima da predstavljaju značajne ličnosti i izrade zidne novine..
3	Evaluacija:

- ○ Sakupite povratne informacije od učenika o njihovom iskustvu učenja.
- Ocijenite kreativne rezultate poput historijske vremenske linije i zidnih novina.
- Analizirajte rezultate radi budućih aktivnosti.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

Učenici Srednje ugostiteljsko-turističke škole, s fokusom na razvijanje nacionalne svijesti i kreativnosti.

Broj učenika uključenih u aktivnost

16 učenika

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi

- Povećana svijest o historiji Bosne i Hercegovine i Danu državnosti.
- Unaprijeđene socijalne i kreativne vještine.
- Razvijene vještine timskog rada i komunikacije kroz kolaborativne zadatke.
- Ojačana povezanost s nacionalnim naslijeđem i kulturom.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- Osigurajte da aktivnosti budu zanimljive i da nude različite pristupe učenju (vizuelni, praktični i pisani).
- Prilagodite aktivnosti stilovima učenja i potrebama učenika.
- Iskoristite povratne informacije učenika za unapređenje budućih radionica posvećenih obilježavanju nacionalnih praznika.

Slike

https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=977440647734501&id=100064057236864&mbextid=wwXlfr&rdid=cY5Ff20zp4R63MbR

18. Gdje se kreativnost susreće sa suosjećanjem

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Gdje se kreativnost susreće sa suosjećanjem
Škola koje je pilotirala dobru praksu	Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Aktivnost „Gdje se kreativnost susreće sa suosjećanjem“ pružila je priliku učenicima da izraze svoju kreativnost ukrašavanjem platnenih torbi svojim maštovitim dizajnima i crtanim motivima. Ove šarene torbe bile su izložene i prodavane na humanitarnom bazaru. Prihod od prodaje bio je namijenjen podršci učenicima u potrebi, čime se poticala solidarnost, timski rad i osjećaj doprinosa zajednici. Poseban aspekt ove aktivnosti bilo je učešće svih učenika, što je promovisalo inkluziju i međusobnu podršku.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Zašto ste implementirali ovu praksu? Koje probleme ste htjeli riješiti?

Ova aktivnost je dizajnirana kao kreativna radionica koja spaja umjetničko izražavanje sa socijalno korisnim radom. Platnene torbe simboliziraju održivost i ekološku svijest, dok zajednički rad učenika s razvojnim poteškoćama i njihovih vršnjaka pruža priliku za jačanje inkluzivnog okruženja i razvoj međusobnog razumijevanja.

Zašto ste implementirali ovu praksu? Praksa je implementirana s ciljem da:

1. Podstakne kulturu kreativnosti i umjetničkog izražavanja među učenicima.
2. Poveća svijest o važnosti solidarnosti i društvene odgovornosti.
3. Prikuplja sredstva za podršku učenicima u potrebi.

Problemi koje smo željeli riješiti:

- Nedostatak prilika za učenike da izraze svoje kreativne talente kroz školske aktivnosti.
- Potreba za jačanjem solidarnosti i društvenih veza unutar škole.
- Podrška učenicima iz socijalno ugroženih sredina kroz konkretne akcije.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz projekta DC-VET WB (Dvojno obrazovanje na Zapadnom Balkanu), koji naglašava radionice osmišljene da promovišu aktivno sudjelovanje učenika i unapređenje njihovih vještina potrebnih za svakodnevni život kroz zajednički rad u grupi i praktične aktivnosti.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ako je to potrebno.

1	Planiranje: • Nabavka materijala: platnene torbe, tekstilne boje, četke i drugi potrebni materijali. • Organizacija radionice za ukrašavanje torbi i naglašavanje ciljeva aktivnosti. • Priprema štanda za humanitarni bazar.
2	Realizacija: • Kreativna radionica: Učenici ukrašavaju torbe, birajući dizajne prema svojoj mašti ili inspirisane likovima iz crtanih filmova. • Organizacija bazara: Prodaja oslikanih torbi uz prethodno informisanje posjetilaca o humanitarnoj svrsi aktivnosti.
3	Evaluacija: • Analizirati prodaju torbi i prikupljena sredstva. • Prikupiti povratne informacije od učenika o njihovom iskustvu tokom aktivnosti. • Procijeniti uticaj na učenike koji su direktno ili indirektno imali koristi od rezultata aktivnosti.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

- **Primarna ciljana grupa:** Svi učenici koji su učestvovali u oslikavanju torbi i organizovanju bazara.
- **Sekundarna ciljana grupa:** Učenici koji su imali finansijsku pomoć zahvaljujući prikupljenim sredstvima.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- 12 učenika je učestvovalo u oslikavanju torbi.
- 15 učenika je učestvovalo u humanitarnom bazaru.

Benifiti, utjecaj na učenike i ishodi

Prednosti za učenike:

- Razvijanje umjetničkih i kreativnih vještina.
- Jačanje timskog rada i svijesti o važnosti pomaganja drugima.
- Osjećaj pripadnosti i postignuća kod učenika sa poteškoćama u razvoju kroz zajednički rad sa vršnjacima.

Utjecaj na ishode učenja:

- Poboljšanje finih motoričkih vještina kroz precizan rad u slikanju.
- Razvijena empatija i svijest o važnosti socijalne solidarnosti.
- Ojačani inkluzivni odnosi između svih učenika kroz saradnju i međusobno razumijevanje.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse.

- Prilagoditi aktivnosti tako da svi učenici mogu ravnopravno učestvovati.
- Podsticati inkluzivnu atmosferu u kojoj učenici razvijaju međusobno razumijevanje i podršku.
- Koristiti jedinstvene motive koje su sami učenici odabrali, kako bi svi učesnici osjetili da je njihov rad autentičan i vrijedan.
- Osigurati dovoljno vremena za sve faze aktivnosti, posebno za kreativni rad učenika koji zahtijevaju dodatnu podršku.

Slike

<https://drive.google.com/drive/folders/1IXHkW2n5bbO5ReyVj3sWkbKZDBQpHhha>

<https://www.facebook.com/share/v/Z8ytbVgkqjuXPYY7/>

19. Radionica “Dan Mola”

Naziv dobre prakse	“Dan Mola”
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Aktivnost "Dan Mola" uključivala je izvođenje različitih hemijskih eksperimenata u čast važnosti Avogadrovog broja i koncepta mola u nauci. Učenici su izvodili zanimljive i edukativne eksperimente, poput promjene boja u hemijskim reakcijama, proizvodnje gasova i kreiranja jednostavnih hemijskih modela. Aktivnost je podsticala saradnju među svim učenicima, uključujući i učenike s invaliditetom, koji su zajedno sa svojim vršnjacima osmišljavali i izvodili eksperimente. Ovaj događaj pružio je učenicima priliku da razviju praktične vještine, steknu samopouzdanje i izgrade inkluzivne odnose.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Ova aktivnost je realizovana s ciljem da:

1. Obilježi Dan Mola kao jedinstven način povezivanja učenika s hemijom.
2. Omogući učenicima praktična iskustva u učenju nauke.
3. Promoviše inkluzivnost kroz uključivanje učenika s invaliditetom u naučne aktivnosti.

Problemi koje smo željeli riješiti:

- Nedostatak praktičnih hemijskih aktivnosti koje angažuju širok spektar učenika.
- Ograničene mogućnosti za učenike s invaliditetom da aktivno učestvuju u nauci.
- Potreba da se hemija učini pristupačnijom i zanimljivijom za sve učenike.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ako je potrebno.

1	Planiranje: • Odabrati eksperimente prilagođene učenicima različitih nivoa vještina, uključujući jednostavne reakcije i vizualne demonstracije. • Obezbijediti potrebne materijale: hemikalije, laboratorijski pribor, zaštitnu opremu i uputstva. • Organizovati grupe tako da uključuju učenike s poteškoćama u razvoju i njihove vršnjake radi zajedničkog rada.
2	Realizacija : • Sprovođenje eksperimenata: Učenici su izveli 5-6 hemijskih eksperimenata, objašnjavajući postupke i rezultate posmatračima. • Podsticanje timskog rada: Svaka grupa je zajednički radila na izvođenju i prezentaciji svog eksperimenta. • Učešće publike: Posmatrači su aktivno učestvovali postavljajući pitanja i diskutovali o eksperimentima.
3	Evaluacija: • Prikupljanje povratnih informacija od učesnika i posmatrača o njihovom iskustvu i razumijevanju. • Procjena nivoa inkluzije i saradnje unutar grupa učenika. • Pregled uspješnosti događaja u smislu angažovanosti i ishoda učenja.

Ciljana grupa/grupe

- **Primarna ciljana grupa:** Svi učenici koji su zajednički izvodili eksperimente.
- **Sekundarna ciljana grupa:** Učenici koji su posmatrali eksperimente, a koji su učili kroz demonstraciju i diskusiju.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- 25 učenika je učestvovalo u izvođenju eksperimenata, uključujući i učenike sa poteškoćama u razvoju.
- 24 učenika su posmatrala eksperimente i učestvovala kroz diskusiju i postavljanje pitanja.

Benefiti, utjecaj na učenike i ishod

Benefiti za učenike:

- Praktična primjena hemijskih koncepata kroz eksperimente.
- Razvijanje samopouzdanja i vještina timskog rada, posebno među učenicima sa poteškoćama u razvoju.
- Povećana inkluzivnost i međuljudski odnosi kroz zajednički rad.

Uticaj na ishode učenja:

- Poboljšano razumijevanje hemijskih koncepata i principa prikazanih kroz eksperimente.
- Poboljšane vještine rješavanja problema i komunikacije kroz grupni rad.
- Povećano razumijevanje nauke kao zanimljivog i pristupačnog područja za učenje.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- Osigurati da eksperimenti budu jednostavni, sigurni i pristupačni svim učesnicima, uključujući učenike sa poteškoćama u razvoju.
- Dati jasne upute i smjernice kako bi učenici stekli samopouzdanje tokom aktivnosti.
- Poticanje inkluzivnog okruženja kroz saradnju i uzajamnu podršku među svim učenicima.
- Iskoristiti Dan Mola kao priliku za promovisanje naučnog učenja i socijalne inkluzije.

Slike

<https://www.facebook.com/share/p/mrVs1csD51kCRLWg/>

Datum: 23.10.2024

20. Dekupaž Dobra Praksa

Naziv dobre prakse	Dekupaž
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Radionica "Dekupaž" okupila je učenike škole i djecu u pokretu s ciljem poticanja kreativnosti i međusobnog razumijevanja kroz zajednički rad. Sudionici su koristili tehniku dekupaža kako bi ukasili predmete poput drvenih kutija i tegli. Planira se humanitarni bazar na kojem će biti prodavani ukrašeni predmeti, a sav prihod bit će usmjeren za podršku socijalno ugroženim učenicima. Ova aktivnost potaknula je inkluziju, solidarnost i kreativnost, omogućujući učenicima škole i djeci u pokretu da surađuju i uče jedni od drugih.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Ova aktivnost je implementirana s ciljem da:

1. Potakne jedinstvo i interakciju između učenika naše škole i djece u pokretu.
2. Razvije kreativne vještine kroz tehniku dekupaža.
3. Pruži finansijsku podršku učenicima u potrebi.

Problemi koje smo željeli riješiti:

- Nedostatak prilika za učenike u pokretu da sudjeluju u kreativnim aktivnostima.
- Ograničeni prostori za razvoj inkluzivnih odnosa između učenika škole i učenike u pokretu.
- Nedovoljna finansijska sredstva za podršku socijalno ugroženim učenicima.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz projekta DC-VET WB (Dualno obrazovanje na Zapadnom Balkanu), koji naglašava radionice osmišljene da promovišu aktivno učešće učenika i unapređenje njihovih vještina potrebnih u svakodnevnom životu kroz zajednički rad u grupama i praktične aktivnosti.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ako je potrebno.

1	Planiranje: • Nabaviti materijal: boje, dekupaž salvete, ljepilo, četke, drvene kutije i staklene tegle. • Organizovati radionicu za sve učesnike, objašnjavajući tehniku dekupaža. • Planirati humanitarni bazar za prodaju predmeta ukrašenih tokom radionice.
2	Realizacija: • Radionica dekupaža: Učenici škole i djeca u pokretu ukrašavali su predmete koristeći tehniku dekupaža. • Humanitarni bazar (planirano): Prodaja ukrašenih predmeta uz informisanje posjetilaca o ciljevima aktivnosti.
3	Evaluacija: • Prikupiti povratne informacije od učesnika o njihovom iskustvu u radionici. • Procijeniti uticaj aktivnosti na međuljudske odnose i kreativne vještine. • Evaluirati uspjeh bazara nakon što se održi.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

- **Primarna ciljana grupa:** Školski učenici i djeca u pokretu koji su zajedno učestvovali u radionici.
- **Sekundarna ciljana grupa:** Socijalno ugroženi učenici koji će imati koristi od prikupljenih sredstava.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- Radionica dekupaža uključivala je 8 školskih učenika i 7 djece u pokretu.
- Planirani humanitarni bazar uključivat će 15 učenika.

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi.

Benefiti za učenike:

- Razvijanje kreativnih vještina i tehnike dekupaža.
- Ojačana empatija i razumijevanje djece iz različitih sredina.
- Promovisanje inkluzivnih odnosa kroz zajedničke aktivnosti.

Uticaj na rezultate u učenju:

- Pобољшanje finih motoričkih vještina kroz detaljan rad na ukrašavanju.
- Pобољшanje komunikacijskih i socijalnih vještina kroz timsku saradnju.
- Povećana svijest o važnosti socijalne solidarnosti.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- Omogućiti prilagodljiv tempo kako bi svi učesnici mogli ravnomjerno doprinosti.
- Podsticati jedinstvo i međusobno razumijevanje kroz dijalog i zajedničke ciljeve.
- Organizovati radionice na način koji podstiče kreativnu slobodu i izražavanje.
- Osigurati dovoljno materijala i logističke podrške za sve faze aktivnosti.

Slike

<https://www.facebook.com/watch/?v=1147724773537580&rdid=sM1eQ9Ncw2wSWdJR>

Datum:17.12.2024

21. Izrada ruža od platna u obliku broša

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Izrada ruža od platna u obliku broša
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Radionica "Izrada ruža od platna u obliku broša" uključivala je djecu sa poteškoćama u razvoju, ostale učenike i djecu u pokretu (migrante). Zajedničkim radom, učenici su napravili jedinstvene broševe u obliku ruža koristeći platno i druge tkanine. Broševi su prodani na humanitarnom bazaru nakon radionice, a prikupljeni novac je preusmjeren na učenike u socijalnoj potrebi. Aktivnost je bila inkluzivna i kreativna te je osnažila osjećaj zajedništva i solidarnosti među učesnicima, kako bi prihvatili razlike i bolje se razumjeli.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Ova praksa je stvorena kao metod koji će potaknuti socijalnu inkluziju i saradnju djece različitih potreba i porijekla. Aktivnost je naglasila važnost umjetničkog izražavanja poput sredstava za povezivanje i promicanje solidarnosti. Humanitarni aspekti i ekološki prihvatljivi materijali dodali su vrijednost projektu.

Ciljevi:

1. Stvoriti inkluzivno okruženje u kojem bi djeca različitih sposobnosti i porijekla mogla zajedno da uče i rade
2. Izgraditi kreativne i praktične vještine za svakog učesnika
3. Promovirati solidarnost i zajedničko poštovanje kroz humanitarne aktivnosti

Problemi koje želimo da rešimo:

- Potrebno je napraviti aktivnost koja podstiče inkluziju djece s teškoćama u razvoju i djece u pokretu (migranti)
- Nedovoljna prilika da se djeca u pokretu osjećaju prihvaćeno i uključeno u školske aktivnosti
- Potreba za finansijskom podrškom studentima u socijalnoj potrebi

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz DC-VET WB (Dvojno obrazovanje na Zapadnom Balkanu) projekta, koji naglašava radionice dizajnirane da promovišu aktivno učešće učenika i unapređenje njihovih vještina potrebnih u svakodnevnom životu kroz zajednički rad u grupama i praktične aktivnosti.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ako je potrebno.

1	Planiranje: • Nabavka materijala za izradu broševa (platno, igle, konci, ljepilo, sigurnosne kopče). • Organizacija radionica koje uključuju djecu sa poteškoćama u razvoju, njihovu vršnjake i djecu u pokretu. • Priprema za prodaju broševa na humanitarnim bazarima.
2	Realizacija • Organizacija radionice: Učenici, uz podršku svojih učitelja, pravili su broševe birajući različite boje i oblike za jedinstven dizajn. • Prodaja broševa na bazaru: Učenici su aktivno učestvovali u promociji i prodaji svog rada.
3	Evaluacija: • Uvid u prikupljena sredstva i procjena koristi za učenike koji su dobili pomoć. • Povratne informacije od učesnika o njihovom iskustvu na radionici i bazaru. • Procjena uticaja aktivnosti na jačanje inkluzivnosti i zajedništva među učesnicima.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

- Primarna ciljana grupa:

Djeca sa poteškoćama u razvoju, njihovi vršnjaci i djeca u pokretu (migranti) koji su zajedno učestvovali u radionicama i bazarima.

- Sekundarna ciljana grupa: Učenici u socijalnoj potrebi koji će dobiti prikupljena sredstva.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- 15 učenika je učestvovalo u pravljenju broševa, uključujući djecu sa poteškoćama u razvoju, njihovim vršnjacima i djecu u pokretu.
- 20 učenika je učestvovalo na humanitarnom bazaru, prodaji i promociji.

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi

Prednosti za učenike:

- Razvijanje kreativnih i praktičnih vještina.
- Jačanje osjećaja povezanosti i međusobnog razumijevanja različitih potreba i pozadina.
- Osjećaj postignuća i koristi kroz doprinos zajedničkom cilju.

Utjecaj na rezultate u učenju:

- Poboljšanje fine motorike i sposobnosti za precizan rad rukama.
- Razvijanje empatije, tolerancije i solidarnosti među učenicima.
- Jačanje komunikacijskih vještina kroz prodaju i interakciju na bazaru.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- Organizovati radionice uz podršku mentora kako bi svaki učenik mogao da učestvuje.
- Uključiti djecu iz različitih društvenih grupa kako bi se podstakla inkluzija i međusobno razumijevanje.
- Omogućiti učesnicima slobodu da izaberu dizajn svojih broševa kako bi svaki komad bio jedinstven i pokazivao njihovu kreativnost.
- Jasno komunicirati humanitarne ciljeve aktivnosti kako bi se povećala motivacija i interes učesnika i posjetilaca na bazaru.

Slike

<https://drive.google.com/drive/folders/1F8PP4iHf93p9fdyh-1oYl305NueN6LYs>

Datum: 10.12. 2024.

22. Vještina peglanja i slaganja odjeće pomoću kartonskih kalupa

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Vještina peglanja i slaganja odjeće pomoću kartonskih kalupa
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Radionica „Vještina peglanje i slaganje odjeće pomoću kartonskih kalupa“ bila je usmjerena na razvoj praktičnih i životnih vještina kod učenika sa poteškoćama u razvoju. Učenici su peglali i slagali odjeću uz asistenciju nastavnika, koristeći pripremljene kartonske kalupe za precizno slaganje. Ova aktivnost im omogućava da usvoje vještine koje mogu primijeniti u svakodnevnom životu, kao i da razviju osjećaj samostalnosti i odgovornosti.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Praksa je osmišljena kao podrška učenicima sa poteškoćama u razvoju kako bi im pomogla u razvijanju životnih vještina koje će im olakšati svakodnevne zadatke i povećati njihovu samostalnost. Kartonski kalupi su dodati kako bi slaganje odjeće bilo jednostavnije i preciznije. Cilj aktivnosti bio je jačanje samopouzdanja učenika kroz uspješno izvršavanje konkretnih zadataka.

- **Cilj:** Razviti praktične vještine i samostalnost učenika sa poteškoćama u razvoju.
- **Rješavanje problema:** Teškoće u obavljanju osnovnih svakodnevnih zadataka kod učenika sa poteškoćama u razvoju, poput peglanja i slaganja odjeće, predstavljaju važan aspekt njihove buduće samostalnosti.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz DC-VET WB (Dualno obrazovanje na Zapadnom Balkanu) projekta, koji naglašava radionice osmišljene za podsticanje aktivnog učešća učenika i unapređenje njihovih vještina potrebnih za svakodnevni život kroz zajednički rad u grupi i praktične aktivnosti.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ako je potrebna.

1	Planiranje: • Pripremiti materijale: kartonske kalupe različitih veličina i oblika za slaganje odjeće, peglu, dasku za peglanje i odjeću. • Organizovati prostor kako bi se osigurala sigurna realizacija aktivnosti. • Planirati uloge nastavnika i asistenta u pružanju podrške učenicima tokom zadatka.
2	Realizacija: • Prikazati pravilnu tehniku peglanja i slaganja odjeće koristeći kalupe. • Učenici su uz asistenciju nastavnika vježbali ove radnje, prateći pripremljena uputstva.
3	Evaluacija: • Procijeniti koliko su učenici savladali tehnike peglanja i slaganja odjeće. • Razgovarati s učenicima o njihovim iskustvima i poteškoćama sa kojima su se susreli kako bi se aktivnost unaprijedila.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

- **Primarna ciljna grupa:** Učenici s razvojnim teškoćama koji kroz ovu aktivnost razvijaju praktične i životne vještine.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- 10-15 učenika sa poteškoćama u razvoju učestvovalo je u aktivnosti.

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi

Prednosti za učenike:

- Razvijanje osnovnih vještina poput peglanja i slaganja odjeće.
- Jačanje nezavisnosti i samopouzdanja kroz uspješno obavljenе svakodnevne zadatke.
- Stvaranje osjećaja korisnosti i kompetentnosti.

Uticaj na ishode učenja:

- Poboljšana koordinacija pokreta i pažnja na detalje.
- Razvijanje osjećaja odgovornosti u vezi lične higijene i izgleda.
- Povećanje motivacije za učenje drugih praktičnih vještina.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- Pripremiti siguran prostor za izvođenje aktivnosti, posebno peglanja, kako bi se izbjegle nesreće.
- Koristiti vizuelne upute i demonstracije kako bi učenicima bilo lakše da shvate zadatke.
- Osigurati kalupe različitih veličina prilagođenih odjeći koju koristimo, kako bi učenici sa ograničenim mogućnostima mogli završiti zadatke.
- Uključiti aktivnosti u redovan školski plan kako bi se razvijale kontinuirane životne vještine za učenike.

Slike

<https://www.facebook.com/share/v/SQdTQXMPvg248fbT/>

Datum: 27.11.2024.

23. Posjeta opštini i policijskoj stanici

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Posjeta opštini i policijskoj stanici
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Aktivnost pod nazivom **"Posjeta Opštini Hadžići i Policijskoj stanici"** bila je pažljivo organizovana s ciljem osnaživanja učenika s poteškoćama u razvoju, pružajući im osnovna znanja o administrativnim procedurama i različitim institucijama koje su ključne za obavljanje važnih životnih zadataka. Tokom ovog obogaćujućeg iskustva, učenici su imali priliku da istraže opštinu, gdje su saznali više o postupku ovjere dokumenata, dobijanju izvoda iz matične knjige rođenih i uvjerenja o državljanstvu.

Pored toga, posjeta policijskoj stanici omogućila im je da se upoznaju s poslom policijskih službenika te da steknu uvid u procedure za izdavanje lične karte i pasoša. Ova inicijativa se pokazala izuzetno vrijednom, jer je učenicima pružila ključne informacije, doprinoseći njihovoj svakodnevnoj samostalnosti i unapređujući njihovu sposobnost integracije u društveni život.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Ova inicijativa je pažljivo osmišljena kako bi osnažila učenike sa poteškoćama u razvoju, omogućavajući im da steknu ključne uvide u administrativne procese i institucije koje su od vitalnog značaja za razvoj njihove samostalnosti. Nažalost, ovi učenici često nemaju priliku da se upoznaju s ulogama opštine i policijske stanice. Ova posjeta im je pružila jedinstvenu i neprocjenjivu priliku da nauče o važnim procedurama vezanim za dobijanje osnovnih ličnih dokumenata.

Osim toga, aktivnost je poslužila i kao značajna platforma za unapređenje socijalne inkluzije kroz direktnu interakciju s predstavnicima institucija, jačajući veze koje mogu podržati njihovu integraciju u zajednicu.

Zašto ste implementirali ovu praksu?

1. **Cilj:** Osnažiti učenike sa poteškoćama u razvoju pružajući im ključne informacije o administrativnim procesima i institucijama neophodnim za obavljanje važnih životnih zadataka.
2. **Rješavanje problema:** Učenici s poteškoćama često nisu upoznati s procesima ovjere dokumenata i izdavanja ličnih i putnih isprava, što može otežati njihovu samostalnost i integraciju u društvo.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz projekta **DC-VET WB (Dvojno obrazovanje u Zapadnom Balkanu)**, koji naglašava radionice osmišljene za promovisanje aktivnog učešća učenika i unapređenje njihovih vještina potrebnih u svakodnevnom životu kroz zajednički rad u grupi i praktične aktivnosti.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ako je potrebno.

1	Planiranje: - o Dogovoriti termin za posjete opštini i policijskoj stanici. - o Pripremiti učenike za aktivnosti kroz diskusiju i pripremu o tome šta će učiti i šta mogu očekivati od posjete. - o Osigurati pratnju i podršku nastavnika i asistenata za sigurno izvođenje posjeta.
2	Realizacija: • Učenici su posjetili opštinu, gdje su se upoznali s procedurama ovjere dokumenata i izdavanja izvoda iz matične knjige rođenih i uvjerenja o državljanstvu. • Nakon toga, posjetili su policijsku stanicu, gdje su se upoznali s radom policije i naučili kako da dobiju ličnu kartu i pasoš.
3	Evaluacija:

- Povratne informacije od učenika o posjeti i koliko su korisna stečena znanja.
- Razgovarati o utiscima učenika i pitanjima koja su se pojavila tokom posjete.
- Evaluacija da li su učenici sada bolje informisani o administrativnim procedurama i institucijama.

Ciljana grupa/grupe dobre prakse

- **Primarna ciljna grupa:** Učenici s razvojnim poteškoćama koji su učestvovali u posjeti opštini i policijskoj stanici.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- U aktivnosti je učestvovalo 10–15 učenika sa poteškoćama u razvoju.

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi

Benefiti za učenike:

- Sticanje osnovnih informacija o administrativnim procesima, poput ovjere dokumenata i izdavanja ličnih i putnih dokumenata.
- Jačanje samostalnosti u obavljanju važnih životnih zadataka.
- Upoznavanje s radom institucija i razumijevanje njihovih funkcija.

Utjecaj na ishode učenja:

- Povećana socijalna inkluzija kroz direktno angažovanje sa institucijama i zvaničnicima.
- Razvijena sposobnost donošenja odluka temeljenih na činjenicama u vezi s administrativnim procedurama.
- Ojačano samopouzdanje i osjećaj kompetentnosti u obavljanju osnovnih životnih zadataka.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- Pružiti dodatnu podršku učenicima objašnjavajući korake u administrativnim procedurama kako bi ih bolje razumjeli i zadržali informacije.
- Uključiti učenike u razgovore s predstavnicima opštine i policije, kako bi se osjećali kao aktivni učesnici u posjeti.
- Organizovati posjete drugim relevantnim institucijama (npr. zdravstvenim ustanovama, bankama) kako bi učenici stekli širu perspektivu o socijalnim uslugama i administrativnim procedurama.

- Pripremiti učenike za potencijalne izazove ili nesigurnosti koji mogu nastati tokom posjeta i ponuditi im podršku u tumačenju novih informacija.

Slike

https://drive.google.com/drive/folders/1Jk_h4cOKHYZZq3fzPogm3Z5B0clUABqB

Datum:

November 13, 2024.

24. Obilježavanje Dana državnosti

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	" Obilježavanje Dana državnosti "
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Aktivnost "Obilježavanje Dana državnosti" organizovana je kako bi se pomoglo učenicima poteškoćama u razvoju da razumiju značaj ovog važnog datuma za Bosnu i Hercegovinu. Kroz kreativne aktivnosti, kao što su crtanje grba Bosne i Hercegovine i izrada vremenske linije, učenici su učili o simbolima i historiji zemlje. Učenici su izložili svoje radove u školskom holu, pružajući im priliku da pokažu svoj doprinos obilježavanju ovog nacionalnog praznika. Ova aktivnost pomogla je u razvoju kulturne svijesti i patriotizma među učenicima.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Ova praksa je osmišljena kako bi se pomoglo učenicima sa poteškoćama u razvoju da razviju razumijevanje značaja Dana državnosti i ključnih simbola Bosne i Hercegovine, kao i historijskog razvoja zemlje. Aktivnosti su osmišljene na kreativan način, prilagođene sposobnostima učenika, čime je osigurano njihovo aktivno učešće.

1. **Cilj:** Upoznati učenike sa poteškoćama u razvoju sa simbolima i historijom Bosne i Hercegovine na način koji je razumljiv i kreativan.

Problem koji treba riješiti: Postoji potreba za uključivanjem učenika sa poteškoćama u razvoju u važne društvene i kulturne aktivnosti, čime se razvija njihova svijest o nacionalnim praznicima i njihovom identitetu.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz projekta DC-VET WB.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ako je potrebno.

1	Planiranje: • Planirati datum i prostor za obilježavanje Dana državnosti. • Pripremiti materijal za crtanje (papir, bojice, markeri) i za izradu vremenske linije (karton, tkanina, boje, slike). • Pripremiti učenike kroz diskusiju o značaju Dana državnosti i simbolima Bosne i Hercegovine.
2	Realizacija: • Učenici su crtali grb Bosne i Hercegovine, dok su drugi radili na izradi vremenske linije, prikazujući ključne događaje u historiji zemlje. • Učenici su izložili svoje radove u školskom holu, omogućavajući im da podijele svoja kreativna djela sa svojim vršnjacima
3	Evaluacija: • Evaluirati koliko učenici razumiju značaj Dana državnosti i simboliku koju su predstavili u svojim radovima. • Razgovarati s učenicima o njihovim osjećanjima prema aktivnosti i šta su naučili o Bosni i Hercegovini.

Ciljana grupa dobre prakse

- **Primarna ciljna grupa:** Učenici sa poteškoćama u razvoju koji su učestvovali u obilježavanju Dana državnosti kroz kreativne aktivnosti.

Broj uključenih učenika u aktivnost

- U aktivnosti je učestvovalo 10–15 učenika sa poteškoćama u razvoju.

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi

- **Benefiti za učenike:**
 - Razvijanje kulturne svijesti o Bosni i Hercegovini i njenoj historiji.

- Povećanje osjećaja ponosa i patriotizma kroz aktivno učešće u obilježavanju Dana državnosti.
- Kreativno izražavanje i razvoj umjetničkih vještina kroz crtanje grba i izradu vremenske linije.

Uticaj na ishode učenja:

- Povećana socijalna i kulturna inkluzija učenika sa poteškoćama u razvoju u školske aktivnosti.
- Razvijena sposobnost razumijevanja i izražavanja ključnih nacionalnih simbola i događaja.
- Poboljšana kreativnost i motivacija za učešće u školskim aktivnostima.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- Prilagoditi aktivnosti na osnovu sposobnosti učenika, koristeći različite materijale i tehnike koje je lakše implementirati.
- Uključiti učenike u objašnjavanje značenja simbola i datuma kako bi ih učinili aktivnim učesnicima u procesu učenja.
- Poticati učenike da istražuju i dijele informacije o svojim simbolima i historiji s drugima, razvijajući osjećaj zajedništva.
- Organizovati izložbe učeničkih radova u školi, pružajući im priliku da pokažu svoj težak rad, čime će se ojačati njihovo samopouzdanje.

Slike

https://drive.google.com/drive/folders/1K8RWVEy2lAKUb7ZG2h2V1_EGBmGdUbfW

Datum: 25.11. 2024.

25. Jesenja čuda

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Jesenja čuda
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Radionica "Jesenja čuda" organizovana je u školskom dvorištu, gdje su učenici sa poteškoćama u razvoju i ostali učenici učestvovali u različitim kreativnim radionicama. Pridružili su nam se gosti iz Srednje ugostiteljsko-turističke škole, stvarajući priliku za saradnju između škola. Aktivnosti su uključivale slikanje na transparentnoj foliji, pravljenje kreativnih ukrasa od lišća i voća, te takmičarsku igru. Na kraju aktivnosti, svi su uživali u obroku u našem školskom restoranu. Aktivnost je promovisala kreativnost, timski rad i solidarnost među učenicima.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Cilj ove prakse bio je da se učenicima sa poteškoćama u razvoju omogući učešće u zajedničkim kreativnim aktivnostima sa svojim vršnjacima, razvijajući tako svoje socijalne i kreativne vještine. Kroz saradnju sa učenicima druge škole, pružena je i prilika za međusobnu interakciju i razmjenu iskustava.

Cilj: Ohrabriti učenike sa poteškoćama u razvoju da aktivno učestvuju u društvenim i kreativnim aktivnostima, uključivanjem drugih učenika kako bi se povećala društvena inkluzija.

Problem za rješavanje: Potreba za stvaranjem mogućnosti za kreativno izražavanje i razvoj timskog duha među učenicima, kao i jačanje veza između učenika sa smetnjama u razvoju i njihovih vršnjaka.

Da li je ova dobra praksa proizišla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC VET projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz projekta **DC-VET WB (Dvojno obrazovanje u Zapadnom Balkanu)**, koji naglašava radionice osmišljene za promovisanje aktivnog učešća učenika i unapređenje njihovih vještina potrebnih u svakodnevnom životu kroz zajednički rad u grupama i praktične aktivnosti.

Koraci koje treba poduzeti ako želite implementirati dobru praksu, od planiranja do realizacije i evaluacije, ako je potrebno.

1	Planiranje: • Odabrati datum i prostor za aktivnost. • Pripremiti materijal za kreativne radionice (transparentne folije, boje, lišće, voće, materijali za ukrašavanje). • Organizovati posjetu škole-gosta i planirati aktivnosti prema njihovim vještinama i interesovanjima.
2	Realizacija: • Učenici su učestvovali u radionicama, slikanju na transparentnim folijama i pravljenju ukrasa od lišća i voća. • Takođe su učestvovali u takmičarskoj igri koja je uključivala timski rad i kreativnost. • Na kraju, svi su uživali u obroku u našem školskom restoranu, kao nagradu za njihov trud i kreativnost.
3	Evaluacija: • Evaluirati koliko su učenici uživali u aktivnostima i koliko su dobro radili u timovima. • Razgovarati s učenicima o tome kako su se osjećali tokom aktivnosti i šta su naučili o kreativnom izražavanju i saradnji.

Ciljana grupa/grupe aktivnosti

- **Primarna ciljna grupa:** Učenici sa poteškoćama u razvoju koji su učestvovali u aktivnostima "Jesenje čuda".
- **Sekundarna ciljna grupa:** Drugi učenici koji su učestvovali u radionicama i takmičarskoj igri.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- 15–20 učenika s poteškoćama u razvoju, kao i 10–15 ostalih učenika koji su učestvovali u kreativnim radionicama i takmičarskoj igri.

Benefiti, utjecaj na učenike i ishodi

Benefiti za učenike:

- Razvoj kreativnosti kroz slikanje i pravljenje ukrasa.
- Poticaj za timski rad i solidarnost među učenicima sa poteškoćama u razvoju i ostalim učenicima.
- Razvoj socijalnih vještina kroz interakciju i zajedničke aktivnosti.

Utjecaj na ishode učenja:

- Povećana socijalna inkluzija učenika sa poteškoćama u razvoju.
- Poboľšana kreativnost i sposobnost za rad u timu.
- Povećana motivacija za učešće u budućim zajedničkim aktivnostima i projektima.

Preporuke budućim korisnicima dobre prakse

- Prilagoditi aktivnosti prema sposobnostima učenika i osigurati da svi imaju priliku za aktivno učešće.
- Uključiti goste iz druge škole kako bi se proširila iskustva i podstakla međusobna saradnja.
- Poticati učenike na zajedničke igre i timske aktivnosti kako bi se povećao osjećaj povezanosti među njima.
- Obezbijediti nagrade (poput zajedničkog obroka) kao motivaciju i priznanje za trud i kreativnost.

Slike

<https://drive.google.com/drive/folders/1b3GICbAVeepESP0ObO5rUarbMizKazoJ>

26. Radionica engleskog jezika: Šarolik i zdrav način života

Naziv dobre prakse	Radionica engleskog jezika: Šarolik i zdrav način života
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

“Radionica engleskog jezika: Šarolik i zdrav način života”

Ova aktivnost je organizovana kao radionica u kojoj su učenici učili engleski jezik dok su pripremali zdrav međuobrok od voća. Kroz interaktivne jezičke vježbe učenici su proširili svoje znanje engleskog jezika u kontekstu zdrave ishrane. Aktivnost je bila otvorena za sve učenike. Osim učenika sa poteškoćama u razvoju, učestvovali su i ostali učenici te djeca u pokretu. Cilj je bio kombinovati jezičke vještine sa praktičnim zdravim životnim navikama, promovišući zdravlje, kreativnost i saradnju među učenicima.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li ste željeli riješiti određene probleme?

Ova praksa je osmišljena kako bi pomogla učenicima sa poteškoćama u razvoju, ostalim učenicima i djeci u pokretu da uče engleski jezik kroz kontekst zdrave ishrane. Omogućila je učenicima da se povežu kroz zajedničke aktivnosti, učeći kako komunicirati na engleskom jeziku dok istovremeno promovišu zdravlje i kreativnost u pripremi hrane.

1. **Cilj:** Jačanje jezičkih vještina učenika u kontekstu zdravih životnih navika, promoviranje zdravlja kroz edukaciju i interakciju učenika iz različitih sredina

2. **Problem koji se rješava:** Potreba za stvaranjem inkluzivnog okruženja u kojem učenici sa poteškoćama u razvoju, ostali učenici i djeca u pokretu mogu zajedno učiti i raditi, razvijajući svoje jezičke vještine i svijest o zdravom načinu života.

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projektu? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz DC-VET WB

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Planiranje: • Odabrati temu (zdravlje i voće) i pripremiti nastavne materijale za čas engleskog jezika (vokabular, slike, recepti). • Pripremiti voće i materijale za pripremu međuobroka (noževi, tacne, pribor za miješanje). • Planirati organizaciju grupa, uključujući učenike sa poteškoćama u razvoju, ostale učenike i djecu u pokretu.
2	Realizacija: • Učenici uče engleski jezik kroz vježbe vezane za voće, zdrave međuobroke i pripremu hrane. • Zajednički pripremaju zdrav voćni međuobrok, koristeći engleski jezik za opisivanje voća i kreiranje recepta. • Aktivnost uključuje sve učenike, podstičući saradnju i timski rad među učenicima sa poteškoćama u razvoju, ostalim učenicima i djecom u pokretu.
3	Evaluacija: • Procijeniti koliko su učenici razumjeli i primjenili jezičke vještine u kontekstu zdravih navika. • Razgovarati sa učenicima o njihovom iskustvu u pripremi voćnog međuobroka, njihovim preferencijama i onome što su naučili o zdravoj ishrani i engleskom jeziku.

Ciljna grupa/e za ovu praksu

- **Primarna ciljna grupa:** Učenici sa poteškoćama u razvoju koji su učestvovali u radionicama engleskog jezika i pripremi voćnog međuobroka.
- **Sekundarna ciljna grupa:** Ostali učenici i djeca u pokretu koji su učestvovali u istoj aktivnosti.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- **15–20 učenika** sa poteškoćama u razvoju, **10–15 ostalih učenika**, i **5–10 djece u pokretu**.

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

Koristi za učenike:

- Razvoj jezičkih vještina u engleskom jeziku kroz teme vezane za zdravlje i ishranu.
- Usvajanje zdravih životnih navika kroz praktične aktivnosti.
- Podsticanje saradnje među učenicima iz različitih sredina i sa različitim sposobnostima.

Uticaj na ishode učenja:

- Poboljšane jezičke vještine u svakodnevnim kontekstima (voće, zdrava ishrana).
- Razvoj socijalnih i komunikacijskih vještina među učenicima različitih sredina.
- Povećana svijest o zdravoj ishrani i važnosti fizičkog zdravlja.

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

- Prilagodite aktivnosti prema potrebama učenika, uključujući učenike svih uzrasta i sposobnosti.
- Uključite praktične aktivnosti, poput pripreme hrane ili drugih interaktivnih igara, kako biste učenicima olakšali usvajanje jezičkih vještina.
- Podstičite saradnju sa različitim školama ili grupama kako biste promovisali međusobno razumijevanje i solidarnost.
- Organizujte slične aktivnosti na temu zdravih životnih navika kako biste podstakli dugoročne pozitivne promjene u ponašanju učenika.

Slike (postaviti online vezu, provjeriti da se može objaviti uz uvažavanje privatnosti)

<https://drive.google.com/drive/folders/1JLMgD6kZ5EnVtsTCaosyv2aK4FpMWbcl>

<https://www.facebook.com/share/v/6DYUSwojBfPV7rbA/>

27. Sport za sve

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	"Sport za sve"
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Aktivnost '**Sport za sve**' organizovana je kako bi pomogla učenicima sa razvojnim poteškoćama da razviju svoje motoričke vještine kroz fizičke aktivnosti. Učenici su kreirali razne poligone sa preprekama i izazove koje su morali savladati, što im je pomoglo u razvoju fizičke izdržljivosti, ravnoteže, koordinacije i snage. Aktivnost je bila osmišljena kao inkluzivna, uključujući sve učenike, pa i one sa razvojnim teškoćama. Cilj je bio potaknuti aktivno učenje kroz igru i fizičke izazove, sa naglaskom na timski rad i uključivanje svakog učenika.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li ste željeli riješiti određene probleme?

Ova praksa imala je za cilj pomoći učenicima sa razvojnim teškoćama da poboljšaju svoje motoričke vještine kroz razne fizičke izazove. Aktivnosti su bile osmišljene tako da učenici rade na ravnoteži, koordinaciji i izdržljivosti, kroz zabavnu i interaktivnu igru. Cilj je bio stvoriti inkluzivno okruženje u kojem svi učenici, bez obzira na svoje sposobnosti, mogu učestvovati i unaprijediti svoje fizičke vještine.

1. **Cilj:** Pomoći učenicima sa razvojnim teškoćama da poboljšaju svoje motoričke vještine i steknu veću fizičku samostalnost i samopouzdanje.

2. **Problem koji se rješava:** Učenici sa teškoćama često ne učestvuju u standardnim fizičkim aktivnostima, zbog čega je bilo potrebno stvoriti prilike u kojima mogu razvijati motoričke vještine u sigurnom i podržavajućem okruženju.

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projektu? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz projekta DC-VET WB (Dualno obrazovanje na Zapadnom Balkanu), koji naglašava radionice osmišljene za podsticanje aktivnog učešća učenika i unapređenje njihovih vještina potrebnih za svakodnevni život kroz zajednički grupni rad i praktične aktivnosti.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Planiranje: • Pripremiti različite poligone sa preprekama i izazove prilagođene specifičnim sposobnostima učenika (koristeći niskobudžetne materijale poput užadi, kutija, guma, grede za ravnotežu itd.) • Osigurati sigurno okruženje za fizičke aktivnosti i postaviti jasne smjernice za korištenje opreme. • Organizovati nastavnike i asistente kako bi pružili potrebnu podršku učenicima.
2	Realizacija: • Učenici su radili u grupama kako bi savladali prepreke i poligone uz podršku nastavnika i asistenata. • Aktivnosti su bile osmišljene kao zabavne igre sa fokusom na timski rad, dok su učenici razvijali ravnotežu, koordinaciju i snagu. • Svi učenici su bili podstaknuti na učešće, bez obzira na težinu zadataka.
3	Evaluacija: • Procijeniti napredak učenika u savladavanju prepreka i poboljšanju motoričkih vještina. • Razgovarati s učenicima o njihovim utiscima o fizičkoj aktivnosti i onome što su naučili u vezi sa svojim fizičkim sposobnostima. • Evaluirati koliko su učenici uživali u aktivnosti i kako je ona uticala na njihovu socijalizaciju i timski rad.

Ciljna grupa/e za ovu praksu

- **Primarna ciljna grupa:** Učenici s razvojnim teškoćama koji su učestvovali u aktivnostima za razvoj motoričkih vještina.
- **Sekundarna ciljna grupa:** Svi ostali učenici koji su učestvovali u timskim aktivnostima i savladavali prepreke.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- **20 učenika** sa razvojnim poteškoćama, **10-15 ostalih učenika** koji su učestvovali u aktivnostima.

Koristi, uticaj na učenike i ishodi učenja

Koristi za učenike:

- Razvoj motoričkih vještina kroz fizičke izazove (ravnoteža, koordinacija, snaga)
- Povećana fizička samostalnost i samopouzdanje kod učenika sa razvojnim teškoćama.
- Podsticanje saradnje i timskog rada među učenicima, bez obzira na njihove sposobnosti.
- Osjećaj postignuća i motivacija za dalje fizičke aktivnosti.

Uticaj na ishode učenja:

- Pобољшanje motoričkih vještina i fizičke izdržljivosti.
- Povećana socijalna interakcija i timski rad među učenicima različitih sposobnosti.
- Ojačana emocionalna i fizička samostalnost kod učenika s razvojnim teškoćama.

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

- Planirati različite poligone s preprekama i izazove koji su odgovarajući za sposobnosti svih učenika, kako bi svi mogli učestvovati.
- Uključiti sve učenike u timske aktivnosti, podstičući saradnju i uzajamnu pomoć.
- Održavati sigurno i motivirajuće okruženje koje omogućava učenicima da savladaju prepreke vlastitim tempom.
- Koristiti različite materijale i opremu koji izazivaju učenike, ali im također omogućuju uspješno dovršavanje zadataka.

Slike: <https://drive.google.com/drive/folders/1KO3OzzH7YRHUPz6o1BLuw3WJ34-igQaJ>

28. Tajna savršene šoljice

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	"Tajna savršene šoljice"
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Radionica „**Tajna savršene šoljice**“ bila je osmišljena za učenike s razvojnim teškoćama, gdje su imali priliku naučiti kako pripremiti kafu koristeći profesionalnu aparat za kafu. U ovoj radionici, učenici su stekli osnovne vještine pripreme i serviranja kafe, jer su imali zadatak poslužiti kafu svojim nastavnicima. Aktivnost je omogućila učenicima da razviju praktične životne vještine i socijalne vještine kroz interakciju s nastavnicima i učešće u stvarnom zadatku usluge.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li ste željeli riješiti određene probleme?

Cilj ove radionice bio je pružiti učenicima s razvojnim teškoćama priliku da razviju vještine vezane za pripremu i serviranje kafe. Cilj je bio uvesti praktične vještine koje učenici mogu koristiti u svakodnevnom životu, uz istovremeno razvijanje socijalnih vještina kroz interakciju učenika i nastavnika. Aktivnost je stvorila realnu situaciju za učenike, pomažući im da osjete postignuće i odgovornost.

1. **Cilj:** Pružiti učenicima s razvojnim teškoćama priliku da razviju praktične vještine u pripremi i serviranju kafe, koje mogu koristiti u svakodnevnom životu.
2. **Problem koji se rješava:** Učenici s razvojnim teškoćama često nemaju priliku učestvovati u aktivnostima koje uključuju profesionalnu opremu ili vještine usluživanja, pa je ovaj program dizajniran da ponudi takve prilike u sigurnom okruženju.

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projektu? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz DC-VET WB.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Planiranje: • Pripremiti aparat za kafu i drugu potrebnu opremu za pripremu kafe. • Organizovati prostor i osigurati sigurno okruženje za rad s opremom. • Pripremiti obrazovne materijale i upute o tome kako koristiti aparat i pripremiti kafu.
2	Realizacija: • Učenici su učili korake u pripremi kafe uz vodstvo nastavnika i asistenata. • Učenici su vježbali korištenje aparata za kafu i učili kako pripremiti kafu, prateći sigurnosne i operativne upute. • Nakon što su naučili pripremiti kafu, učenici su poslužili kafu nastavnicima, čime su razvijali socijalne vještine i osjećaj odgovornosti.
3	Evaluacija: • Procijeniti koliko su učenici ovladali tehnikom pripreme kafe i koliko su samostalni u korištenju opreme. • Podstaknuti učenike da podijele svoja mišljenja o tome kako je aktivnost uticala na njih lično. • Evaluirati uticaj aktivnosti na socijalnu interakciju između učenika i nastavnika.

Ciljna grupa/e za ovu praksu

- **Primarna ciljna grupa:** Učenici s razvojnim teškoćama koji su učestvovali u radionici pripreme i serviranja kafe.
- **Sekundarna ciljna grupa:** Nastavnici kojima je poslužena kafa koju su napravili učenici.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- **10–15 učenika** sa razvojnim poteškoćama koji učestvuju u pripremi kafe i serviranju.

Koristi, uticaj na učenike i ishodi učenja

Koristi za učenike:

- Razvoj praktičnih vještina pripreme kafe koristeći profesionalni aparat za kafu.
- Povećano samopouzdanje u socijalnim situacijama, kao što je usluživanje drugih.
- Razvoj odgovornosti i samostalnosti kroz obavljanje stvarnih zadataka.

Uticaj na ishode učenja:

- Poboľšane socijalne vještine i sposobnost interakcije s nastavnicima i vršnjacima.
- Razvijene tehničke vještine kroz rad s profesionalnom opremom.
- Ojačana emocionalna i socijalna samostalnost kod učenika s razvojnim teškoćama.

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

- Osigurati sigurno i kontrolisano okruženje za učenike prilikom korištenja profesionalne opreme.
- Prilagoditi aktivnosti tako da učenici mogu vježbati i razvijati svoje vještine kroz postupne korake.
- Podsticati učenike da preuzmu odgovornost za pripremu i posluživanje, kako bi stekli osjećaj postignuća.
- Razmotriti uključivanje drugih zadataka usluživanja (poput posluživanja hrane) kako bi se dodatno razvile socijalne vještine učenika.

Slike (postaviti online vezu, provjeriti da se može objaviti uz uvažavanje privatnosti)

<https://drive.google.com/drive/folders/1kDSWn0EfkhOur4Mngl6ecHrVr1-R75Y0>

Datum: 27.09.2024 godine.

29. Simulacija izbora

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	"Simulacija izbora"
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Aktivnost „**Simulacija izbora**“ bila je namijenjena učenicima s razvojnim teškoćama, pružajući im priliku da razumiju osnovne principe demokratskih izbora. Tokom aktivnosti, učenici su se upoznali s procesom kreiranja izbornih listi, saznali ko ima pravo glasa, kako se odvija glasanje i koja je uloga glasačke kutije. Učenici su učestvovali u simulaciji izbornog procesa, što im je pomoglo da shvate osnove političkog sistema i važnost njihovog učešća u društvu.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li ste željeli riješiti određene probleme?

Svrha ove aktivnosti bila je omogućiti učenicima s razvojnim teškoćama da nauče osnovne principe političkog sistema i značaj demokratskih procesa. Kroz ovu aktivnost, učenici su stekli osnovna znanja o izborima, ko ima pravo glasa, kako se odvija proces glasanja i kako su izbori organizovani. Također su dobili priliku da vježbaju važnu životnu vještinu – donošenje odluka i učestvovanje u društvenim procesima.

1. **Cilj:** Edukacija učenika s razvojnim teškoćama o osnovama političkog sistema, izbornom procesu i značaju njihovog učešća u društvu.
2. **Problem koji se rješava:** Ova praksa je uvedena kako bi učenicima omogućila razumijevanje političkog sistema, s obzirom na to da često nemaju priliku učiti o demokratskim procesima i svojoj ulozi u društvu.

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projektu? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz DC-VET WB.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Planiranje: • Pripremiti materijale za simulaciju izbora, uključujući izborne liste i glasačke listiće. • Organizovati prostor kako bi se stvorilo sigurno okruženje za učenike tokom simulacije. • Razviti i predstaviti osnovne informacije o izbornom procesu, pravima glasača i pravilima glasanja.
2	Realizacija: • Objasniti učenicima proces kreiranja izborne liste i prava građana na glasanje. • Organizovati simulaciju izbora, gdje učenici mogu birati između dostupnih kandidata. • Učenici glasaju koristeći glasačku kutiju, prateći proceduru glasanja.
3	Evaluacija: • Uključiti učenike u diskusiju kako bi se procijenilo njihovo razumijevanje izbornog procesa. • Evaluirati koliko su učenici shvatili značaj demokratskih procesa i svoju ulogu u društvu. • Razgovarati s učenicima o njihovim osjećajima tokom aktivnosti kao „birača“ i šta su iz nje naučili.

Ciljna grupa/e za ovu praksu

- **Primarna ciljna grupa:** Učenici sa razvojnim teškoćama koji su učestvovali u simulaciji izbora.
- **Sekundarna ciljna grupa:** Nastavnici i asistenti koji su pružali podršku učenicima tokom simulacije.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- **10–15 učenika** sa razvojnim poteškoćama koji su učestvovali u simulaciji izbora.

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

Koristi za učenike:

- Sticanje razumijevanja osnova političkog sistema i demokratskih principa.
- Povećana svijest o važnosti učešća u društvenim procesima i donošenju odluka.
- Učenje o pravima i odgovornostima glasača.

Uticaj na ishode učenja:

- Poboľšana sposobnost donošenja promišljenih odluka.
- Razvoj socijalnih i kognitivnih vještina vezanih za političko učešće.
- Ojačan osjećaj odgovornosti i građanske svijesti.

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

- Pružiti jasne i jednostavne upute kako bi učenici pratili izborni proces.
- Uključiti vizualne materijale koji će pomoći učenicima da razumiju izborni proces.
- Razmotriti organizovanje ovakvih aktivnosti kao redovne simulacije kako bi se produbilo razumijevanje i vještine učenika.
- Podstaknuti aktivno učešće i donošenje odluka, pomažući učenicima da razviju osjećaj odgovornosti.

Slike (postaviti online vezu, provjeriti da se može objaviti uz uvažavanje privatnosti)

https://drive.google.com/drive/folders/1Ks5MxVlef3WKx3_zipJB1nheMvDQgmJr

Datum: 12.12.2024 godine.

30. Tradicionalna ishrana

Dobra praksa

Dobra praksa	"Tradicionalna ishrana"
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Aktivnost „**Tradicionalna ishrana**“ bila je namijenjena učenicima s razvojnim teškoćama, kao i drugim učenicima, s ciljem upoznavanja s tradicionalnim metodama pripreme hrane. Učenici su naučili kako se pravi maslac od vrhnja i kako se nekada pravio hljeb bez kvasca. Kroz praktične vježbe, učenici su stekli osnovna znanja o drevnim tehnikama pripreme hrane, što im je omogućilo da cijene bogatstvo tradicije i razmjenu kulturnih vrijednosti.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li ste željeli riješiti određene probleme?

Ova aktivnost je osmišljena kako bi učenicima pružila uvid u tradicionalne metode pripreme hrane koje su bile uobičajene prije industrijalizacije. S obzirom na to da učenici često nisu svjesni načina na koji su se svakodnevne namirnice pripremale u prošlosti, cilj je bio demonstrirati vrijednost ovih metoda i povećati svijest o važnosti očuvanja kulturne baštine.

1. **Cilj:** Edukovati učenike s razvojnim teškoćama i druge učenike o tradicionalnim metodama pripreme hrane i očuvanju kulturne baštine.
2. **Problem koji se rješava:** Aktivnost je uvedena kako bi učenicima pružila osnovno razumijevanje kako su se obroci pripremali prije nego što su moderni kuhinjski uređaji postali široko dostupni. Također, učenicima je pružena prilika da vježbaju motorne vještine kroz aktivno učešće u pripremi hrane.

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projektu? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz DC-VET WB.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Planiranje: • Pripremiti potrebne materijale za praktične aktivnosti, uključujući vrhnje za pravljenje maslaca i sastojke za pripremu hljeba bez kvasca. • Organizovati prostor za aktivnosti u kojem učenici mogu sigurno učestvovati u pripremi hrane. • Pripremiti osnovne informacije o tradicionalnim metodama pripreme hrane koje će se koristiti tokom aktivnosti.
2	Realizacija: • Objasniti učenicima osnovne procese pravljenja maslaca od vrhnja i pripreme hljeba bez kvasca. • Učenici aktivno učestvuju u obje aktivnosti – pravljenju maslaca mućenjem vrhnja i pripremi tijesta za hljeb. • Organizovati prezentaciju o tome kako su ove metode bile važne u prošlosti i zašto su bile efikasne.
3	Evaluacija: • Voditi diskusije s učenicima kako bi se procijenilo šta su naučili o starim metodama pripreme hrane. • Evaluirati koliko su učenici bili angažovani u procesu i koliko su uspješno usvojili tehnike. • Razgovarati o iskustvima učenika i njihovom osjećaju ponosa zbog pripreme hrane na tradicionalni način.

Ciljna grupa za ovu praksu

- **Primarna ciljna grupa:** Učenici s razvojnim teškoćama koji su učestvovali u praktičnim aktivnostima pripreme hrane.
- **Sekundarna ciljna grupa:** Drugi učenici koji su učestvovali u aktivnosti i naučili o tradicionalnim metodama pripreme hrane.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- **10–15 učenika** sa razvojnim poteškoćama, kao i ostali učenici koji učestvuju u aktivnosti.

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

Koristi za učenike:

- Razvoj osnovnih motoričkih vještina kroz praktičnu pripremu hrane.
- Povećana svijest o važnosti očuvanja tradicije i kulturne baštine.
- Učenje o tradicionalnim metodama pripreme hrane i sticanje samopouzdanja kroz praktično učenje.

Uticaj na ishode učenja:

- Poboljšana sposobnost prakticiranja tradicionalnih vještina.
- Razvijeno poštovanje prema jednostavnim, ali učinkovitim metodama života.
- Učenje o važnosti kulturnog identiteta kroz svakodnevne aktivnosti.

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

- Pripremiti sav materijal unaprijed i osigurati da se uključe sigurnosne smjernice za rad s hranom.
- Osigurati da učenici imaju aktivnu ulogu u svim fazama procesa pripreme kako bi što više naučili iz iskustva.
- Razmisliti o organizovanju radionica koje će kontinuirano podsjećati učenike na važnost očuvanja kulturne baštine i tradicija.
- Povezati ovu aktivnost s drugim učnim temama, kao što su ekologija i održivost, kako bi učenici imali holistički pristup ovim pitanjima.

Slike (postaviti online vezu, provjeriti da se može objaviti uz uvažavanje privatnosti)

<https://drive.google.com/drive/folders/1kDSWn0EfkhOur4Mngl6ecHrVr1-R75Y0>

Date: 01.10.2024 godine.

31. Izrada vunenog nakita

Dobra praksa

Naziv dobre prakse	Izrada vunenog nakita
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Aktivnost „**Izrada vunenog nakita**“ uključivala je učenike s razvojnim teškoćama, kao i druge učenike, u stvaranje nakita od vune. Učenici su naučili kako koristiti vunu za izradu ukrasnih komada poput narukvica, ogrlica i prstenja. Ova praktična aktivnost podstakla je kreativnost i omogućila učenicima da vježbaju fine motoričke vještine dok su izrađivali lijepe, jedinstvene komade nakita.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li ste željeli riješiti određene probleme?

Ova aktivnost je osmišljena kako bi učenicima pružila priliku da istraže svoju kreativnost i razviju nove vještine u izradi rukotvorina. Rad sa vunom pomogao je učenicima da se fokusiraju na izazovne zadatke, poboljšavajući njihovu sposobnost pažljivog pristupa detaljima. Cilj je bio unaprijediti motoričke vještine, kreativnost i samopouzdanje, a istovremeno promovirati timski rad i saradnju među učenicima s i bez smetnji.

1. **Cilj:** Cilj je bio naučiti učenike rukotvorinu koja bi im pomogla da izraze svoju kreativnost, razvijaju fine motoričke vještine te grade timski rad i saradnju.
2. **Problem koji se rješava:** Ova aktivnost je uvedena kako bi se učenicima pružila prilika da se uključe u kreativni rad koji je bio i terapijski i zabavan. Cilj je bio poboljšati njihov fokus, spretnost i vještine saradnje, a također im pomoći da izgrade samopouzdanje stvaranjem nečega opipljivog.

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projektu? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz DC-VET WB (Dual Education in the Western Balkans) projekta, koji naglašava radionice osmišljene za promovisanje aktivnog učešća učenika i unapređenje njihovih vještina potrebnih u svakodnevnom životu kroz zajednički rad u grupama i praktične aktivnosti.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Planiranje: • Pripremiti sav potreban materijal, uključujući vunu različitih boja, igle i druge potrepštine za izradu nakita. • Pripremiti radni prostor koji će omogućiti svim učenicima dovoljno prostora za rad na svojim projektima. • Pružiti jednostavne upute i demonstrirati kako koristiti vunu za izradu nakita.
2	Realizacija: • Voditi učenike kroz proces izrade nakita, pokazujući im kako uvijati, vezivati i ukrašavati vunom. • Poticati učenike da budu kreativni i dizajniraju vlastite jedinstvene komade. • Osigurati da učenici sa smetnjama dobiju odgovarajući nivo podrške na temelju svojih individualnih potreba.
3	Evaluacija: • Posmatrati učenike dok rade kako bi se procijenilo njihovo angažovanje i napredak. • Procijeniti kvalitet gotovih proizvoda i nivo kreativnosti koji je pokazivan. • Razgovarati sa studentima o iskustvu kako bi se utvrdili njihovi osjećaji o aktivnosti i šta su naučili.

Ciljna grupa/e za ovu praksu

- **Primarna ciljna grupa:** Učenici sa poteškoćama u razvoju, koji su bili aktivno uključeni u proces izrade.
- **Sekundarna ciljna grupa:** Drugi učenici koji su učestvovali i radili zajedno sa učenicima sa razvojnim poteškoćama, podstičući inkluziju i timski rad.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- **10–20 učenika** sa razvojnim poteškoćama, kao i ostali učenici koji učestvuju u aktivnosti.

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

Koristi za učenike:

- Razvijanje finih motornih vještina kroz izazovne zadatke poput uvijanja i vezivanja vune.
- Unapređenje kreativnosti i izražavanja sebe dok su učenici dizajnirali vlastiti nakit.
- Povećanje osjećaja postignuća i samopouzdanja u njihovoj sposobnosti da stvore nešto jedinstveno.

Uticaj na ishode učenja:

- Unapređenje fokusa, spretnosti i pažnje na detalje.
- Povećana saradnja između učenika sa i bez smetnji.
- Unapređenje samopoštovanja kroz završetak kreativnog projekta.

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

- Osigurajte da svi učenici imaju potrebne materijale i upute kako bi učinkovito učestvovali u aktivnosti.
- Pružite individualnu podršku učenicima sa smetnjama kako bi im pomogli da se potpuno uključe u kreativni proces.
- Organizujte izložbu ili prikaz nakita koji su učenici napravili, dajući im priliku da pokažu svoj rad i osjećaju ponos zbog svojih postignuća.
- Razmislite o integraciji aktivnosti s drugim lekcijama o kreativnosti, dizajnu, ili čak važnosti reciklaže (ako je vuna dobivena iz održivih izvora).

Slike (postaviti online vezu, provjeriti da se može objaviti uz uvažavanje privatnosti)

<https://drive.google.com/drive/folders/1kDSWn0EfkhOur4Mngl6ecHrVr1-R75Y0>

Datum: 02.10.2024 godine.

32. Humanitarna akcija – paketići za Novu godinu

Naziv dobre prakse	Humanitarna akcija: Paketići za Novu godinu
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Dana 12. decembra 2024. godine, učenici JU Srednjoškolski centar Hadžići pokrenuli su dirljivu inicijativu na ulicama grada za prikupljanje sredstava za novogodišnje poklon pakete za djecu iz socijalno ugroženih porodica. Među učesnicima su bili i učenici sa razvojnim poteškoćama, čije učešće naglašava opredijeljenost škole za inkluziju i prihvatanje. Akcija je održana na ulicama grada, gdje su učenici, uz osmijehe i tople riječi, pozivali prolaznike da se pridruže ovoj pohvalnoj inicijativi. Njihov trud i entuzijizam inspirisali su građane, koji su velikodušno doprinijeli događaju. Zahvaljujući ovoj aktivnosti, mnoga djeca će doživjeti radost prazničnih dana i uživati u pažljivo pripremljenim poklon paketima.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li ste željeli riješiti određene probleme?

Ova aktivnost je organizovana kako bi se:

1. Podstakla solidarnost i empatija među učenicima.
2. Pružila radost dobijanja prazničnih poklona djeci iz socijalno ugroženih porodica
3. Aktivno angažovali učenici, uključujući i one sa razvojnim poteškoćama, u humanitarnim inicijativama koje doprinose zajednici.

Problemi s kojima smo se željeli pozabaviti:

- Manjak prilika za učenike da aktivno doprinose svojoj zajednici kroz humanitarne aktivnosti.
- Potreba za podrškom djeci iz socijalno ugroženih porodica tokom prazničnog perioda.
- Promovisanje vrijednosti solidarnosti, inkluzije i društvene odgovornosti među mladima.

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projektu? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima iz projekta DC-VET WB (Dualno obrazovanje na Zapadnom Balkanu), koji naglašava radionice dizajnirane za promovisanje aktivnog učešća studenata i unapređenje njihovih vještina potrebnih u svakodnevnom životu kroz zajednički rad u grupama i praktične aktivnosti.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Planiranje: • Definirati ciljeve akcije i obezbijediti potrebne materijale za organizovanje ulične aktivnosti. • Uključiti studente, uključujući one sa razvojnim poteškoćama.. • Pripremiti promotivne materijale (plakati, letci) kako bi se obavijestili građani o akciji.
2	Realizacija: • Organizovanje ulične akcije: Učenici su toplim pozdravima pozivali građane da velikodušno doniraju sredstva za podršku ovoj aktivnosti. • Interakcija sa prolaznicima: Učenici su objašnjavali svrhu aktivnosti i njen značaj. • Sakupljanje donacija: Sva prikupljena sredstva su dokumentovana i usmjerena na pripremu novogodišnjih paketića.
3	Evaluacija: • Prebrojati prikupljena sredstva i odrediti koliko paketića može biti pripremljeno.

- Sakupiti povratne informacije od učenika o njihovom iskustvu tokom aktivnosti.
- Izraziti zahvalnost građanima putem javnih objava o rezultatima i zahvalnica.

Ciljna grupa/e za ovu praksu

- **Primarna ciljna grupa:** Učenici koji su učestvovali u organizovanju i sprovođenju akcije, uključujući i učenike sa razvojem poteškoćama.
- **Sekundarna ciljna grupa:** Socijalno ugrožena djeca koja su dobila novogodišnje paketiće.

Broj učenika uključenih u aktivnost

- Ukupno 18 učenika, uključujući i učenike sa razvojem teškoćama, učestvovalo je u realizaciji akcije.

Akcija je direktno uticala na desetine djece iz socijalno ugroženih porodica koja su dobila novogodišnje poklon pakete.

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

Koristi za učenike:

- Razvijanje komunikacijskih i organizacijskih vještina kroz interakciju sa građanima.
- Jačanje svijesti o društvenoj odgovornosti i empatiji prema drugima.
- Stvaranje osjećaja postignuća kroz konkretne rezultate njihovog humanitarnog rada.

Uticaj na ishode učenja:

- Poboljšane vještine timskog rada i inicijative.
- Povećano razumijevanje važnosti kolektivnog djelovanja za opće dobro.
- Jačanje inkluzivnih odnosa među studentima kroz zajedničke aktivnosti.

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

- Jasno definirati ciljeve aktivnosti i angažirati studente u svim fazama, od planiranja do implementacije.
- Potaknuti studente da budu kreativni u svom pristupu i komunikaciji s građanima.

- Osigurati transparentnost u prikupljanju i korištenju sredstava kako bi se održalo povjerenje građana.
- Organizirati slične aktivnosti tijekom drugih praznika ili značajnih datuma kako bi se nastavila tradicija.

Slike (postaviti online vezu, provjeriti da se može objaviti uz uvažavanje privatnosti)

<https://www.facebook.com/share/p/9s8wxQawtFwepywR/>

Datum: 12.12.2024 godine.

33. Posjeta školskom centru "Mehmed Handžić"

Naziv dobre prakse	Posjeta školskom centru "Mehmed Handžić"
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Učenici JU Srednjoškolski centar Hadžići posjetili su Školski centar "Mehmed Handžić". Tokom ove fascinantne aktivnosti, naši domaćini vodili su nas na edukativno putovanje kroz historiju naučnih dostignuća u njihovom jedinstvenom Muzeju pronalazača. Kroz bogatu izložbu izuma, učenici osmog i devetog razreda predstavili su ključne inovacije koje su oblikovale svijet kakav danas poznajemo, pokazujući svoju strast prema nauci i istraživanju.

Posjeta je pružila izvanrednu priliku za učenike da se inspirišu, prošire svoje znanje i učestvuju u razmjeni iskustava sa svojim vršnjacima.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li ste željeli riješiti određene probleme?

Ova aktivnost je osmišljena s ciljem da:

1. Promoviše saradnju i razmjenu znanja između škola.
2. Potiče interes učenika za nauku i tehnološke inovacije.
3. Poveže istoriju naučnih dostignuća kroz interaktivno učenje.

Problemi sa kojima smo se željeli pozabaviti:

- Nedostatak povezanosti između škola u zajednici.
- Potreba za povećanjem interesa učenika za nauku.
- Ograničen pristup praktičnim i obrazovnim iskustvima izvan učionice.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Planiranje: • Kontaktirati domaćine i dogovoriti datum i program posjete. • Pripremiti učenike za posjetu upoznavanjem s temom naučnih dostignuća. • Organizirati prijevoz i osigurati odgovarajući nadzor za učenike.
2	Realizacija: • Učenici su posjetili Muzej pronalazača i prisustvovali predavanjima svojih vršnjaka. • Aktivno su učestvovali u diskusijama i postavljali pitanja o inovacijama. • Razmijenili su iskustva i došli do zaključka o važnosti nauke i tehnologije u svakodnevnom životu.
3	Evaluacija: • Pregledati utiske učenika o iskustvu kroz diskusije i povratne informacije. • Razmotriti buduće mogućnosti za slične posjete ili saradnju s drugim školama. • Dokumentovati ključne trenutke posjete putem fotografija i bilješki.

Ciljna grupa za ovu praksu

- **Primarna ciljna grupa:** Učenici JU Srednjoškolski centar Hadžići koji su posjetili Muzej pronalazača.
- **Sekundarna ciljna grupa:** Domaćini, učenici i nastavnici iz Školskog centra "Mehmed Handžić".

Broj učenika uključenih u aktivnosti

Ukupno 15 učenika je učestvovalo u posjeti.

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

Koristi za učenike:

- Produbljeno znanje o naučnim dostignućima kroz interaktivne metode učenja.
- Povećan interes za istraživanje i inovacije.

- Ojačane socijalne vještine kroz saradnju i komunikaciju sa vršnjacima.

Uticaj na ishode učenja:

- Bolje razumijevanje značaja naučnih otkrića i njihovog doprinosa razvoju društva.
- Povećana motivacija za daljnje istraživanje naučnih tema.
- Ojačan duh zajedništva i solidarnosti kroz razmjenu iskustava sa studentima iz druge škole.

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

- Pripremiti učenike unaprijed kako bi osigurali dublje razumijevanje teme tokom posjete.
- Osigurati dovoljno vremena za diskusije i postavljanje pitanja tokom prezentacija.
- Razmotriti organizaciju uzvratnih posjeta ili sličnih događanja u vašoj školi.
- Dokumentirati iskustvo kroz fotografije, izvještaje i povratne informacije radi evaluacije i daljnjeg razvoja aktivnosti.

Slike (postaviti online vezu, provjeriti da se može objaviti uz uvažavanje privatnosti)

<https://www.facebook.com/share/v/aDtysrJJXk4PmCnf/>

Datum: 11.11.2024 godine.

34. Obilježavanje Dana jabuke

Naziv dobre prakse	Obilježavanje dana jabuke
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Proslava Dana Jabuka bila je predivna kombinacija praktičnog učenja i uživanja, spajajući zabavne aktivnosti sa obrazovnim iskustvima. Učenici su se bavili pravljenjem zdravih domaćih proizvoda, uključujući palačinke sa džemom od jabuka i pitu od jabuka. Ovi proizvodi su prodavani na humanitarnom bazaru, a prikupljena sredstva su iskorištena za podršku školskim ručkovima za učenike u potrebi. Kroz ovo iskustvo, učenici su ne samo poboljšali svoje kulinarske vještine, već su i dublje razumjeli važnost zdravih prehrambenih navika i zajedničke podrške.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li ste željeli riješiti određene probleme?

Dan jabuka slavi se širom svijeta kako bi se istakla važnost ovog voća za naše zdravlje i podigla svijest o zdravim prehrambenim navikama. Ova aktivnost bila je dio školskog projekta, a cilj je bio promovirati socijalnu inkluziju i podršku učenicima u socijalnoj potrebi.

Praksa je implementirana kako bi se postiglo:

1. Promocija zdravih prehrambenih navika među učenicima.
2. Uključivanje učenika u praktične aktivnosti i timski rad.
3. Prikupljanje sredstava za podršku učenicima u potrebi.

Problemi sa kojima smo se željeli pozabaviti:

- Nedovoljna svijest o važnosti zdrave hrane
- Potreba za specifičnim oblicima pomoći učenicima u socijalnoj potrebi

- Nedostatak prilika za uključivanje učenika u humanitarne i zajedničke aktivnosti

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	1. Planiranje: • Odabir datuma za proslavu Dana jabuka • Priprema učenika za uvodni edukativni dio o vrstama jabuka i zdravim navikama u ishrani • Nabavka potrebnih sastojaka za pripremu hrane • Organizacija humanitarnog bazara
2	2. Realizacija: • Organizacija edukativnih sesija o zdravlju i jabukama • Priprema hrane (palačinke i pita od jabuka) u timovima • Prodaja proizvoda na bazaru s jasnim humanitarnim ciljem
3	3. Evaluacija: • Analiza prikupljanja sredstava i određivanje broja učenika koji će dobiti besplatan školski ručak • Povratne informacije učenika i nastavnika o organizaciji i rezultatima aktivnosti

Ciljna grupa/e za ovu praksu

Primarna ciljna grupa: Učenici koji su aktivno učestvovali u pripremi i realizaciji aktivnosti

Broj učenika uključenih u aktivnost

- 20 učenika je učestvovalo u prodaji i proizvodnji
- Humanitarni bazar je posjetilo više od 100 učenika i profesora

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

- Razvijanje praktičnih vještina, timskog duha i odgovornosti tima
- Podizanje svijesti o važnosti zdrave ishrane i humanitarnog rada

Uticaj na ishode učenja:

- Povećano interesovanje za društveno korisne aktivnosti
- Unapređenje komunikacijskih i organizacijskih vještina učenika

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

- Uključiti učenike u sve faze aktivnosti, od planiranja do evaluacije, kako bi se osjećali odgovornima za njen uspjeh.
- Jasno komunicirati cilj aktivnosti kako bi se povećala motivacija učenika.
- Prilagoditi obim aktivnosti školskoj opremi i kapacitetima učenika.
- Obavezno obilježiti i podijeliti rezultate (npr. prikupljanje sredstava) kako bi svi učesnici mogli vidjeti konkretan uticaj svog rada.

Slike (postaviti online vezu, provjeriti da se može objaviti uz uvažavanje privatnosti)

<https://www.facebook.com/share/p/BkbDnYrCu9ivB8Ph/>

https://drive.google.com/drive/folders/1-VD_SHTaB0PNjbOs7LN5j9w2MdFFk9Gj

Datum: 18.10.2024 godine.

35. Škola prilagođena mojim potrebama

Naziv dobre prakse	Škola po mojoj mjeri
Škola koja je pilotirala dobru praksu	JU Srednjoškolski centar Hadžići
Država	Bosna i Hercegovina

Opis dobre prakse

Radionica „**Škola po mojoj mjeri**“ osmišljena je kako bi potaknula učenike da izraze ideje za poboljšanje školskog okruženja, s fokusom na socijalne i motoričke vještine te timsku saradnju. Aktivnosti su uključivale grupne vježbe, takmičarske igre i kreativni rad s flip chartovima. Učenici su aktivno učestvovali u stvaranju pozitivnih promjena u školi.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li ste željeli riješiti određene probleme?

Radionica je realizovana s fokusom na stvaranje inkluzivnog okruženja u školi i jačanje glasa učenika u donošenju odluka. Ova aktivnost je osmišljena kao odgovor na izraženu potrebu za povezivanjem među učenicima, razvijanjem njihovih praktičnih vještina i uključivanjem u školsku politiku.

Praksa je sprovedena s ciljem da pokaže:

1. Povećanje osjećaja pripadnosti i povezanosti među učenicima.
2. Razvoj motoričkih i analitičkih vještina koje su važne za buduća zanimanja.
3. Omogućavanje učenicima da predlože konkretne ideje za unapređenje školskog okruženja.

Problemi sa kojima smo se željeli pozabaviti:

- Nedovoljno učešće učenika u kreiranju školskog okruženja

- Potreba za jačanjem socijalnih vještina među učenicima
- Nedostatak svijesti o važnosti praktičnih vještina za budući profesionalni uspjeh

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projekta? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je inspirisana primjerima projekata DC-VET WB (Dualno obrazovanje na Zapadnom Balkanu), gdje se mogu pronaći radionice usmjerene na aktivno učešće učenika i jačanje njihovih kompetencija kroz grupni rad i praktične aktivnosti.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Planiranje: • Definirati cilj radionice (na primjer, jačanje grupne povezanosti, podsticanje kreativnosti i izražavanja ideja) • Obezbijediti materijal (karte za pantomimu, flip chart, markere, elemente za motoričke vježbe) • Odabrati prostor i učesnike
2	Realizacija: • Organizovanje radionica u nekoliko faza: uvod, motoričke vježbe, takmičarske igre i kreativni dio • Korištenje metoda koje podstiču učešće i timski rad
3	Evaluacija: • Evaluirati prikupljene ideje učenika s flip charta • Prikupiti povratne informacije od učenika u vezi s njihovim osjećajima tokom radionice • Razmatranje rezultata za planiranje budućih aktivnosti

Ciljna grupa za ovu praksu

- Srednjoškolci s fokusom na učenike kojima je potrebna socijalna inkluzija i jačanje socijalnih vještina

Broj učenika uključenih u aktivnost

- 8 učenika je učestvovalo u ovoj aktivnosti.

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

- Razvijanje socijalnih vještina i timskog duha
- Povećana svijest o motoričkim i analitičkim vještinama za profesionalni razvoj
- Jači osjećaj pripadnosti školi i zajednici
- Unapređene vještine analitičkog i kreativnog izražavanja
- Sposobnost efikasne saradnje unutar tima i donošenja zajedničkih odluka

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

1. Osigurati inkluzivan pristup koji omogućava aktivno učešće svih učenika.
2. Prilagoditi aktivnosti kako bi zadovoljile sve učenike i njihove različite interese.
3. Pružiti dovoljno vremena za kreativni dio kako bi se svi osjećali uključeno.
4. Iskoristiti rezultate evaluacije za planiranje budućih radionica ili projekata.

Slike (postaviti online vezu, provjeriti da se može objaviti uz uvažavanje privatnosti)

<https://drive.google.com/drive/folders/1ByjRfCuQNn2n7cLAfAlh-Rxoa4OXBXSm>

Datum: 20.09.2024 godine.

36. RUORI Alat za procjenu

Naziv dobre prakse	RUORI Alat za procjenu
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Luovi Vocational College
Država	Finska

Opis dobre prakse

RUORI alat za procjenu pomaže u razvijanju obrazovnih puteva i usluga podrške za učenike. RUORI alat je metoda za procjenu funkcionalnih sposobnosti i vještina učenja u okviru stručnog obrazovanja. Razvijen je na Luovi Stručnom koledžu i temelji se na međunarodnoj *ICF klasifikaciji Svjetske zdravstvene organizacije. Uz pomoć RUORI-a, aplikant ili student može procijeniti i identificirati svoje vještine učenja, motivaciju i prikladnost za određeni stepen ili obrazovanje u saradnji sa stručnjacima.

RUORI procjena odgovara na pitanja o spremnosti za rad i studije, te pruža informacije o potrebi za podrškom i vođenjem tokom studiranja. Uz RUORI, korisnik može procijeniti i opisati, zajedno sa stručnjacima, potrebu za posebnim i zahtjevnim oblikom podrške u učenju. RUORI uključuje samoprocjenu za korisnika, procjenu od strane stručnjaka i obrazac za vođenje razgovora. Dodatno, RUORI kartice sa slikama i pitanjima mogu se koristiti za podršku vođenju. Procjena usmjerena na resurse takođe uzima u obzir potrebu za podrškom za aplikanta ili studenta u toku studija i zapošljavanja nakon studija. U razvoju RUORI-a ključna je bila orijentacija na korisnika i jednostavnost korištenja. Procjena se može sprovesti u obrazovnim okruženjima radeći zajedno sa studentom. RUORI procjena se također može sprovesti tokom studija u različitim obrazovnim okruženjima, kao što su radna mjesta. U tom slučaju, metode i usluge koje podržavaju sposobnost studenta za funkcionisanje mogu se prilagoditi svakom obrazovnom okruženju i podržati ciljeve studenta u vezi sa zapošljavanjem.

U RUORI samoprocjeni, korisnik odgovara na pitanja samostalno ili, na primjer, zajedno sa njegovim starateljem ili učiteljem. Za više informacija i linkova na upitnike pogledajte stranicu za prezentaciju samoprocjene. RUORI samoprocjena dostupna je na finskom jeziku (Selko), švedskom i engleskom jeziku.

RUORI stručna procjena omogućava opisivanje, na multidisciplinarni način, funkcionalnih sposobnosti korisnika i potrebu za podrškom i vođenjem u studijama. Osobe koje su uključene

u RUORI stručnu procjenu uvijek se dogovaraju zajedno. Stručna procjena je dostupna na finskom, engleskom i arapskom jeziku.

RUORI kartice sadrže pitanja i slike o učenju i svakodnevnim vještinama koje su potrebne za studije i zapošljavanje. RUORI kartice mogu se koristiti za razgovor o učenju, planiranju studija, te za identifikaciju i opisivanje potreba za podrškom aplikanta ili studenta u njihovim studijama. Kartice se mogu koristiti u kombinaciji sa RUORI metodom procjene. Možete koristiti elektronske RUORI kartice ili naručiti štampane kartice iz online prodavnice Luovi Puoti.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Broj učenika koji imaju izazove u učenju i kojima je potrebna posebna podrška u studijama stalno raste. Na Luovi Stručnom koledžu vjerujemo da je svaka osoba posebna i zaslužuje jednaka prava i mogućnosti. Putevi ka zapošljavanju i dobrom životu. Uz pomoć RUORI-a, aplikant ili student može procijeniti i identificirati svoje vještine učenja, motivaciju i prikladnost za određeni stepen ili obrazovanje zajedno sa stručnjacima. Takođe pomaže u izgradnji efikasnijih usluga podrške za studije.

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projektu? Ako da, koji je to primjer bio?

Da. Dobra praksa je kratko prezentirana na seminaru u Helsinkiju.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Dogovoriti se o osobama koje će biti uključene u RUORI procjenu zajedno sa studentom ili aplikantom. Učenik je ključni stručnjak u opisivanju i procjeni svojih vlastitih sposobnosti za učenje ili posebnih obrazovnih potreba. Pored toga, osoblje za nastavu, vođenje ili studentsku brigu, kao i osobe iz mreže aplikanta ili studenta, poput školskog savjetnika ili učitelja iz osnovne škole, mogu učestvovati u procjeni.
2	Izaberite alate za procjenu prije nego što se sprovede RUORI procjena. Procjene zasnovane na računaru ili mobilnim uređajima imaju online obrasce za samoprocjenu i stručnu procjenu.
3	Ako koristite RUORI alat za samoprocjenu, pružite učeniku dovoljno vremena da prođe

	kroz cijeli upitnik. Učenici mogu izvršiti RUORI samoprocjenu sami ili zajedno, na primjer, sa učiteljem ili asistentom. Formirajte sveobuhvatan pregled situacije učenika i podstaknite ga da identificira svoje vlastite snage i sposobnosti, te da također opiše izazovne aspekte svog života kroz samoprocjenu. Možete koristiti RUORI kartice.
4	Pregledajte rezultate RUORI procjene u vođenju razgovora, koji pruža sveobuhvatan pregled faktora koji podstiču funkcionalne kapacitete i potreba za podrškom koje treba uzeti u obzir prilikom studiranja ili traženja zaposlenja.
5	Pristupite rezultatima holistički i usmjereno na resurse. Učinite rezultate dostupnim za vlastitu upotrebu učenika. Razmislite zajedno o tome koju podršku ili usluge im trebaju za učenje. Mišljenje učenika je najvažnije prilikom donošenja odluke.

Ciljna grupa/e za ovu praksu

Učenici koji imaju izazove u učenju i kojima je potrebna posebna podrška u studijama.

Broj učenika uključenih u aktivnost

60

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

Uz pomoć RUORI-a, učenici su bili aktivnije uključeni u planiranje svojih studija i bolje su mogli komunicirati svoje posebne potrebe. Učenici također mogu efikasnije predstaviti svoja vlastita iskustva i mišljenja prilikom planiranja studija i usluga podrške sa učiteljima ili stručnjacima za vođenje. Profesori i stručnjaci za vođenje imaju više informacija o funkcionalnim kapacitetima učenika i njihovim posebnim obrazovnim potrebama, te o tome kako ih usmjeravati. Ovo doprinosi izgradnji efikasnijih usluga podrške.

Slike (postaviti online vezu, provjeriti da se može objaviti uz uvažavanje privatnosti)

<https://luovi.fi/en/luovi-global-education/ruori-assesment-tool/>

<https://link.webropolsurveys.com/S/7549A7847206EE44>

<https://link.webropolsurveys.com/S/5759ADBE06C32834>

Four quadrants of RUORI

Resources

- Interest in and motivation to plan a career path
- Coping and energy levels
- Stress management
- Self-confidence
- Self-image

Learning and working capabilities

- Reading and writing
- Doing basic calculations
- Learning new things
- Health prerequisites of learning and working
- Manual skills
- Measuring and conceptualisation
- Concentration
- Completing tasks

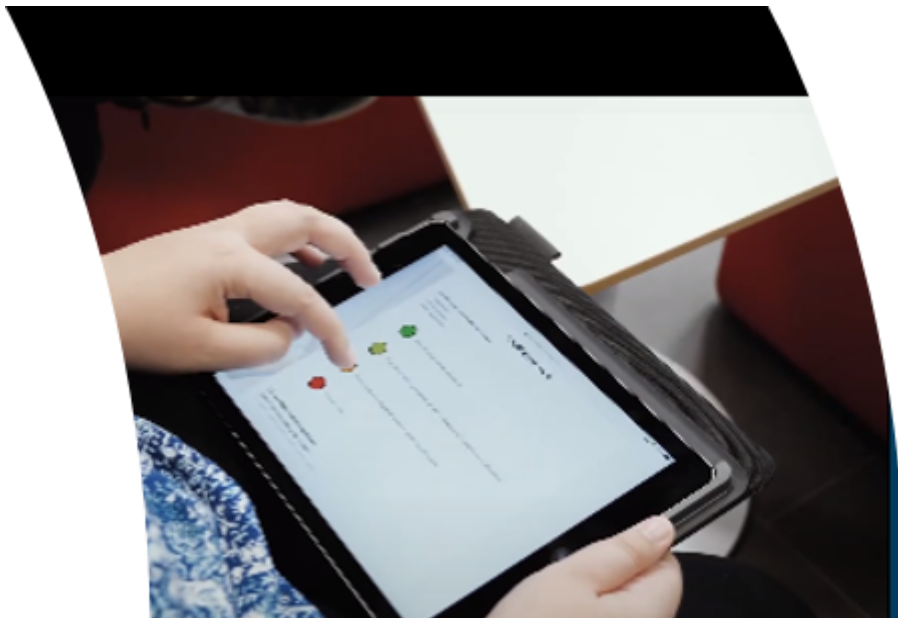
Co-operation skills

- Behaviour and expressing emotions
- Working in a group
- Social interaction skills
- Following instructions, rules and schedules

Everyday living skills

- Taking care of oneself
- Daily rhythm
- Doing chores
- Taking care of business and using money
- Getting from one place to another
- Hobbies and other meaningful leisure activities

37. Upotreba jednostavnog jezika

Naziv dobre prakse	Upotreba jednostavnog jezika
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Visoka stručna škola Luovi
Država	Finska

Opis dobre prakse

Jednostavan jezik je razumljiv opšti jezik koji ne sadrži poseban vokabular ili nejasne strukture.

Kada želite da pišete jasno, obratite pažnju na ove stvari:

- Preferirajte standardni i lako razumljiv vokabular.
- Koristite aktivne glagole. Izbjegavajte tešku upotrebu pasivnog glasa.
- Preferirajte podređene rečenice nego klauzule.
- Napišite skraćenice i objasnite nove pojmove barem pri prvom spominjanju.
- Potaknite nesmetan protok informacija: prvo objasnite poznate činjenice i opširne napomene, a zatim nove činjenice i male detalje.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Učenici sa poteškoćama u učenju i djeca u pokretu imaju koristi od jasnog i jednostavnog jezika. Lakše je, na primjer, slijediti data uputstva kada koristite jednostavan jezik. Pomaže samostalan rad, kada su uputstva data korak po korak jasnim jezikom.

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projektu? Ako da, koji je to primjer bio?

Običan jezik se široko koristi u Finskoj. Imamo i Vijesti na jednostavnom jeziku na TV-u.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Donesite odluku o upotrebi jednostavnog jezika.
2	Odaberite grupu učenika, na primjer djecu u pokretu.
3	Napravite jasna uputstva o tome, na primer, kako da koristite mašinu za pranje veša ili kako da ispečete tortu. Upute se mogu napisati na papiru ili na primjer otvoriti putem QR koda.
4	Objasnite učenicima upute korak po korak
5	Takođe možete koristiti slike kao podršku pisanim uputstvima.
6	Posmatrajte kako učenici slijede upute.

Ciljna grupa/e za ovu praksu

Učenici sa poteškoćama u učenju, djeca u pokretu, stariji ljudi, mala djeca, zapravo svi mogu imati koristi od jednostavnog jezika.

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

Povećavanje samostalan rad i učenje.
Bolji ishodi učenja kada ste u mogućnosti da razumijete jezik koji koristite, čitate i pišete.
Pomaže u rješavanju vlastitih poslova.
Imigranti koji uče novi jezik mogu lako naučiti i bolje razumjeti kulturu.
Podržava da se postane aktivan građanin društva.

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

Možete koristiti običan jezik u svim oblastima studija. Instrukcije možete davati pomoću mobilnog telefona, QR kodova itd. ne samo na papiru.

38. Biramo ono što kupujemo

Naziv dobre prakse	Biramo ono što kupujemo
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Odjel za usmjeravanje Zavoda za srednje obrazovanje
Država	Španija

Opis dobre prakse

Obrazovna praksa se sastoji od odlaska u kupovinu u tržni centar javnim prevozom. Ideja je da se sa ekonomskim budžetom kupi komad odjeće i raspodijeli novac ako žele ili moraju da kupe više.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Naša škola se nalazi u ruralnom području i učenici nemaju autonomiju da kupuju svoju odjeću. Teško im je samostalno donositi odluke.
Ovom aktivnošću radimo na socijalnim vještinama u odnosu među kolegama kao i na nastavnim sadržajima (korištenje novca, izračunavanje udaljenosti, praćenje uputa sa interneta za lokaciju).

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projektu? Ako da, koji je to primjer bio?

Ne. Mi to provodimo u praksi svake godine na različitim nivoima.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Unaprijed obavijestite s dovoljno vremena da ih motivirate da se organiziraju i uštede novac. Procijenite vrijeme potrebno za aktivnost.
2	Odaberite šta žele kupiti i gdje to mogu kupiti

3	Uključivanje učenika u planiranje nastave. Odlučite koji prevoz ćemo koristiti.
4	Uporedite različite prodavnice. Odaberite jednu i zapišite razlog.
5	Obavite kupovinu. Slikajte prodajne naljepnice.
6	Održite sastanak da provjerite račune.
7	Radite odgovarajuću lekciju (Matematika: procenti; Jezik: objasni jednu ideju; Tehnologija: koristite pametni telefon za traženje informacija...)
8	Izvučite zaključke
	Slobodno vrijeme

Ciljna grupa/e za ovu praksu

Adolescenti sa posebnim obrazovnim potrebama u redovnoj školi.
EQF-3 – Osnovni VET programi: prvi i drugi nivo

Broj učenika uključenih u aktivnost

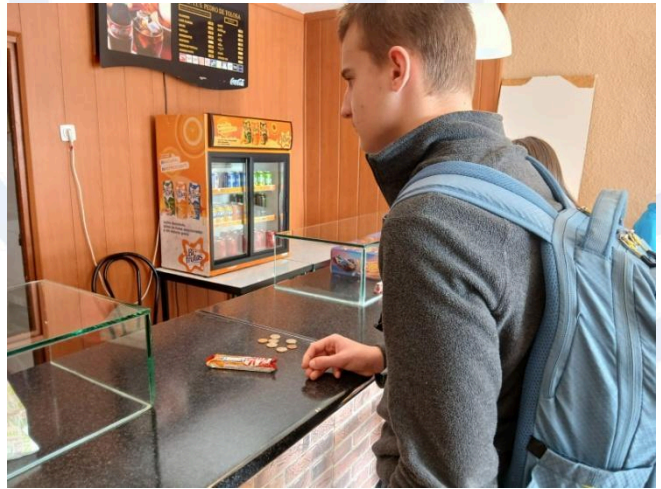
15 - 20

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

Drugačiji način odnosa sa vršnjacima kao i povećano samopoštovanje
Sa ovim iskustvom mogu se baviti i drugim aktivnostima.
Oni svoje akademsko učenje čine korisnim

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

Planirajte aktivnost kada su rasprodaje u trgovinama

Datum: 22.11.2024.

39. Svakodnevno prihvatanje i osnaživanje talenta izvan granica

Naziv dobre prakse	Umjetnost kao poseban alat za izražavanje osjećanja djece sa posebnim potrebama.
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednja tehnička škola Korçë
Država	Albanija

Opis dobre prakse

Ova dobra praksa razvijena je kako bi se poboljšala inkluzivnost naše škole i pružila platforma za učenike s različitim sposobnostima da se izraze kroz umjetnost. Njegov primarni cilj je bio da podstakne prihvatanje i integraciju djece sa posebnim potrebama u školsko okruženje, uz istovremeno pokazivanje potencijala inkluzivnih praksi široj školskoj zajednici.

Kako bi se osiguralo da je aktivnost dostupna i podržavajuća, pažljivo je planirana i implementirana u malim koracima kojima se može upravljati. Ovaj pristup je pomogao da se izbjegne preopterećenje učenika i omogućio im da se u potpunosti uključe u proces. Priprema je započela upoznavanjem djece sa konceptom aktivnosti i pomaganjem im da shvate šta mogu očekivati.

Početni korak je uključivao inicijativu prikupljanja sredstava, gdje su učenici, nastavnici i volonteri zajedno radili na prikupljanju potrebnih sredstava za kupovinu umjetničkih materijala. Kada su materijali bili obezbeđeni, djeca su bila pozvana da odaberu vrstu aktivnosti koja im je najugodnija – većina opcija je uključivala muziku, slikanje ili igre. Umjetnost je bila njihov izbor, jer je pružala kreativan i fleksibilan izlaz za njihove emocije.

Glavna aktivnost se odvijala u velikoj prostoriji dobrodošlice pripremljenoj umjetničkim potrepštinama poput kistova, boja i papira. Svako dijete je podstaknuto da odabere materijale i odluči kako želi stvarati. Neki učenici su odabrali da utisnu svoje otiske ruku na bijeli papir koristeći žive boje, iskustvo koje ih je oduševilo i zainteresiralo. Drugi su radili na unaprijed skiciranim crtežima, koje su zajedno dizajnirali uz vodstvo nastavnika likovne kulture tokom ranije posjete školi.

Djeca su podsticana da se slobodno izražavaju, birajući boje koje im odgovaraju.

Mnogi su odabrali zelenu, za koju su objasnili da simbolizira nadu. Jedan posebno dirljiv trenutak desio se kada je učenik sa posebnim potrebama napisao iskreno pismo svom učitelju, izražavajući svoje divljenje i zahvalnost – gest koji je dirnuo sve prisutne.

Ova dobra praksa ne samo da je omogućila učenicima da izraze svoja osjećanja i kreativnost, već je stvorila i emocionalnu vezu među učesnicima. Aktivnost je naglasila važnost prihvatanja i uključivanja, pokazujući kako umjetnost može poslužiti kao moćan medij za samoizražavanje i emocionalni rast.

Dijeleći ovu inicijativu, želimo da inspirišemo druge škole da usvoje slične prakse, njegujući inkluzivnije i empatičnije okruženje za sve učenike.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Ovu dobru praksu implementirali smo kako bismo podigli svijest učenika sa posebnim potrebama u našoj školi i našoj zajednici kako bi svi znali kako se ponašati prema njima. Nismo imali nikakav problem za rješavanje jer imamo dobar balans u našoj školi.

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projektu? Ako da, koji je to primjer bio?

Da, ova praksa je prenesena sa obuke koju sam dobila dok sam bila u Finskoj kroz projekat DC-Vet.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Planiranje • Odabir radnog tima • Obezbjedjivanje materijala: četke, boje, boje i papiri • Organizujte odgovarajuće mjesto i obezbjedite učešće studenata i drugih zainteresovanih za događaj.
2	Realizacija • Počnite sa uvodom i detaljnim objašnjenjem prakse • Pružanje podrške učenicima tokom njihovih kreativnih zadataka • Nagrađivanje najboljih učenika
	Evaluacija

3	• Prikupljanje mišljenja svih učesnika o važnosti ovakve prakse.• Procjena u kojoj mjeri je dobra praksa postigla svoje ciljeve• Na osnovu rezultata, razmotriti bilo kakva poboljšanja za buduće događaje

Ciljna grupa/e za ovu praksu

Učenici škole, zajednica, roditelji, druge škole, organizacija i rezidencijalni centar za djecu sa posebnim potrebama.

Broj učenika uključenih u aktivnost

40

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

Aktivnost je ocijenjena kao dobra praksa, jer su u ovoj aktivnosti učenici sa posebnim potrebama nagrađeni simboličnom cijenom.

40. Takmičenje među razredima iz znanja i vještina

Naziv dobre prakse	Takmičenje među razredima iz znanja i vještina
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednja stručna škola: "Thoma Papapano", Gjirokaster
Država	Gjirokaster, Albanija

Opis dobre prakse

- Besplatno obezbjeđenje stručne literature za učenike sa statusom siročadi, sa jednim roditeljem i sa razvedenim roditeljima.
- Angažovanje učenika sa porodičnim problemima za učenike sa statusom siročadi, sa jednim roditeljem i razvedene roditelje, na konkursu „Sposobnost primjene znanja“.
- Besplatna nabavka stručne literature za ovu ciljnu grupu, preko Albanian Skills.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Zbog nemogućnosti obezbjeđivanja literature za stručnu praksu, studentima sa statusom siročeta, sa jednim roditeljem i sa razvedenim roditeljima, omogućiti im teorijske vještine iz stručnih predmeta i učešće na takmičenju u znanju i vještinama.

Učešće na školskim takmičenjima utiče na:

- Povećanje odgovornosti za učenje.
- Povećava osjećaj socijalizacije i timskog rada.
- Poboljšava komunikacijske i prezentacijske vještine učenika.
- Podiže duh trke, misleći da bismo kroz ovaj projekat mogli da omogućimo i uključivanje u ovu manifestaciju učenika sa statusom siročadi, sa jednim roditeljem i sa razvedenim roditeljima.

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projektu? Ako da, koji je to primjer bio?

To je praksa koju smatramo neophodnom primijeniti u našoj školi, praksu kakvu nismo vidjeli nigdje drugdje, ali je praksa koju vidimo kao pogodan alat za postizanje cilja druženja djece sa statusom siročadi, sa jednim roditeljem i sa razvedenim roditeljima.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

Aktivnost:

Takmičenje je bilo podijeljeno u četiri faze.

1	Prva faza. Takmičenje u okviru časova - Učenici istog odeljenja različitih obrazovnih smerova, razvili su međusobnu konkurenciju. - Učenici su unaprijed dobili teorijska pitanja i praktične zadatke koje su savladali. - Pitanja konkursa pripremila je matična uprava škole.	Datum: 25.10. 2024
2	Druga faza. Takmičenje između razreda na istom nivou - U drugoj fazi odabrani su najbolji učenici svakog odjeljenja koji će se takmičiti sa učenicima drugih odjeljenja istog nivoa - Prilikom odabira timova vodilo se računa o uključivanju učenika sa statusom siročadi, sa jednim roditeljem i sa razvedenim roditeljima. - Ovi studenti su dobili besplatnu stručnu literaturu za neophodno učenje.	Datum: 22.11.2024
3	Treća faza. Takmičenje između učenika koji su osvojili nivoe. U trećoj fazi takmičenja izabrana su četiri tima koji su predstavljali četiri obrazovna smjera u školi. - U svakoj ekipi su bili učenici istog obrazovnog smjera sa različitim nivoima. - U reprezentativne timove ovih smjerova uključeni su i učenici sa statusom siročadi, sa jednim roditeljem i sa razvedenim roditeljima. - Pitanja treće faze birali su stručni nastavnici stručnih i opštih predmeta, u okviru nastavnih odjeljenja i predmetnih timova.	Datum: 19.12.2024
4	Četvrta faza. Podjela nagrada i poklona za pobjednike na prva tri mjesta - Na kraju takmičenja pobjednicima su podijeljene nagrade, potvrde o učešću i pokloni. - U grupi učenika koji su nagrađeni poklonima bili su i učenici sa statusom siročadi, sa jednim roditeljem i sa razvedenim roditeljima.	Datum: 20.12.2024.

Ciljna grupa/e za ovu praksu

Učenici odjeljenja X, XI, XII i XIII Srednje stručne škole: „Thoma Papapano“, Gjirokaster

Broj uključenih učenika

- U prvoj fazi na takmičenju je učestvovalo 15 učenika.
- U drugoj fazi 20 učenika.
- U trećoj fazi učestvovalo je 20 učenika
- U četvrtoj fazi 20 učenika.

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

- Prednost besplatnih knjiga omogućila je ovim studentima da uče individualno, kroz učenje kod kuće i upoređivanje znanja kroz takmičenje.
- Oni su postali dio takmičenja u prvoj fazi, pružena im je pomoć i podrška da nastave dalje faze, a do završne faze su se dostojanstveno predstavljali.
- Tokom učešća na takmičenju pojačana je interakcija učenika iste starosne grupe, ali i sa učenicima drugih uzrasta.
- Pojačao se osjećaj odgovornosti da se dostojno predstavlja, ali i reprezentativnog tima.
- Svi učenici sa ekonomskim smetnjama u razvoju su se osjećali ravnopravnim sa ostalim učenicima.

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

- Učenici sa nepovoljnim porodičnim uslovima često gube samopouzdanje i padaju u očaj.
- Aktivnosti kao što su takmičenja, gostovanja van grada, humanitarne aktivnosti, učešće u kulturno-umjetničkim aktivnostima, ponovo budi kod učenika samopouzdanje i nadu u ljepšu budućnost.

Slike (postaviti online vezu, provjeriti da se može objaviti uz uvažavanje privatnosti)

1. Fotografije prve faze, 25.10. 2024

DC-VET WB

2. Fotografije druge faze, 22.11. 2024

3. Fotografije zadnje faze, 19.12. 2024 :

4. Fotografije zadnje faze, 20.12. 2024 :

DC-VET WB

Datum: 20.12.2024

Radili:

Polikseni Koça

41. Organizacija okruglih stolova sa psihologom i učenicima sa statusom siročadi, iz porodica samohranog roditelja i sa razvedenim roditeljima

Naziv dobre prakse	Organizacija okruglih stolova sa psihologom i učenicima sa statusom siročadi, sa samohranim roditeljem i sa razvedenim roditeljima.
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Srednja stručna škola: "Thoma Papapano", Gjirokaster
Država	Gjirokaster, Albanija

Opis dobre prakse

Cilj ove aktivnosti bio je socijalizirati učenike sa problemima u porodici i pomoći im da prevaziđu poteškoće kroz saradnju. Povećanje samopouzdanja i ličnosti kod ovih učenika, kroz sastanke sa psihologom i razgovor o temama vezanim za samopouzdanje.

Grupna diskusija o teškoćama s kojima su se susreli i načinima kako ih prevazići.

Kroz PowerPoint prezentaciju, učenici su prikazali najveće izazove s kojima su se suočili u životu.

Na razgovornim sastancima, učenici su imali veću slobodu da govore o svojim snovima, fazama njihove realizacije ili nerealizacije, kao i o svojim ciljevima za budućnost. Psiholog vodi razgovor o mogućnostima rješavanja problema i nudi sve alternative za prevazilaženje zapreka.

Psiholog je organizirao inkluzivne igre sa učenicima, gdje su zamišljali svoju budućnost i odredili mogućnosti za ostvarenje svojih snova.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

- Često su učenici sa statusom siročadi, sa jednim roditeljem i sa roditeljima koji su u procesu razvoda, pokazali potrebu za dodatnom emocionalnom podrškom
- U ovoj ciljnoj grupi željeli smo povećati njihovo samopouzdanje.
- Na organiziranim sastancima, učenici su slobodnije govorili o svojim snovima, fazama njihove realizacije ili nerealizacije, kao i o svojim ciljevima u budućnosti.

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projektu? Ako da, koji je to primjer bio?

Posmatrali smo i učili iz mnogih primjera u DC-VET WB projektu. Dodatno, naša škola ima nekoliko učenika kojima je potrebna motivacija i podrška da se osjećaju ohrabreno i uključeno.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Faza I. 15.11. 2024 Prvi sastanak je bio organizovan u grupi, gdje je svaki učenik govorio o svom životu u odsustvu jednog roditelja.
2	Faza II. 27.11. 2024 Drugi sastanak doveo je učenike licem u lice sa psihologom, a glavna tema bila je priča o tugi uzrokovanoj odsustvom roditelja.
3	Faza III. 13.12. 2024 Treći sastanak bio je prezentacija zadatka koji je psiholog dao sa temom: "Danas projektujem budućnost".
4	Faza IV. 20.12. 2024 Četvrti sastanak, svi učenici su bili uključeni u školskom takmičenju razvojnih vještina.

Ciljna grupa/e za ovu praksu

Učenici sa porodičnim problemima u razredima X, XI, XII i XIII Srednje stručne škole: "Thoma Papapano", Gjirokaster.

Broj učenika uključenih u ovu aktivnost

14

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

- Učenici su povećali povjerenje među sobom i u komunikaciji sa psihologom.
- Povećali su svoje samopouzdanje i želju za radom u grupi.
- Povećanje samopouzdanja bilo je primjetno u načinu na koji je zadatak predstavljen u PowerPointu.

- Učenci koji su učestvovali u organiziranom takmičenju bili su aktivno uključeni, a neki od njih su bili dio pobjedničkog tima.

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

Neka uvijek budemo tu za ovu djecu u potrebi, pružajući im ljubav koja im je potrebna. Kontinuirana angažiranost u vanškolskim aktivnostima.

Slike (postaviti online vezu, provjeriti da se može objaviti uz uvažavanje privatnosti)

1. Fotografije prve faze, (15.11. 2024):

2. Fotografije zadnje faze, 27.11. 2024 :

3. Fotografije zadnje faze, 13.12. 2024 :

4. Fotografije zadnje faze, 20.12. 2024 :

Datum: 20.12.2024

Radili:
Polikseni Koça

42. Piktogram u srednjoj školi/srednjoj stručnoj školi

Naziv dobre prakse	Piktogram u srednjoj/srednjoj stručnoj školi
Škola koja je pilotirala dobru praksu	Odjel za savjetovanje pri Institutu za srednje obrazovanje
Država	Španija

Opis dobre prakse

Aktivnost se sastoji u stvaranju piktograma za prostorije instituta.

Pozadina

Zašto ste implementirali ovu praksu? Da li su postojali problemi koje ste željeli riješiti?

Naša škola se nalazi u ruralnom području u kojem postoji značajan broj studenata kojima može biti vrlo korisna vizualna podrška.

Da li je ova dobra praksa proizašla iz analize slučaja ili iz primjera koji ste vidjeli u sklopu DC-VET WB projektu? Ako da, koji je to primjer bio?

Ne. Svake godine je primjenjujemo sa različitim grupama.

Koraci za implementaciju dobre prakse – od planiranja do realizacije i evaluacije.

1	Objasnite grupi da svi ne obrađujemo informacije na isti način i da poruke treba prenositi različitim sredstvima.
2	Razmislite o različitim kanalima informacija.
3	Obradite različite teme koje su se pojavile. Ako slike kao oblik komunikacije nisu spomenute, trebate ih uvesti.

4	Prikazivanje različitih slika koje prenose istu poruku. Usporedite različite slike.
5	Izvučite zaključke o tome kako slike treba dizajnirati da prenesu željenu informaciju.
6	Radite u parovima na nizu slika, a zatim pokažite ostatku razreda zašto ste predložili te crteže.
7	Implementirajte rad u različitim područjima naše škole.

Ciljna grupa za ovu praksu

Adolescenti sa posebnim obrazovnim potrebama u redovnoj školi.

EQF-3 → Osnovni VET programi: prvi i drugi nivo

Broj učenika uključenih u ovu aktivnost

10 - 15

Koristi, uticaj na učenike i ishode učenja

Različit način povezivanja s vršnjacima, kao i povećanje samopouzdanja.

S ovim iskustvom mogu samostalno sudjelovati u drugim aktivnostima.

Njihovo akademsko učenje postaje korisno.

Preporuke za buduće korisnike ove dobre prakse

Aktivnost se može provoditi s grupama učenika u kojima postoje kolege koji mogu imati koristi od nje.

ZAKLJUČAK

Toolkit je dizajniran kako bi profesorima u stručnim školama pružio praktične alate i strategije za podršku učenicima s manje mogućnosti, osiguravajući im postizanje obrazovnih ciljeva i lakši prijelaz na tržište rada.

Toolkit ima fokus na inkluzivnom obrazovanju, a prakse uključene u toolkit usmjerene su na rješavanje različitih prepreka s kojima se studenti suočavaju, poput invaliditeta, ekonomskih izazova i kulturnih prepreka, promovirajući ravnotežu i inkluziju u obrazovanju.

Toolkit naglašava važnost zajedničkog razvoja: razvijen je kroz zajednički proces u kojem su sudjelovali partneri iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova i Crne Gore. Ova saradnja osigurala je da su prakse relevantne i prilagodljive različitim obrazovnim kontekstima.

Prakse uvedene u toolkit testirane su u praksi, s profesorima koji su integrirali ove nove elemente u svoje poučavanje. Ovaj praktičan pristup osigurava da su strategije učinkovite i primjenjive.

Toolkit se fokusira na kompetencije profesora. Cilj je pružiti primjere praksi koje mogu pomoći profesorima da bolje podrže učenike s manje mogućnosti. Uključivanje svih učenika dovodi do povećanja njihove samopouzdanja, neovisnosti i socijalnih vještina. Praktične, inkluzivne strategije i metode važne su kako bi se postigao pozitivan utjecaj na obje strane: učenike i profesore.

Također su provedeni strukturni radovi u školama kako bi se promovirala socijalna inkluzija. Na primjer, u Crnoj Gori su identificirali učenike sa specijalnim obrazovnim potrebama uz pomoć koordinatora praktične nastave i pedagoga. Nakon toga su uspostavili kontakt s većinom socijalnih partnera gdje učenici sa specijalnim potrebama obavljaju svoju stručnu praksu. Na taj način su uspjeli pronaći osobe koje će djelovati kao osobni mentori za učenike sa specijalnim potrebama. Osim toga, održavaju stalnu online komunikaciju s tim osobama, na primjer, kroz obuku za pružanje podrške učenicima. Novi proces za nadzor na radnom mjestu uključuje koordinaciju s profesorima koji nadgledaju stručnu praksu učenika sa specijalnim potrebama. Ti profesori redovito prate napredak učenika i način kako komunicirati s osobnim mentorima.

Drugi primjer iz Bosne i Hercegovine ističe novi pristup stvaranju multiprofesionalnog tima koji radi sa učenicima s manjim mogućnostima. Jedan od zadataka tima je planirati kako uključiti sve učenike u aktivnosti.

Na kraju, sastavili smo skup preporuka kako promovirati inkluziju. Jednakost i pravičnost ne znače da svi trebaju biti tretirani isto. Zapravo, bolje je govoriti o jednakosti prilika, jer, ako se pravilno razumije, jednakost stvara jednake prilike za sve, bez obzira na njihov socijalni, ekonomski ili kulturni background.

Jednaka zajednica za učenje se stvara i jača kada su svi članovi zajednice svjesni što podrazumijevaju jednakost i pravičnost. Zajednički plan ima za cilj podržati prilike za razvoj studenata i omogućiti im da se osjećaju potpuno integriranim u društvo. Jačanje jednakosti i pravičnosti povećat će zapošljivost, vještine i dobrobit.

Inkluzija se može postići kroz različite metode poučavanja, mjere podrške i organizacijske aranžmane koji omogućuju učenicima da uče bez prepreka, bez obzira na njihove invaliditete. Organizacije bi trebale imati plan za promociju inkluzije, a važno je da se učenici također uključe u njegov razvoj.

Jednakost i pravičnost također se odnose na pristupačnost, koja uključuje stvaranje sigurnog i prihvatljivog okruženja u kojem svi mogu jednako raditi, s pristupom uslugama, alatima, informacijama i donošenju odluka.

Praktični primjeri promoviranja inkluzije:

- **Selekcija učenika na temelju principa jednakosti i pravičnosti**, pružanje obrazovnih prilika i za osobe koje se nalaze u nepovoljnom položaju.
- **Inkluzija kroz metode poučavanja**: Inkluzija se može postići različitim metodama poučavanja i mjerama podrške koje omogućuju učenje bez prepreka. Učenici sudjeluju u planiranju vlastitog obrazovanja, svatko ima priliku učiti prema svojim sposobnostima. To također znači pažnju na poštivanje ljudskih prava, podršku jeziku, kulturi i identitetu, poticanje socijalne interakcije, jednakost i međunarodno učenje, te uvodnu obuku za osoblje.
- **Osiguranje fizičke pristupačnosti obrazovnih okruženja**, iskorištavanje potencijala digitalizacije.
- **Prihvatljivi stav, socijalna i psihološka pristupačnost**, uzimanje u obzir različitih kultura, podrška uključivanju studenata i roditelja u evaluaciju i razvoj aktivnosti, npr. ankete za povratne informacije od studenata i roditelja.

PRILOG

DC VET WB – Studijski posjet Finskoj - Agenda

Organizator domaćin: Luovi Vocational College

Luovi domaćini:

Sari Jokela, Savjetnik za studije, Međunarodni koordinator

Mari Kontturi, Menadžer međunarodnih poslova

Sirpa Grönvall, Savjetnik za studije, Međunarodni koordinator

1. DAN – Ponedjeljak 10.06. 2024

Dan putovanja, smještaj u hotelima u Helsinkiju

[Radisson Blu Aleksanteri Hotel u Helsinkiju, Punavuori distrikt \(radissonhotels.com\)](https://www.radissonhotels.com)

[Scandic Kallio | Helsinki | Scandic Hotels](https://www.scandic.com) , Učesnici iz Španije

Ručak i večera će biti organizovani ako bude potrebno, Sari će biti u Helsinkiju u ponedjeljak

2. DAN – Utorak, 11.06.2024

Lokacija: Luovi u prostorijama Hengityслиitto na adresi Oltermannintie 8, Helsinki

[Organizacija za respiratorno zdravlje u Finskoj - Hengityслиitto – zagovarač respiratornog zdravlja](#)

09:00 Dobrodošlica i uvod u projekt “Razvijanje kapaciteta za VET sisteme na Zapadnom Balkanu

Ciljevi studijskog posjeta, postavljanje okvira za studijski posjet, Mari

09:30 Upoznavanje, ice breaking, Sirpa i Sari

10:15 Pauza za kafu

11:00 Prezentacija VET sistema u Finskoj i prezentacija Luovi, Anne Tornberg – Direktorica Luovi Global Education

11:30 Kako maksimalno iskoristiti studijski posjet? Koji su sljedeći koraci? Mari

12-13 Ručak u restoranu

13-16 Prva radionica o inkluziji

Pravljenje individualnog plana studija za učenika, Sirpa

Rad u saradnji sa mrežom učenika, Sirpa

17- Krstarenje Helsinkijem – [Royallinesuomi](https://royallinesuomi.fi), u trajanju od 1.5 sata

19- Večera u Konstan möljä (konstanmolja.fi) za one koji su se prijavili

3. DAN – Srijeda 12.06. 2024

Lokacija: Luovi Oltermannintie 8, Helsinki

9-9.30 Uvod u 2.Dan

9.30-12 Druga radionica, pauza za kafu između

Jasan jezik za komunikaciju sa učenicima, Arja Vatanen

12-13 Ručak

13-16 Treća radionica

Alternativne metode nastave, Arja Vatanen

18.30 Zajednička večera, Luovi vas poziva da učestvujete u restoranu Lasipalatsi

[Restoran u centru Helsinkija | Lasipalatsi \(ravintolalasipalatsi.fi\)](https://ravintolalasipalatsi.fi)

4. DAN – Četvrtak 13.06. 2024

Dvije lokacije: Stadin ammattiopisto, Hattulantie 2, Helsinki [Helsinki Vocational College i Adult Institute, Hattulantie unit | Grad Helsinki](#) ujutro

9.30-11.30 Četvrta radionica u Stadin Ammattiopisto, Ami Toikka

Interakcija sa učenicima sa manje mogućnosti

11.30-13 Ručak, mjesto će biti potvrđeno, zajedno ćemo se uputiti od Stadin Ammattiopisto do restorana

13-15 Naučene lekcije, brainstorming i dogovor o zadacima i sljedećim koracima:

Luovi Vocational College na adresi Elimäenkatu 20, Helsinki

18- Večera u Factory Kamppi sa Sari za one koji su se prijavili - [Factory Kamppi](#)

5.DAN – Petak 14.06. 2024

Dan putovanja

Kontakt osoba: Sari Jokela, tel: +358403193730

HVALA VAM!